

ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3
โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาอำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี

สารนิพนธ์

ของ

นางสาวณัฏยา ผาดจันทิก

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา

ตุลาคม 2545

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

303.392

พ.ศ. 2545

๓๓

ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3
โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาอำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี

บทคัดย่อ

ของ

นางสาวณัญญา ผาดจันทิก

. 12 P. 8. 2545

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา

ตุลาคม 2545

ท 152165

ณัญญา ผาดจันทิก. (2545). *ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตของมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ : อาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา.

การศึกษาครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี ปีการศึกษา 2545 ตามตัวแปรด้านส่วนตัว ด้านครอบครัวและด้านสิ่งแวดล้อม กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี จำนวน 210 คน เป็นนักเรียนชาย 103 คน นักเรียนหญิง 107 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าได้แก่ แบบสอบถามตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ การหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการถดถอยพหุคูณ

ผลการศึกษาปรากฏผล ดังนี้

1. ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 6 ตัวแปร คือ เพศหญิง (X_2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (X_3) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง (X_{10}) บรรยากาศการเรียนการสอน (X_{11}) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู (X_{12}) และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน (X_{13}) ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับทักษะชีวิตของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ เพศชาย (X_1) ตัวแปรที่ไม่มีความสัมพันธ์กับทักษะชีวิตของนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ สถานภาพบิดามารดาเป็นคู่ (X_4) สถานภาพบิดามารดาเป็นม่าย (X_5) ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว (X_6) และอาชีพของผู้ปกครอง ($X_7 - X_9$)

2. ตัวแปรที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี ตัวพยากรณ์เรียงลำดับจากส่งผลมากที่สุดไปยังน้อยที่สุด คือสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู (X_{12}) เพศชาย (X_1) และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน (X_{13}) ซึ่งตัวแปรทั้ง 3 ตัวนี้ สามารถอธิบายความแปรปรวนของทักษะชีวิต ได้ร้อยละ 26.60

3. ในการสร้างสมการพยากรณ์ทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี โดยนำค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์มาเขียนสมการได้ดังนี้

3.1 สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ คือ

$$\hat{Y} = 151.00 + 15.40 (X_{12}) - 10.737(X_1) + 11.609 (X_{13})$$

3.2 สมการในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ

$$Z = .330 (X_{12}) - .209 (X_1) + .192 (X_{13})$$

(X_{12}) = สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู

(X_1) = เพศชาย

(X_{13}) = สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

VARIABLES RELATED TO LIFE SKILL OF MATHAYOM SUKSA III STUDENTS OF
THE EDUCATION OPPORTUNITY EXTENTION UNDER THE OFFICE OF
PRATHOM SUKSA IN AMPHOE CHAIBADAL, CHANGWAT LOPBURI

AN ABSTRACT

BY

MISS NUTTAYA PADJUNTUEK

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Educational Psychology
at Srinakharinwirot University

October 2002

Nuttaya Pađjuntuek. (2002). *Variables Related to Life Skill of Mathayom Suksa III Students of The Education Opportunity Extention under The Office of Prathom Suksa in Amphoe Chaibadal, Changwat Lopburi*. Master Project, M.Ed. (Educational Psychology). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Project Advisor : Mrs. Wilailuk Pongsopa.

The purposed of this research were to study of the variables related to life skill of mathayom suksa III students of the education opportunity extention under the office of prathom suksa in Amphoe Chaibadal, Changwat Lopburi in academic year 2002. The variables were personal , family environment and school environment. The 210 samples were mathayom suksa III students of the education opportunity extention, they were 103 male and 107 female students. The instrument was the questionnaire of variables related to life skill of mathayom suksa III students of the education opportunity extention under the office of prathom suksa in Amphoe Chaibadal, Changwat Lopburi. The data were analysed by Pearson Product Moment Correlation Coefficient and Stepwise Multiple Regression Analysis.

The result were as follow:

1. There were significantly positive relationships among female gender (X_2) academic achievement (X_3) relationships between students and parents (X_{10}) school environment (X_{11}) relationships between students and teachers (X_{12}) and relationships between students and friends (X_{13}) at.01 level. There were significantly negative relationships among male gender (X_1) at.01 level. There were no significantly positive relationships among married parents (X_4) single parents (X_5) parents incomes (X_6) and parents occupation (X_{7-9})

2. Variables were significantly effected to study of the variables related to life skill of mathayom suksa III students of the education opportunity extention under the office of prathom suksa in Amphoe Chaibadal, Changwat Lopburi ranking from the most to the least were relationships between students and teachers (X_{12}) male gender (X_1) and relationships between students and friends (X_{13}) at .01 level. These variables could predicted to life skill of mathayom suksa III students about percentage of 26.60 .

3. The following equation proved signification to be predictors of life skill of mathayom suksa III students of the education opportunity extention under the office of prathom suksa in Amphoe Chaibadal, Changwat Lopburi at .01 level :

9.1 In term of raw scores were :

$$\hat{Y} = 151.00 + 15.40 (X_{12}) -10.737(X_1) + 11.609 (X_{13})$$

9.2 In term of standard scores were :

$$Z = .330 (X_{12}) -.209 (X_1) + .192 (X_{13})$$

(X_{12}) mean relationships between students and teachers

(X_1) mean male gender

(X_{13}) mean relationships between students and friends

อาจารย์ที่ปรึกษา ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการสอบ
ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษาของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

(อาจารย์ วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

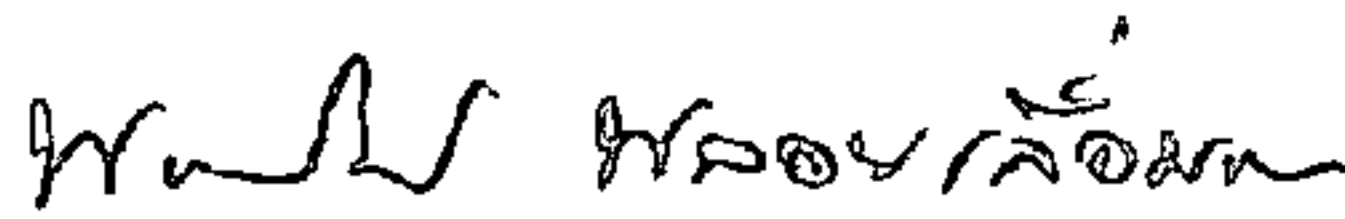
(รองศาสตราจารย์ ดร.อารี พันธุ์มณี)

คณะกรรมการสอบ

(อาจารย์ วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา)

ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรรณรัตน์ พลอยเลื่อมแสง)

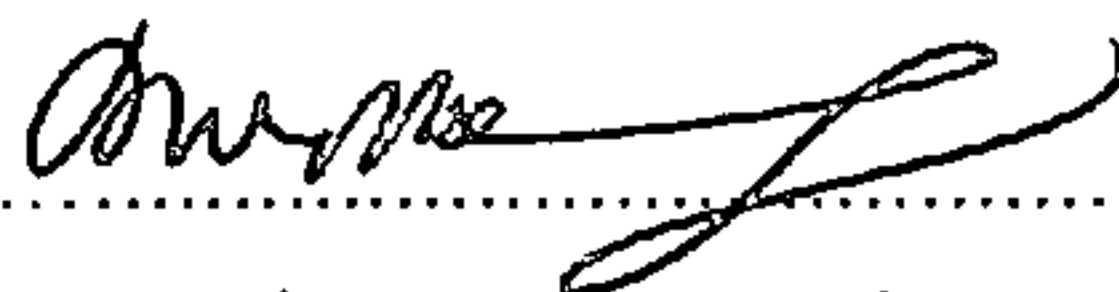
กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรหมริตา แสนคำเครือ)

กรรมการ

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(รองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร จิตรศุกุล)

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

วันที่ 4 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2545

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสามารถอย่างยิ่งของ อาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรณรัตน์ พลอยล้อมแสง ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรหมธิดา แสนคำเครือ กรรมการแต่งตั้งเพิ่มเติมเพื่อสอบปากเปล่าสารนิพนธ์ และรองศาสตราจารย์กมลรัตน์ กรีทอง ที่กรุณาให้คำปรึกษาชี้แนะแนวคิด และข้อเสนอแนะ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อย่างใกล้ชิด ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างมาก

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์กมลรัตน์ กรีทอง ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรณรัตน์ พลอยล้อมแสง และอาจารย์พาสณา จุฬรัตน์ที่กรุณาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ นางสุณี บัวชุมสุข นายชูชาติ บัวชุมสุข ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนบัวชุม นางสาวประเทือง ป้องจิตใส นางสาวสมปอง แจ้งสุบิน นางสาวโสภา รอดกำเนิด นางบุษบา โคตพันธ์ นางสาวจรุงจิต อู่สำราญและคณาจารย์โรงเรียนบ้านท่าดินดำทุกท่าน ที่ให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจในการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ คณาจารย์ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษาทุกท่าน ที่ได้เมตตาให้ความรู้และขอบคุณพี่ ๆ เพื่อน ๆ และน้อง ๆ จิตวิทยาการศึกษาทุกคน ที่ให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจ

ที่สำคัญที่สุด ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อกอบชัย และคุณแม่เกิดสุรีย์ ผาดจันทิก อันเป็นที่รักยิ่ง ให้ความรัก ความหวังใย และเป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยมีความมานะพยายามจนประสบความสำเร็จในครั้งนี้ และขอขอบคุณญาติพี่น้องทุกคนที่เป็นกำลังใจ และให้การสนับสนุนทุนทรัพย์

ผลความดีทั้งหมดนี้ขอมอบแต่บิดา มารดา และครู อาจารย์ ผู้มีพระคุณ ซึ่งเป็นเสมือนแรงผลักดันทำให้ผู้วิจัยสำเร็จการศึกษา

ณัฐยา ผาดจันทิก

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	3
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	3
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	3
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	4
ตัวแปรที่ศึกษา.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า.....	7
สมมุติฐานของการศึกษาค้นคว้า.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับทักษะชีวิต.....	8
เอกสารที่เกี่ยวกับทักษะชีวิต.....	8
งานวิจัยที่เกี่ยวกับทักษะชีวิต.....	22
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	24
เอกสารที่เกี่ยวกับตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	24
งานวิจัยที่เกี่ยวกับตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	24
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา.....	28
เอกสารที่เกี่ยวกับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา.....	28
งานวิจัยที่เกี่ยวกับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา.....	34
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	37
การเลือกประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	37
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	38
วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูล.....	52
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	52
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	53
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาค้นคว้า.....	54
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์และการแปลผล.....	54
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	55

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 บทย่อ สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	77
บทย่อ.....	77
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	77
สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า.....	77
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	77
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	77
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	78
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	78
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	79
อภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า.....	83
ข้อเสนอแนะ.....	93
บรรณานุกรม.....	95
ภาคผนวก.....	100
ภาคผนวก ก หนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	101
ภาคผนวก ข แบบสอบถาม.....	113
ภาคผนวก ค คำอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นและข้อเสนอแนะ.....	133
ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์.....	141

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามโรงเรียน และเพศ.....	38
2 แสดงจำนวนร้อยละของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จำแนกตาม เพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สถานภาพของบิดามารดา ฐานะทาง เศรษฐกิจของครอบครัว และอาชีพของผู้ปกครอง.....	57
3 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปร ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับ ผู้ปกครอง บรรยากาศการเรียนการสอน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู สัมพันธภาพ ระหว่างนักเรียนกับเพื่อน.....	58
4 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของทักษะชีวิตรายด้านและทักษะชีวิตโดยรวม.....	58
5 แสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตรายด้านและทักษะชีวิตของนักเรียน มัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา.....	60
6 แสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ.....	62
7 แสดงตัวที่สามารถพยากรณ์ทักษะชีวิตด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ.....	63
8 แสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา.....	64
9 แสดงตัวที่สามารถพยากรณ์ทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา	64
10 แสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตด้านความคิดสร้างสรรค์.....	65
11 แสดงตัวที่สามารถพยากรณ์ทักษะชีวิตด้านความคิดสร้างสรรค์.....	65
12 แสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตด้านการตระหนักรู้ในตนเอง	66
13 แสดงตัวที่สามารถพยากรณ์ทักษะชีวิตด้านการตระหนักรู้ในตนเอง	67
14 แสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตด้านการเห็นใจผู้อื่น.....	68
15 แสดงตัวที่สามารถพยากรณ์ทักษะชีวิตด้านการเห็นใจผู้อื่น.....	68
16 แสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง.....	69
17 แสดงตัวที่สามารถพยากรณ์ทักษะชีวิตด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง.....	70
18 แสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตด้านความรับผิดชอบต่อสังคม.....	71
19 แสดงตัวที่สามารถพยากรณ์ทักษะชีวิตด้านความรับผิดชอบต่อสังคม.....	71
20 แสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตด้านการสื่อสารและการสร้าง สัมพันธภาพ.....	72
21 แสดงตัวที่สามารถพยากรณ์ทักษะชีวิตด้านการสื่อสารและการสร้างสัมพันธภาพ.....	73
22 แสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตด้านการจัดการกับอารมณ์และ ความเครียด.....	74
23 แสดงตัวที่สามารถพยากรณ์ทักษะชีวิตด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด.....	74
24 แสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา.....	75
25 แสดงตัวที่สามารถพยากรณ์ทักษะชีวิตของนักเรียน.....	76

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
26 แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง...	134
27 แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามบรรยากาศการเรียนการสอน.....	135
28 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู.....	136
29 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน.....	137
30 ค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามทักษะชีวิตด้านการคิดอย่างมี พิจารณา.....	138
31 ค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจ และการแก้ปัญหา.....	139
32 ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามทักษะชีวิต 7 ด้าน.....	140

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ปัจจุบันสภาพสังคมไทยมีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วในทุก ๆ ด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ วัฒนธรรม และการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและการสื่อสาร มีผลต่อค่านิยม และพฤติกรรม ของวัยรุ่นทั้งชายและหญิงที่จะต้องเผชิญในชีวิตประจำวันไม่ว่าจะเป็นเรื่องเพศ สารเสพติด บทบาทชายหญิง ชีวิตครอบครัว สุขภาพ อิทธิพลของสื่อและสิ่งแวดล้อม จริยธรรม ปัญหาสังคม ฯลฯ (กระทรวงสาธารณสุข. 2541 : 8) ซึ่งส่งผลกระทบต่อทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องพัฒนา และเพิ่มพูนความรู้และทักษะเบื้องต้นของประชาชนให้สูงขึ้น การพัฒนาคนนับเป็นเป้าหมายสำคัญมาก การขยายโอกาสทางการศึกษาจึงเป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาล ซึ่งนโยบายปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ได้บรรจุเรื่องการสร้างทักษะชีวิต ที่เหมาะสมให้แก่นักเรียน เพื่อมุ่งหวังให้นักเรียนมีทักษะชีวิตที่ดี เพราะทักษะชีวิตที่ดี จะทำให้บุคคลสามารถจัดการกับความต้องการและสิ่งท้าทายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม (WHO.1997 : 2) และช่วยสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อที่จะไปเผชิญปัญหาหยาบ ๆ และเป็นพื้นฐานสำคัญในการสร้างครอบครัวในอนาคตต่อไป (ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานต์ และคณะ.2538: 2)

การที่จะพัฒนาคนนั้นเครื่องมือที่สำคัญอย่างหนึ่งก็คือ การศึกษา การพัฒนาการศึกษาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ตลอดจนแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ฉบับที่ 8 ของกระทรวงศึกษาธิการ ได้ระบุไว้ชัดเจนในเรื่องการพัฒนาการศึกษาของประเทศให้เป็นการศึกษาที่สูงขึ้น โดยจัดเป็นการศึกษาพื้นฐานจากเดิมเป็น 9 ปี มาเป็น 12 ปี และมุ่งเน้นการพัฒนาคนเป็นเป้าหมายหลัก ดังนั้นในปีการศึกษา 2530 กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้ดำเนินการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นขึ้น เพื่อเป็นการยกระดับการศึกษาให้เด็กไทยได้เรียนจบระดับมัธยมศึกษาตอนต้น อย่างรวดเร็วทันกับความต้องการ โดยเฉพาะตลาดแรงงานมีแนวโน้มความต้องการแรงงานพื้นฐาน ที่มีระดับความรู้อย่างต่ำชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยเปิดชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนประถมศึกษาทั่วประเทศชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2541) ตลอดระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2530 – 2540) การดำเนินนโยบายขยายโอกาสทางการศึกษาโดยกระทรวงศึกษาธิการ นับว่าประสบความสำเร็จที่การขยายการศึกษาขั้นพื้นฐาน 9 ปี ดังจะเห็นได้จากการเพิ่มขึ้นของจำนวนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จาก 1.217 ล้านคน ในปีการศึกษา 2540 เป็น 2.510 ล้านคนในปีการศึกษา 2540 (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2540 : 1) อันเป็นผลดีต่อการขยายการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็น 12 ปี ต่อไป แต่จากการประเมินผลการศึกษาของกรมวิชาการ (2538) พบว่า นักเรียนที่จบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ยังคงมีคุณลักษณะบางประการที่ไม่เป็นไปตามเป้าหมายของหลักสูตร และสภาพที่พึงปรารถนาของสังคม ได้แก่ ทักษะการเรียนรู้ ทักษะการคิด ทักษะการสื่อสาร ทักษะการจัดการ การทำงานร่วมกับผู้อื่น ความขยันอดทน ประหยัดอดออม ความรับผิดชอบ การควบคุมตนเอง และการช่วยเหลือผู้อื่น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ต่ำกว่า นักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา และของเอกชน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2540 : 13) และจากสภาพการณ์ของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543 : 11-12) พบว่า โรงเรียนใน

โครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขาดแคลนบุคลากร ครูสอนไม่ตรงตามสาขาที่เรียน การจัดโปรแกรมการเรียนไม่น่าสนใจ งบประมาณไม่เพียงพอและล่าช้า ผู้ปกครองของนักเรียนยากจน ไม่เห็นความสำคัญของการศึกษาต่อและต้องการให้นักเรียนช่วยทำงานบ้าน นักเรียนขาดเรียนเป็นประจำ ขาดความถนัดในการเรียน นักเรียนต้องเจอกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นดังกล่าว

ในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นครูผู้สอนที่โรงเรียนบ้านท่าดินดำ ตำบลท่าดินดำ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี ซึ่งเป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เป็นระยะเวลา 5 ปี ได้ทำการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นโดยการสัมภาษณ์และจากการสังเกต นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 22 คน พบว่า นักเรียนที่ไม่ได้อยู่กับบิดามารดามี 7 คน คิดเป็นร้อยละ 31.82 สถานภาพของบิดามารดาของนักเรียนหย่าร้างมี 6 คน คิดเป็นร้อยละ 27.27 บิดาหรือมารดาเสียชีวิต 4 คน คิดเป็นร้อยละ 18.18 บิดามารดาเสียชีวิตทั้งคู่ 1 คน คิดเป็นร้อยละ 4.56 จากสภาพครอบครัวของนักเรียนส่วนใหญ่เป็นสภาพครอบครัวแตกแยก จึงทำให้นักเรียนต้องเกิดเผชิญกับสถานการณ์ต่างๆ เช่น สภาพการขาดแคลนอาหารการกิน ที่อยู่อาศัย ไม่มีคนคอยใส่ใจดูแลความเป็นอยู่ของนักเรียน นักเรียนบางคนจึงต้องทำงานหารายได้เลี้ยงตนเองมีจำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 68.0 เมื่อนักเรียนขาดคนดูแล ด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาจึงมีความเสี่ยงต่อการถูกชักจูงไปในทางที่ไม่ดีได้ง่าย ผู้วิจัยได้สอบถามนักเรียนพบว่า นักเรียนที่เคยเสพยาเสพติดมีจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 31.82 และจากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนพบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมรุนแรง มีเรื่องทะเลาะวิวาททั้งในและนอกโรงเรียน ผู้วิจัยจึงสอบถามนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องทะเลาะวิวาทพบว่า นักเรียนที่เคยมีเรื่องทะเลาะวิวาทกับบุคคลภายในหรือภายนอกโรงเรียนมีจำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 68.18

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น นับจะเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตตามที่ กระทรวงสาธารณสุข และคณะ (2541:1) ได้ให้ความหมายของทักษะชีวิตว่า ทักษะชีวิตหมายถึง ความสามารถอันประกอบด้วย ความรู้ เจตคติ และทักษะในอันที่จะจัดการกับปัญหารอบ ๆ ตัวในสภาพสังคมปัจจุบัน และเตรียมพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคต ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเพศ สารเสพติด บทบาทชายหญิง ชีวิตครอบครัว สุขภาพ อิทธิพล สื่อสิ่งแวดล้อม และปัญหาสังคม ซึ่งสอดคล้องกับ ยงยุทธ วงศ์ภิรมณ์ศานต์ (2538 : 2) ได้กล่าวถึงความสำคัญของทักษะชีวิตที่มีต่อเยาวชนว่า เยาวชนของเราอยู่ภายใต้สิ่งแวดล้อมที่ทำให้เด็กมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ขณะเดียวกันก็มีปัญหาของสถาบันครอบครัวในการพัฒนาเยาวชน ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่ระบบการศึกษาจะต้องช่วยสร้างภูมิคุ้มกันให้กับเยาวชน เพื่อที่จะไปเผชิญกับปัญหารอบตัว และภูมิคุ้มกันเหล่านี้จะเป็นพื้นฐานสำคัญในการสร้างครอบครัวในอนาคตของเยาวชนต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับองค์การอนามัยโลก (WHO. 1997 : 2) ที่กล่าวว่า การมีทักษะชีวิตที่ไม่ดี จะทำให้บุคคลขาดความสามารถในการปรับตัว มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม และไม่สามารถจัดการกับความต้องการและสิ่งท้าทายที่เกิดขึ้นกับชีวิตประจำวันได้ ดังนั้นทักษะชีวิตจึงมีความสำคัญและจำเป็นสำหรับเยาวชนที่จะเป็นอนาคตของชาติ โดยเฉพาะนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายทางการขยายโอกาสทางการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ (2540 – 2544) เมื่อผู้เรียนเรียนจบ ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่รู้จักและเข้าใจตนเอง รู้จักคิด ตัดสินใจแก้ปัญหาด้วยตนเองอย่างมีเหตุผลที่เหมาะสม สามารถวางแผนและจัดการชีวิต การเรียน การงานและอาชีพอย่างมีคุณภาพ รู้จักแสวงหาความรู้ เพิ่มพูนทักษะการพัฒนาดนสู่ความเป็นสากลบนพื้นฐานของความเป็นไทย มีจิตสำนึก รับผิดชอบต่อส่วนรวม

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่า มีตัวแปรใดบ้างที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียนกับทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
2. เพื่อศึกษาตัวแปรด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียนที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
3. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลของการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงตัวแปรที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตของนักเรียน ซึ่งจะ เป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน ได้แก่ อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ผู้สอน อาจารย์แนะแนว ผู้ปกครอง และตัวของนักเรียนเอง เพื่อใช้ข้อมูลประกอบการวางนโยบายเพื่อจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะชีวิตให้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี ปีการศึกษา 2545 จำนวน 447 คน เป็นนักเรียนชายจำนวน 221 คน และนักเรียนหญิงจำนวน 226 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี ปีการศึกษา 2545 จำนวน 210 คน เป็นนักเรียนชาย 103 คน และนักเรียนหญิง 107 คน มีความเชื่อมั่นร้อยละ 95 (Yamane. 1967 : 67) ซึ่งได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้โรงเรียนและเพศเป็นชั้น (Strata)

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. ตัวแปรอิสระ แบ่งเป็น 3 ด้าน ดังนี้
 - 1.1 ตัวแปรด้านส่วนตัว ได้แก่
 - 1.1.1 เพศ
 - 1.1.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

- 1.2 ตัวแปรด้านครอบครัว ได้แก่
 - 1.2.1 สถานภาพของบิดามารดา
 - 1.2.2 ฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว
 - 1.2.3 อาชีพของผู้ปกครอง
 - 1.2.4 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง
- 1.3 ตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่
 - 1.3.1 บรรยากาศการเรียนการสอน
 - 1.3.2 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู
 - 1.3.3 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ทักษะชีวิต แบ่งออกเป็น 9 องค์ประกอบ คือ
 - 2.1 การคิดอย่างมีวิจารณญาณ
 - 2.2 การตัดสินใจและการแก้ปัญหา
 - 2.3 ความคิดสร้างสรรค์
 - 2.4 การตระหนักรู้ในตน
 - 2.5 ความเห็นใจผู้อื่น
 - 2.6 การเห็นคุณค่าในตนเอง
 - 2.7 ความรับผิดชอบต่อสังคม
 - 2.8 การสื่อสาร และการสร้างสัมพันธภาพ
 - 2.9 การจัดการกับอารมณ์และความเครียด

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ทักษะชีวิต หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการเผชิญกับสถานการณ์ต่าง ๆ และการดำเนินชีวิตประจำวันอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีองค์ประกอบของทักษะชีวิต 9 องค์ประกอบ ตามแนวคิดของกระทรวงสาธารณสุข และคณะ ซึ่งพัฒนามาจากแนวคิดขององค์การอนามัยโลก ดังนี้

1.1 ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ หมายถึง ความสามารถในการจำแนกความน่าจะเป็นของข้อมูลหรือข้อสรุปที่คาดคะเนจากสถานการณ์ที่กำหนดให้ สามารถพิจารณาจำแนกว่าข้อความใดเป็นเงื่อนไขหรือสิ่งที่กำหนดให้ สามารถจำแนกว่าข้อสรุปใดเป็นผลจากความสัมพันธ์ของสถานการณ์ที่กำหนดให้ สามารถสรุปความจากข้อมูลหรือหลักฐานที่กำหนดให้อย่างมีเหตุผลเพียงพอ และสามารถตัดสินใจความต้องการของการอ้างเหตุผลซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับสถานการณ์ที่กำหนดให้

1.2 ด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา หมายถึง ความสามารถในการระบุปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ที่กำหนดให้มากที่สุด ภายในขอบเขตข้อเท็จจริงที่กำหนดให้ สามารถระบุสาเหตุที่สำคัญที่สุดที่ทำให้เกิดปัญหา และสามารถตัดสินใจเลือกวิธีแก้ปัญหาที่ตรงกับสาเหตุของปัญหา

1.3 ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง การประเมินตนเองว่ามีลักษณะของผู้มีความคิดสร้างสรรค์ ได้แก่ มีความไวในการสังเกตสิ่งรอบตัว มีความอยากรู้อยากเห็นและมีอิสระในการคิด มีความคิดเห็นของตนเอง มีจินตนาการสูง มีความคิดแปลกใหม่

1.4 ด้านการตระหนักรู้ในตนเอง หมายถึง ความรู้สึกต่อตนเองในการรับรู้และเข้าใจตนเอง

ในด้านจุดดี จุดด้อยของตนเอง ความปรารถนาและไม่พึงปรารถนาของตนเอง และยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ตลอดจนมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอนของชีวิต

1.5 ด้านความเห็นใจผู้อื่น หมายถึง ความรู้สึกต่อตนเองในการเข้าใจความรู้สึกของบุคคลอื่น สามารถยอมรับผู้อื่นได้

1.6 ด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง ความรู้สึกต่อตนเองว่าตนเองมีคุณค่ามีประโยชน์ มีความสามารถ ประสบความสำเร็จ มีความเข้มแข็ง มีความพอใจในตนเอง และคิดว่าตนเองมีค่าต่อสังคม เป็นที่ยอมรับของสังคม

1.7 ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง ความรู้สึกที่ตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม มีหน้าที่และสามารถทำประโยชน์ให้กับสังคมได้

1.8 ด้านการสื่อสารและการสร้างสัมพันธภาพ หมายถึง ความรู้สึกต่อตนเองในการใช้คำพูดและภาษาท่าทาง เพื่อสื่อสารความรู้สึกนึกคิดของตนเอง และสามารถรับรู้ความรู้สึกนึกคิดของอีกฝ่ายไม่ว่าจะในการแสดงความต้องการความชื่นชม การปฏิเสธ การสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่นได้

1.9 ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด หมายถึง ความรู้สึกต่อตนเองในการควบคุมอารมณ์ วิธีการที่จะจัดการกับอารมณ์ที่เกิดขึ้น วิธีผ่อนคลาย และหลีกเลี่ยงสาเหตุ พร้อมทั้งเบี่ยงเบนพฤติกรรมไปในทางที่พึงประสงค์

2. ตัวแปรที่ส่งผลต่อทักษะชีวิต หมายถึง สิ่งที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตของนักเรียน โดยแบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ตัวแปรด้านส่วนตัว ตัวแปรด้านครอบครัว และตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน

2.1 ตัวแปรด้านส่วนตัว ได้แก่

2.1.1 เพศ ได้แก่ เพศชาย และเพศหญิง

2.1.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสามารถทางการเรียนของนักเรียน ซึ่งวัดจากระดับผลการเรียนเฉลี่ยทุกรายวิชา

2.2 ตัวแปรด้านครอบครัว ได้แก่

2.2.1 ฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว หมายถึง รายได้ของบิดามารดาหรือผู้ปกครองที่ได้รับรวมกันเป็นรายเดือน

2.2.2 สถานภาพของบิดามารดา ได้แก่

2.2.2.1 คู่

2.2.2.2 หม้าย

2.2.3 อาชีพของผู้ปกครอง หมายถึง การประกอบอาชีพของผู้ปกครอง ได้แก่

2.2.3.1 รับจ้าง

2.2.3.2 ค้าขาย

2.2.3.3 เกษตรกร

2.2.4 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง หมายถึง การปฏิบัติตนของบิดา มารดา หรือผู้ปกครองที่มีต่อนักเรียน และการปฏิบัติตนของนักเรียนที่มีต่อบิดามารดาหรือผู้ปกครอง เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันดังนี้

2.2.4.1 การปฏิบัติตนของบิดามารดาหรือผู้ปกครองที่มีต่อนักเรียน ได้แก่ การให้ความรัก การเอาใจใส่ ความห่วงใยต่อนักเรียน เป็นที่ปรึกษาและให้กำลังใจทั้งด้านการเรียนและด้านส่วนตัวกับนักเรียน

2.2.4.2 การปฏิบัติตนของนักเรียนที่มีต่อบิดามารดาหรือผู้ปกครอง ได้แก่ การแสดงความรักและความเคารพเชื่อฟังผู้ปกครอง ช่วยเหลือกิจกรรมในครอบครัวที่ได้รับมอบหมาย ด้วยความเต็มใจ การขอคำแนะนำและซักถามให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับด้าน การเรียนและด้านส่วนตัว

2.2.5 ตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน ได้แก่

2.2.5.1 บรรยากาศการเรียนการสอน หมายถึง การรับรู้ของนักเรียน เกี่ยวกับสภาพการณ์การเรียนการสอน เช่น การสอนของครู เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นหรือซักถาม การอธิบายเนื้อหา การมอบหมายงาน สภาพห้องเรียน ความสะอาด ความเป็นระเบียบ และการใช้สื่อ อุปกรณ์การเรียน มีความพร้อมในการใช้สื่อ มีความทันสมัย ที่นำมาใช้สอนนักเรียน ให้เกิดความสนใจและ เกิดการเรียนรู้ของนักเรียนได้เป็นอย่างดี

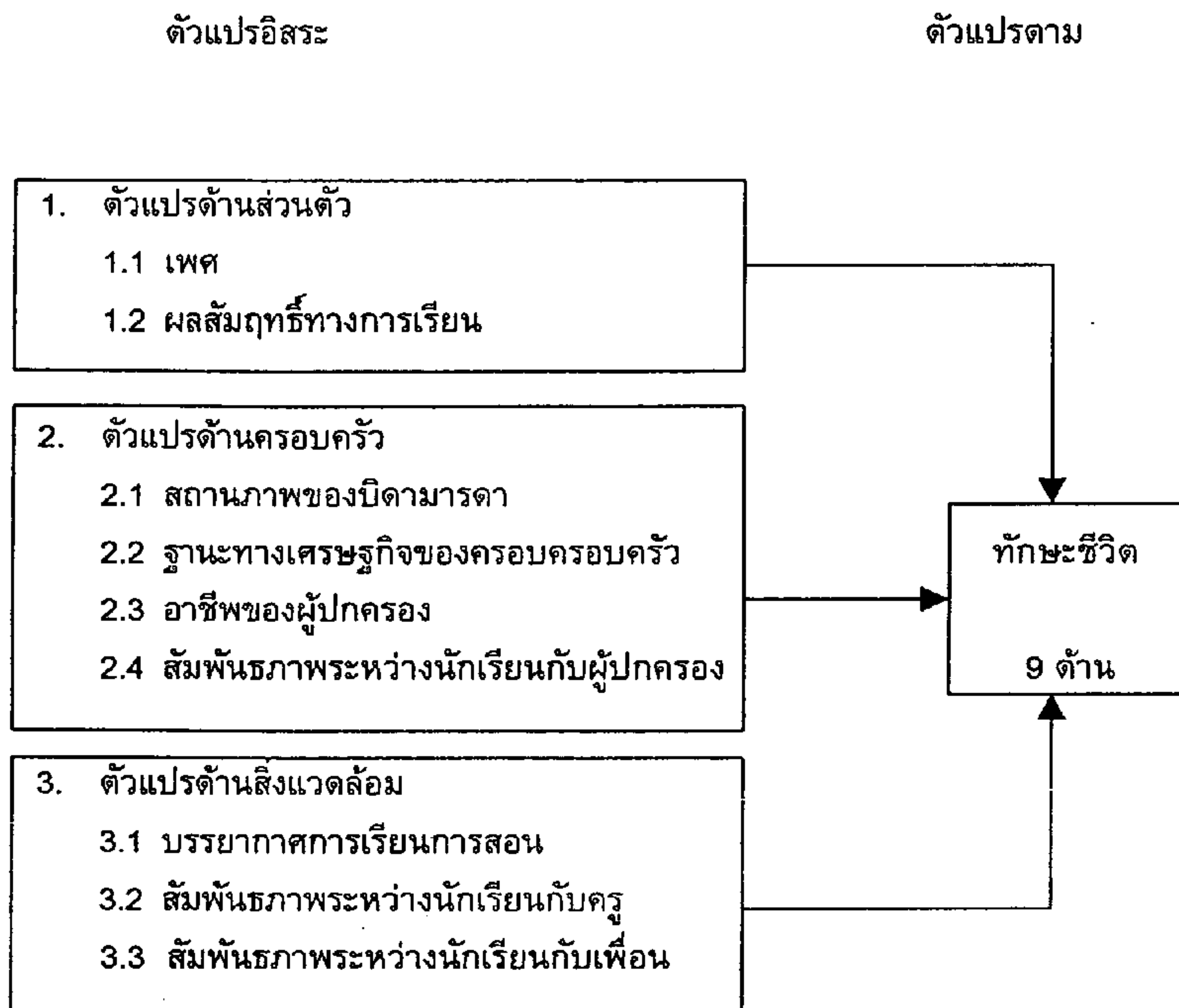
2.2.5.2 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู หมายถึง การปฏิบัติตน ของครูและนักเรียนที่มีต่อกันทั้งในและนอกห้องเรียน เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ได้แก่ ความสนใจและ ใส่ใจของครูที่มีต่อนักเรียน ความสัมพันธ์ที่ดีทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกเป็นกันเอง และมีบรรยากาศแห่ง ความอบอุ่น

2.2.5.2.1 การปฏิบัติตนของครูที่มีต่อนักเรียนทั้งในและนอก ห้องเรียน ได้แก่ การให้ความรัก ความสนใจ ความเอาใจใส่ต่อนักเรียน การเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น ให้คำปรึกษาและชี้แนะแก่นักเรียนทั้งด้านการเรียนและด้านส่วนตัว

2.2.5.2.2 การปฏิบัติตนของนักเรียนที่มีต่อครูทั้งในและนอก ห้องเรียน ได้แก่ ความเคารพเชื่อฟัง ความสนใจและตั้งใจในสิ่งที่ครูสอน แสดงความเห็นในด้านการเรียน มีความไว้วางใจที่สามารถปรึกษาครูในด้านการเรียนและเรื่องส่วนตัว

2.2.5.3 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน หมายถึง การปฏิบัติ ตนของนักเรียนและเพื่อนที่มีต่อกันทั้งในและนอกห้องเรียน เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ได้แก่ การช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกัน การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันทางการเรียน ความหวังใยใกล้ชิดสนิทสนมกัน ทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันในกลุ่มเพื่อให้เกิดความสำเร็จด้านการเรียน

กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. ตัวแปรด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียนมีความสัมพันธ์กับทักษะชีวิตของนักเรียน
2. ตัวแปรด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน ส่งผลต่อทักษะชีวิตของนักเรียน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องครอบคลุมหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับทักษะชีวิต
 - 1.1 เอกสารที่เกี่ยวกับทักษะชีวิต
 - 1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวกับทักษะชีวิต
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
 - 2.1 เอกสารที่เกี่ยวกับตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
 - 2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวกับตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
 - 3.1 เอกสารที่เกี่ยวกับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
 - 3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวกับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับทักษะชีวิต

1.1 เอกสารที่เกี่ยวกับทักษะชีวิต

1.1.1 ความหมายของทักษะชีวิต

องค์การอนามัยโลก (World Health Organization. 1997 : 2) ให้ความหมายของทักษะชีวิตว่าเป็นความสามารถในการปรับตัวและการมีพฤติกรรมที่ถูกต้อง ซึ่งจะทำให้บุคคลสามารถจัดการกับความ ต้องการ และสิ่งท้าทายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม (ประภาเพ็ญ สุวรรณ และคณะ. 2541 : 56)

ประเสริฐ ดันสกุล และคณะ (2538 : 7) ได้ให้ความหมายของทักษะชีวิตว่าเป็นความสามารถ และความชำนาญในการประเมิน และวิเคราะห์สถานการณ์เพื่อตัดสินใจเลือกทางแก้ปัญหาทางพฤติกรรมและ สังคมที่เกิดขึ้นได้อย่างถูกต้อง

จิตรา ทองเกิด (2540 : 82) ได้สรุปความหมายของทักษะชีวิตไว้ว่า เป็นความสามารถหรือ สมรรถภาพที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคล จากการฝึกฝนอบรมในเชิงความคิดและการทำจนเกิดความเคยชินที่จะ นำไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาตนเองให้สามารถเผชิญและแก้ไขปัญหาได้อย่างฉลาด

กระทรวงสาธารณสุข และคณะ (2541: 2) ได้ให้ความหมายของทักษะชีวิตไว้ว่า เป็นความ สามารถอันประกอบด้วย ความรู้ เจตคติ และทักษะในอันที่จะจัดการกับปัญหารอบ ๆ ตัวในสภาพสังคม ปัจจุบัน และเตรียมพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคต ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเพศ สารเสพติด บทบาทชายหญิง ชีวิตครอบครัว สุขภาพ อธิปไตย สื่อ สิ่งแวดล้อม จริยธรรม ปัญหาสังคม ฯลฯ

วิริญา อรรถยุดิ (2543:13) ได้ให้ความหมายของทักษะชีวิตไว้ว่า เป็นความสามารถของบุคคลที่ เกิดจากการฝึกฝนอบรม จนสามารถปรับตัวและเลือกทางดำเนินชีวิตที่เหมาะสมในการเผชิญปัญหาต่าง ๆ ที่ อยู่รอบตัวในสภาพสังคมปัจจุบัน และเตรียมพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

โดยสรุปทักษะชีวิต หมายถึง ความสามารถอันประกอบด้วย ความรู้ เจตคติ และทักษะในอันที่จัดการกับความกดดัน ความบีบคั้น ปัญหารอบตัวในสภาพสังคมปัจจุบันและเตรียมพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคต สร้างความเข้มแข็งให้กับตนเองและสามารถพึ่งตนเองได้ในที่สุด

1.1.2 องค์ประกอบของทักษะชีวิต

โดยธรรมชาติแล้วทักษะชีวิตจะมีความแตกต่างกันในแต่ละสังคมและวัฒนธรรมก็ตาม องค์การอนามัยโลก (World Health Organization. 1997 : 2) ได้สรุปทักษะชีวิตที่เป็นแกนหลักไว้ 10 ประการ ดังนี้

1. การตัดสินใจ (Decision Making)
2. การแก้ปัญหา (Problem Solving)
3. ความคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking)
4. ความคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking)
5. การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ (Effective Communication)
6. การสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล (Interpersonal Relationship Skill)
7. การตระหนักรู้ในตน (Self Awareness)
8. ความเห็นใจผู้อื่น (Empathy)
9. การจัดการกับอารมณ์ (Coping with Emotion)
10. การจัดการกับความเครียด (Coping with Stress)

จากที่องค์การอนามัยโลกได้จัดทักษะชีวิตแล้วนั้น ทางกระทรวงสาธารณสุขและคณะ (2541 : 1) ได้ทำการปรับเปลี่ยนโดยจัดความคิดสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นองค์ประกอบร่วม และเป็นพื้นฐานของทุกองค์ประกอบ จัดการตระหนักรู้ในตน และความเห็นใจผู้อื่นเป็นจิตพิสัย โดยเพิ่มเจตคติอีก 1 คู่ คือ การเห็นคุณค่าในตนเอง และความรับผิดชอบต่อสังคมซึ่งสามารถจัดแบ่งองค์ประกอบของทักษะชีวิตตามพฤติกรรมการเรียนรู้ได้ 3 ด้าน รวมทั้งหมดเป็น 9 องค์ประกอบดังนี้

1. ด้านพุทธิพิสัย ได้แก่ การคิดอย่างมีวิจารณญาณและความคิดสร้างสรรค์
2. ด้านจิตพิสัย ได้แก่ การตระหนักรู้ในตนเองและความเห็นใจผู้อื่น การเห็นคุณค่าในตนเอง และความรับผิดชอบต่อสังคม
3. ด้านทักษะพิสัยมี 3 คู่ ได้แก่ การสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร การตัดสินใจและการแก้ปัญหา การจัดการกับอารมณ์และความเครียด

ผู้วิจัยได้ศึกษาองค์ประกอบของทักษะชีวิตตามแนวคิดของกระทรวงสาธารณสุขที่ปรับปรุงจากองค์การอนามัยโลก กำหนดไว้ 9 องค์ประกอบ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking)

มีผู้ให้ความหมายของการคิดอย่างมีวิจารณญาณไว้หลายประการ ดังเช่น นอร์ริส (ประภาเพ็ญ สุวรรณ และคณะ. 2541 : 117 ; อ้างอิงจาก Norris. 1989) ให้ความหมาย ว่าการคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นการคิดที่เป็นเหตุผล และมีการสะท้อนความคิดที่มุ่งสู่การตัดสินใจที่จะทำหรือจะเชื่อ

วัตสันและเกลเซอร์ (ประภาเพ็ญ สุวรรณ และคณะ. 2541 : 117 ; อ้างอิงจาก Watson & Glaser. 1964) เชื่อว่า การคิดอย่างมีวิจารณญาณต้องประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ทักษะ ความรู้ และทักษะ โดยทักษะเป็นการแสดงออกทางจิตใจที่ต้องการสืบค้นปัญหาที่มีอยู่ความรู้เกี่ยวข้องกับการใช้เหตุผลในการประเมินการณ การสรุปอย่างเที่ยงตรง และการเข้าใจในความเป็นนามธรรม ส่วนทักษะจะประยุกต์รวมอยู่ในทักษะและความรู้

องค์การอนามัยโลก (World Health Organization. 1997 : 2) ให้ความหมายว่า การคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นความสามารถที่จะวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสาร และประเมินปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติ และพฤติกรรม เช่น ค่านิยม แรงกดดันจากกลุ่มเพื่อน อิทธิพลจากสื่อต่าง ๆ ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต

กระทรวงสาธารณสุข และคณะ (2541 : 2) ให้ความหมายว่า การคิดอย่างมีวิจารณญาณหมายถึง ความสามารถที่วิเคราะห์แยกแยะข้อมูล ข่าวสาร ปัญหา และสถานการณ์ต่าง ๆ รอบตัว

โดยสรุป การคิดอย่างมีวิจารณญาณ หมายถึง การใช้ความคิดอย่างมีเหตุผลในการสืบค้นปัญหา วิเคราะห์แยกแยะข้อมูลข่าวสาร ปัญหา และสถานการณ์ ประเมินปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อปัญหานั้น ตลอดจนจนสามารถได้บทสรุปที่เที่ยงตรงโดยคำนึงถึงเหตุผลข้อเท็จจริงเหล่านั้น

การศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับ ความคิดอย่างมีวิจารณญาณ พบว่ามีผู้เชี่ยวชาญได้อธิบายแนวคิด ทฤษฎีที่น่าสนใจ พอสรุปได้ดังนี้

วัตสันและเกลเซอร์ (ซาลินี เอี่ยมศรี. 2536 : 14-15 ; อ้างอิงจาก Watson and Glaser. 1964) ได้กล่าวว่า การคิดอย่างมีวิจารณญาณประกอบด้วย ทักษะ ความรู้และทักษะในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

1. ทักษะในการสืบเสาะซึ่งประกอบด้วยความสามารถในการเห็นปัญหา และความต้องการที่จะสืบเสาะค้นหาข้อมูล หลักฐาน มาพิสูจน์ เพื่อหาข้อเท็จจริง

2. ความรู้ในการหาแหล่งข้อมูลอ้างอิงและการใช้ข้อมูลอ้างอิงอย่างมีเหตุผล

3. ทักษะในการประยุกต์ใช้ความรู้และทัศนคติดังกล่าวมาใช้ให้เป็นประโยชน์

จากการศึกษา ค้นคว้า การวิจัยต่าง ๆ วัตสันและเกลเซอร์ได้ผลสรุปว่า การวัดความสามารถทางการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ต้องวัดความสามารถย่อย ๆ ซึ่งมีอยู่ 5 ด้าน ดังนี้

1. ความสามารถในการอ้างอิงหรือสรุปความ (Inferences) หมายถึง ความสามารถในการจำแนกระดับความน่าจะเป็นของข้อมูลหรือการลงสรุปข้อมูลต่าง ๆ ที่ปรากฏในข้อความที่กำหนดให้

2. ความสามารถในการยอมรับข้อตกลงเบื้องต้น (Recognition of Assumptions) หมายถึง ความสามารถในการพิจารณาจำแนกว่าข้อความใดเป็นข้อตกลงเบื้องต้นข้อความใดไม่เป็นข้อตกลงเบื้องต้น

3. ความสามารถในการนิรนัย (Deduction) หมายถึง ความสามารถในการจำแนกว่าข้อสรุปใดเป็นผลจากความสัมพันธ์ของสถานการณ์ที่กำหนดให้อย่างแน่นอน และข้อสรุปใดไม่เป็นผลของความสัมพันธ์นั้น

4. ความสามารถในการตีความ (Interpretation) หมายถึง ความสามารถในการจำแนกว่าข้อสรุปใดเป็นหรือไม่เป็นความจริงตามที่สรุปได้จากสถานการณ์ที่กำหนดให้

5. ความสามารถในการประเมินข้อโต้แย้ง (Evaluation of Arguments) หมายถึง ความสามารถในการจำแนกว่าข้อความใดเป็นการอ้างเหตุผลที่หนักแน่นกับข้อความที่อ้างเหตุผลไม่หนักแน่น

นอร์ริส และเอนนิส (ลำไย สนันรัมย์. 2542 : 16-17 ; อ้างอิงจาก Norris and Ennis. 1989 : 14) แบ่งองค์ประกอบของการคิดอย่างมีวิจารณญาณออกเป็น 2 ประเภทที่สัมพันธ์กัน คือ ความสามารถ (Abilities) และคุณลักษณะ (Disposition)

ความสามารถ (Abilities) ของการคิดอย่างมีวิจารณญาณมีดังนี้

ก. ความกระจ่างชัดเบื้องต้น (Elementary Clarification)

- 1) ถามได้ตรงประเด็น (Focusing on a Question)
- 2) วิเคราะห์การอ้างเหตุผล (Analyzing Arguments)
- 3) ถามและตอบคำถามได้ชัดเจนและท้าทาย (Asking and Answering Question

that Clarify and Challenge)

ข. ข้อมูลสนับสนุน (Basic Support)

- 1) การพิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล (Judging the Credibility of a Source)
- 2) มีการสังเกต (Making and Judging Observations)

ค. การสรุปอ้างอิง (Inference)

- 1) การนิรนัย (Making and Judging Deductions)
- 2) การอุปนัย (Making and Judging Inductions)
- 3) การตัดสินคุณค่า (Making and Judging Value Judgments)

ง. การกระจ่างชัดขั้นสูง (Advanced Clarification)

- 1) กำหนดปัญหาและอธิบายคำจำกัดความของปัญหา (Defining Terms and Judging Definitions)
- 2) ระบุข้อตกลงเบื้องต้น (Identifying Assumption)

จ. ยุทธวิธีและกลยุทธ์ (Strategies and Tactics)

- 1) การตัดสินใจลงมือกระทำ (Deciding on an Actions)
- 2) ปฏิกริยากับผู้อื่น (Interacting with others)

คุณลักษณะ (Disposition) ของการคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีดังนี้

- 1) ตั้งคำถามหรือค้นหาข้อมูลจากเรื่องที่ผ่านมา
- 2) ค้นหาเหตุผล
- 3) การแสดงออกอย่างมีเหตุผล
- 4) การอ้างอิงจากแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้
- 5) การทำความเข้าใจเรื่องราวในสถานการณ์ปัญหา
- 6) การบอกถึงใจความสำคัญ
- 7) การเก็บจำความรู้พื้นฐาน
- 8) การสร้างทางเลือก

- 9) การเปิดใจกว้าง
 - 9.1) ยอมรับหรือพิจารณาความคิดเห็นของผู้อื่น
 - 9.2) ใช้เหตุผลเป็นจุดเริ่มต้นและเป็นเหตุผลอย่างเพียงพอ
 - 9.3) ตัดสินใจด้วยการใช้ข้อมูลและเหตุผลอย่างเพียงพอ
- 10) มีจุดยืนและสามารถเปลี่ยนจุดยืนได้เมื่อหลักฐานและเหตุผลสนับสนุนเพียงพอ
- 11) ค้นหาเหตุผลให้มาก เพื่อความถูกต้อง
- 12) จัดการเรื่องราวต่าง ๆ อย่างมีระเบียบ
- 13) นำความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณมาใช้
- 14) มีความไวต่อความรู้สึก ระดับความรู้ และระดับการอ้างเหตุผลของผู้อื่น

เพ็นพิสุทธ์ เนคมานุรักษ์ (2537 : 26-27) ได้สรุปกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณไว้ดังนี้

- 1) การระบุหรือทำความเข้าใจกับประเด็นปัญหา ข้อความ ข้ออ้าง หรือข้อโต้แย้ง
- 2) การรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่พิจารณาจากแหล่งต่าง ๆ ที่มีอยู่
- 3) การพิจารณาความน่าเชื่อถือของข้อมูลและการระบุความเพียงพอของข้อมูล
- 4) การระบุลักษณะของข้อมูลแยกแยะความแตกต่างระหว่างข้อมูล
- 5) การตั้งสมมติฐานโดยอาศัยความสามารถการเชื่อมโยงความสัมพันธ์
- 6) การสรุปโดยการพิจารณาเลือกใช้วิธีการที่เหมาะสมกับข้อมูลที่ปรากฏโดยใช้เหตุผล

ผลแบบอุปนัยและนิรนัย

- 7) การประเมินข้อสรุป ประเมินความสมเหตุสมผลของข้อมูล

2. ความคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking)

บารอน และเมย์ (อาร์ พันธ์มณี . 2542 : 3 ;อ้างอิงจาก Barron and May. 1960) ได้ให้คำจำกัดความว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถของมนุษย์ที่จะนำไปสู่สิ่งใหม่ ๆ เกิดผลผลิตใหม่ ๆ ทางเทคโนโลยี รวมทั้งความสามารถในการประดิษฐ์คิดค้นสิ่งแปลกใหม่ ดังเช่น ทอมัส เอดิสัน ค้นพบหลอดไฟฟ้านานาชนิด ซึ่งงานประดิษฐ์คิดค้นของเขาก็จัดเป็นงานที่มีลักษณะความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คือ แปลกใหม่ แตกต่างจากที่เคยปรากฏ และยังประโยชน์อย่างมหาศาลต่อชาวโลก

วอลลาซ และโคแกน (อาร์ พันธ์มณี . 2542 : 3 ;อ้างอิงจาก Wallach and Kogan. 1957)อธิบายว่า ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ กล่าวคือ เมื่อระลึกถึงสิ่งหนึ่งได้ก็จะเป็นสะพานช่วยให้ระลึกถึงสิ่งอื่นที่มีความสัมพันธ์กันได้ต่อไปอีก และสเปียร์แมน (Spearman. 1963) ได้ให้ความหมายว่า ความคิดสร้างสรรค์คืออำนาจจินตนาการของมนุษย์ในการที่จะสามารถสร้างผลผลิตใหม่ ๆ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของกลุ่มเกสตัลท์ที่ว่าความคิดสร้างสรรค์เป็นกระบวนการของการกระทำเพื่อให้ได้ผลผลิตใหม่ ๆ ทางความคิด ซึ่งจะเกิดจากความคิดจินตนาการมากกว่าการใช้เหตุผล และเช่นเดียวกับการศึกษาของ ออสบอร์น (Osborn. 1957) พบว่าความคิดสร้างสรรค์เป็นจินตนาการประยุกต์ (Applied Imagination) คือเป็นจินตนาการที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อแก้ปัญหายุ่งยากที่มนุษย์ประสบอยู่ มิใช่เป็นจินตนาการที่ฟุ้งซ่านเลื่อนลอยโดยทั่วไป ความคิดจินตนาการจึงเป็นลักษณะสำคัญของความคิดสร้างสรรค์ในการนำไปสู่ผลผลิตที่แปลกใหม่และเป็นประโยชน์ แต่ลำพังเพียงความคิดจินตนาการอย่างเดียวก็น่าจะไม่ทำให้เกิดผลผลิตสร้างสรรค์ขึ้นมาได้ ความคิดสร้างสรรค์จึงเป็นความคิดจินตนาการที่ควบคู่กันไปกับความอุตสาหะพยายาม จึงจะทำให้งานสร้างสรรค์สำเร็จลงได้ ดังที่ ทอมัส เอดิสัน ได้กล่าวว่า งานสร้างสรรค์นั้นเป็นงานที่เกิดจากหยาดเหงื่อถึง 90 เปอร์เซ็นต์ แต่เป็นแรงดลใจเพียง 10 เปอร์เซ็นต์เท่านั้น เพราะฉะนั้นงานสร้างสรรค์จึงเป็นงานที่ต้องอาศัย

ความอดสาหัส มากับัน ขยันหมั่นเพียร และทำงานหนักอย่างยิ่ง และความเกียจคร้าน ความเฉื่อยชา เป็นอุปสรรคสำคัญของการคิดสร้างสรรค์

กิลฟอร์ด (กรมวิชาการ. 2535 ; อ้างอิงจาก Guilford. 1968) ให้ความหมายว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถที่จะคิดได้หลายทิศทางหรือแบบเอนกนัย ประกอบด้วยความคล่องในการคิด ความคิดยืดหยุ่น และความคิดที่เป็นของตนเองโดยเฉพาะ คนที่มีลักษณะดังกล่าวจะต้องเป็นคนกล้าคิด ไม่กลัวถูกวิพากษ์วิจารณ์ และมีอิสระในการคิดด้วย

องค์การอนามัยโลก (World Health Organization. 1997 : 2) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์มีส่วนสนับสนุนในการตัดสินใจและแก้ไขปัญหาในการค้นหาทางเลือกต่าง ๆ และผลที่เกิดขึ้นในแต่ละทางเลือก ถึงแม้ว่ายังไม่มีการตัดสินใจแก้ปัญหากก็ตาม ความคิดสร้างสรรค์ยังช่วยให้บุคคลสามารถนำประสบการณ์ที่ผ่านมา มาใช้ในการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม

กระทรวงสาธารณสุข และคณะ (2541 : 2) ให้ความหมายว่าความคิดสร้างสรรค์ หมายถึงความสามารถในการคิดออกไปอย่างกว้างขวางโดยไม่ยึดติดอยู่ในกรอบ

อารี พันธุ์ณี (2542 : 25-41) ได้สรุปความคิดสร้างสรรค์สามารถอธิบายได้ 3 ลักษณะ คือ

1. ลักษณะทางกระบวนการ หมายถึง ความรู้สึกไวต่อปัญหาและสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างมีขั้นตอนและเป็นระบบและนำผลไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในสิ่งใหม่ต่อไป

2. ลักษณะของบุคคล หมายถึง บุคคลที่มีความอยากรู้อยากเห็น กระตือรือร้น กล้าคิด กล้าแสดง มีความคิดสร้างสรรค์ มีอารมณ์ขัน มีจินตนาการ และมีความยืดหยุ่นทั้งความคิดและการกระทำ และเป็นบุคคลที่มีความสุขกับการทำงานหรือสิ่งที่ตนพอใจและไม่หวังผลจากการประเมินภายนอก

3. ลักษณะทางผลิตผล หมายถึง คุณภาพของผลงานที่เกิดขึ้นมีตั้งแต่ขั้นต่ำที่แสดงผลที่เกิดจากความพอใจของตนที่จะแสดงออกซึ่งความคิดและการกระทำ จนกระทั่งพัฒนาขึ้นเป็นการฝึกทักษะ และค่อยคิดได้เองจนถึงระดับการคิดค้นพบทฤษฎี หลักการ และการประดิษฐ์คิดค้นต่าง ๆ

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น พอสรุปได้ว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถทางสมองของบุคคลที่สามารถคิดได้หลายทิศทาง มีความแปลกใหม่ สามารถโยงความสัมพันธ์ของข้อมูลต่าง ๆ รวมถึงมีอิสระทางความคิด

กระบวนการของความสร้างสรรค์ (Creativity Process)

ไรลี และเลวิส (สมศักดิ์ ภู่วิภาดาพรรณ. 2537 : 19-22 ; อ้างอิงจาก Reilly and Lewis. 1983) มีกระบวนการคิดสร้างสรรค์ ซึ่งมีประโยชน์ในการนำไปใช้ในการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักคิดสร้างสรรค์ มีดังนี้

1. การเห็นซึ่งปัญหา (Perceiving Problems) คนที่มีความคิดสร้างสรรค์จะมองเห็นปัญหาอย่างที่คุณทั่วไปไม่เห็น จะมองเห็นความสัมพันธ์ที่คุณทั่วไปดูไม่น่าจะมีความสัมพันธ์กันได้

2. การขยายปัญหา (Modifying the Problem) คนที่มีความคิดสร้างสรรค์ไม่ได้มองปัญหาในแง่เดียว แต่ขยายขอบเขตของปัญหาให้กว้างไกลออกไปจากที่เห็นจริง อาจมองปัญหาในด้านตรงกันข้าม ดูสาเหตุและผลที่เกิดขึ้นในหลาย ๆ แง่มุม อาจทำปัญหาให้เล็กลง เปลี่ยนปัญหาให้อยู่ในรูปอื่น ๆ หรือเพิ่มเติมรายละเอียดในแต่ละปัญหา ทำให้บุคคลมีทัศนะกว้างไกลต่อปัญหา และเห็นหนทางต่าง ๆ

3. การประวิงคำตัดสิน (Suspending Judgement) คือการประวิงคำตัดสินความถูกต้องเหมาะสม โดยเปิดใจยอมรับในทุกสิ่ง บุคคลต้องทิ้งกฎข้อบังคับ ข้อจำกัดต่าง ๆ ทางสังคมและนำความคิดใหม่ ๆ มาทดลอง

4. ผลที่เกิดจากการฟักตัว (Incubating Effect) หมายถึงผลก้าวหน้าที่เกิดขึ้นในขณะที่บุคคลไม่ได้ใส่ใจอยู่กับเรื่องนั้น นั่นคือปัญหานั้นแอบซ่อนหรือฟักตัวอยู่ในสมองอย่างเงียบ ๆ จนสุกงอมและแวบออกมาโดยไม่รู้ตัวในภายหลัง

5. ความแน่วแน่ในความคิด (Sticking with an Idea) คนที่มีความคิดสร้างสรรค์มักใช้แนวทางแก้ปัญหาที่คนทั้งหลายละทิ้งกันหมดแล้ว แต่เขายังคงไม่ยอมสละจนสามารถแก้ปัญหาได้เป็นผลสำเร็จ อาจเรียกได้ว่าเป็นความดื้อดึง

6. การมองเห็นภาพพจน์ในผลงาน (Invisioning Results) ในระยะแรกของกระบวนการคิดสร้างสรรค์ บุคคลควรสามารถมองเห็นภาพพจน์ของงานประดิษฐ์ของตนได้ นั่นคือ จินตนาการได้ถึงสิ่งที่จะเป็นจริง

7. สามารถเลือกข้อสรุปที่ดีที่สุด (Selecting the Best Conclusion) คือความสามารถในการเลือกทางที่ดีที่สุด ในหลาย ๆ ทางที่มีอยู่

8. เต็มใจทำในสิ่งที่ตนตัดสินใจ (Willingness to Facilitate a Decision) คนที่มีความคิดสร้างสรรค์อย่างแท้จริงต้องมีความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่เปลี่ยนความฝันให้เป็นความจริง แม้จะมีอุปสรรคหรือมีการคัดค้านจากคนอื่นก็ตาม

9. การยอมรับในความไม่แน่นอน (Acceptance of Uncertainty) ผู้มีความคิดสร้างสรรค์ไม่มีความลำบากใจในการเผชิญความสับสน ความไม่กระจ่าง สามารถทนต่อความไม่แน่นอนได้ตลอดระยะเวลาที่ผลิตงานสร้างสรรค์

10. ความยากลำบากในการจัดระบบของสิ่งที่ไม่เป็นระบบ (Hazards of Systematizing the Unsystematic) แม้ว่าการเปลี่ยนกระบวนการสร้างสรรค์ ให้อยู่ในรูปกฎเกณฑ์หรือทฤษฎีที่แน่ชัด มีระบบระเบียบ แต่ผู้มีความคิดสร้างสรรค์ก็มีความสามารถในการจัดระบบความคิด แม้จะไม่มีกฎเกณฑ์ตายตัวก็ตาม

เวคส์เลอร์ (ประสาธ อิศรปริดา. 2538 : 143 ; อ้างอิงจาก Wechsler. 1961 : 2-3) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะสำคัญของบุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์ไว้ 7 ประการ ดังนี้

1. มีความไวในการรับรู้สิ่งรอบตัว (Sensitive to Surroundings) เป็นผู้มีประสาทสัมผัสดี สามารถรับรู้ในสิ่งต่าง ๆ โดยที่คนปกติทั่วไปไม่สนใจ

2. มีความยืดหยุ่นทางการคิด (Mental Flexibility) เป็นผู้มีความสามารถในการปรับตัวต่อสถานการณ์ใหม่ ๆ หรือการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว เมื่อเผชิญปัญหาจะละทิ้งความคิดเก่า ๆ เพื่อมองประเด็นใหม่ ๆ หรือมองปัญหาในหลายแง่มุมมากกว่าการยึดอยู่กับแม่แบบใดแง่มุมหนึ่งตามความคิดเดิมที่มีอยู่

3. มีอิสระในการตัดสินใจหรือพิจารณาสิ่งต่าง ๆ (Independence of Judgement) เป็นการตัดสินใจหรือพิจารณาประเด็นปัญหาหรือสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง โดยไม่สนใจว่าสิ่งที่ตนตัดสินนั้นจะแตกต่างจากคนส่วนใหญ่หรือไม่

4. มีใจกว้างและอดทนต่อภาวะปัญหา (Tolerance for Ambiguity) เป็นผู้มีความคิดว่า ความเห็นที่ตรงข้ามหรือภาวะปัญหาที่ซับซ้อนยุ่งเหยิงจะเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดประสบการณ์ที่มีคุณค่า นอกจากนี้ยังเป็นผู้มีใจอดทนต่อภาวะที่ไม่แน่นอน (Uncertainty) แม้ว่าจะเผชิญกับภาวะกดดันต่าง ๆ ในการแสวงหาความสัมพันธ์ของตัวแปรที่เกี่ยวข้อง

5. มีความสามารถเชิงนามธรรม (Ability to Abstract) เป็นผู้มีความสามารถวิเคราะห์ปัญหา และเข้าใจความสัมพันธ์ของตัวแปรที่เกี่ยวข้อง

6. มีความสามารถในการสังเคราะห์ (Ability to Synthesize) เป็นผู้มีทักษะที่จะบูรณาการองค์ประกอบต่าง ๆ เข้าด้วยกันให้เป็นรูปแบบใหม่ หรือแนวทางแก้ปัญหาใหม่ซึ่งมีคุณค่าหรือเกิดประโยชน์มากขึ้น

7. มีพลังและไม่อยู่นิ่ง (Restless Urge) เป็นผู้มีแรงขับหรือแรงจูงใจสูง จะมองปัญหาต่าง ๆ ในลักษณะที่ท้าทายมากกว่าอุปสรรค จะเป็นผู้ตื่นตัวอยู่กับการคิดค้นหรือเสาะแสวงหาสิ่งที่ไม่รู้อยู่เสมอ มีพลังเหลือล้นที่จะทำงานหรือแก้ปัญหาที่ยาก ๆ โดยใช้เวลายาวนานจนกระทั่งจะประสบความสำเร็จ

3. การตระหนักรู้ในตน (Self Awareness)

เฟลด์แมน (Feldmal. 1992 : G-5) ให้ความหมายการตระหนักรู้ในตน ว่าเป็นการรู้สัมผัสเกี่ยวกับตนเอง บุคคลอื่น และสิ่งแวดล้อมในขณะนั้น คือรู้ว่าตนเองกำลังคิดอะไร รู้สึกอย่างไร และทำอะไรกับตนเองหรือผู้อื่น หรือสิ่งอื่น ๆ ในขณะนั้น ซึ่งเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา

รอส (นวนันท์ กิจทวี. 2541 : 28 ; อ้างอิงจาก Ross. 1992 : 53) ให้ความหมายการตระหนักรู้ในตนเองเป็นการตระหนักที่เกิดจากการมุ่งความสนใจเข้าสู่ตนเอง ซึ่งจะเกิดขึ้นชั่วคราวตามสถานการณ์ หรือเหตุการณ์ที่มากระตุ้น

องค์การอนามัยโลก (World Health Organization. 1997 : 2) ให้ความหมายการตระหนักรู้ในตนเองว่า เป็นความสามารถในการเข้าใจจุดดี จุดด้อย ของตนเอง อะไรที่ตนเองปรารถนาและไม่พึงปรารถนา และเข้าใจความแตกต่างจากบุคคลอื่น สามารถอยู่ภายใต้แรงกดดันต่าง ๆ ในชีวิตได้นอกจากนี้ยังส่งผลต่อการสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพและการเห็นใจผู้อื่นอีกด้วย

กระทรวงสาธารณสุข และคณะ(2541 : 2) ให้ความหมายว่าการตระหนักรู้ในตน หมายถึงความสามารถในการค้นหาและเข้าใจจุดดี จุดด้อยของตนเอง และความแตกต่างจากบุคคลอื่นไม่ว่าจะในแง่ความสามารถ เพศ วัย ระดับการศึกษา ศาสนา สีผิว ท้องถิ่น สุขภาพ

จากความหมายข้างต้น สรุปได้ว่า การตระหนักรู้ในตน หมายถึง การรับรู้เกี่ยวกับตนเองในเรื่องของจุดดี จุดด้อย ความคิด ความรู้สึก การกระทำ ความปรารถนาและไม่พึงปรารถนาของตนเองในขณะนั้น ตลอดจนสามารถเข้าใจและยอมรับความแตกต่างระหว่างตนกับผู้อื่นตามสถานการณ์ หรือเหตุการณ์ที่เข้ามากระตุ้น

โกลแมน (วิระวัฒน์ ปันนิตามัย. 2542 : 71 ; อ้างอิงจาก Goleman. 1998 a-b) กล่าวถึงการตระหนักรู้ในตนเองว่า การตระหนักรู้ความรู้สึกความโน้มเอียงของตน หยั่งรู้ความเป็นไปได้ของตน และความพร้อมต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วย

1. รู้เท่าทันในอารมณ์ของตน สาเหตุที่ทำให้เกิดความรู้สึกนั้น ๆ และผลที่จะตามมา
2. ประเมินตนเองได้ตามจริง รู้จุดเด่น จุดด้อยของตน
3. มั่นใจในตนเอง มั่นใจในความสามารถและคุณค่าของตน

คาลแมน (นวนันท์ กิจทวี. 2541 : 29 ; อ้างอิงจาก Kalman. 1993 : 74) กล่าวถึงการพัฒนาการตระหนักรู้ในตนเอง สามารถปฏิบัติได้ 2 วิธีการหลัก ดังนี้

1. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ทำได้โดย การฟังตนเอง สืบหาหรือสังเกตความคิด ความรู้สึก และการกระทำของตนเองว่าเป็นอย่างไร ซึ่งเป็นกระบวนการของภาวะตื่นอยู่เสมอ
2. การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น เป็นการศึกษาตนเองโดยอาศัยการสังเกตปฏิกิริยาของผู้อื่นที่มีต่อตนทำให้ทราบว่า คนอื่นมองตนเองอย่างไร ทั้งนี้ขึ้นกับการเปิดใจของตนเอง

4. ความเห็นใจผู้อื่น (Empathy)

องค์การอนามัยโลก (World Health Organization. 1997 : 2) ให้ความหมายว่าความเห็นใจผู้อื่น หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจความรู้สึก และความเห็นใจบุคคลที่แตกต่างจากเรา ถึงแม้ว่าเราจะไม่คุ้นเคย ซึ่งจะช่วยให้เราเข้าใจและยอมรับความแตกต่างของบุคคลอื่น ทำให้เกิดความสัมพันธ์อันดีทางสังคม เช่น ความแตกต่างทางเชื้อชาติ วัฒนธรรม โดยเฉพาะบุคคลที่ต้องการได้รับความช่วยเหลือ และดูแล เช่น ผู้ป่วยโรคเอดส์ ผู้มีภาวะบกพร่องทางจิตใจ หรือบุคคลที่ไม่เป็นที่ยอมรับจากสังคม

กระทรวงสาธารณสุข และคณะ (2541 : 2) ให้ความหมายว่า ความเห็นใจผู้อื่นหมายถึงความสามารถในการทำความเข้าใจความรู้สึก และเห็นใจบุคคลที่แตกต่างกับเรา ไม่ว่าจะเป็นด้านเพศ วัย ระดับการศึกษา ศาสนา สีผิว ท้องถิ่น สุขภาพ

สรุป ความเห็นใจผู้อื่น หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจและยอมรับความรู้สึกของผู้อื่น เห็นใจบุคคลที่แตกต่างจากเราในด้านต่าง ๆ

เทอดศักดิ์ เดชคง (2542 : 27-28) สรุปว่า ความเห็นใจผู้อื่นสามารถอธิบายได้ 2 ลักษณะคือ อธิบายในด้านพฤติกรรมและด้านชีววิทยา ด้านพฤติกรรมอธิบายได้ว่าความเห็นใจเกิดจากการเรียนรู้ว่าเป็นสิ่งที่สังคมยอมรับ และเป็นความรู้สึกคาดหมายในใจของมนุษย์ว่า ถ้าตนเองประสบเหตุการณ์นั้นแล้วจะเป็นอย่างไร เช่น เด็กเห็นเพื่อนหกล้มหัวเข่าถลอกก็เกิดความรู้สึกสงสารเพราะคิดว่าหากตนเองหกล้มคงประสบความเจ็บปวดคล้ายคลึงกัน หากมองความเห็นใจในด้านของชีววิทยา อธิบายได้ว่าการที่มนุษย์จะมีความเห็นใจได้ ต้องมีการสื่อสารในสมองที่ครบถ้วน ได้แก่ สมองส่วนการมองเห็น สมองส่วนแปลความหมายและความเข้าใจ และสมองส่วนอารมณ์ ดังนั้นความเห็นใจจึงสามารถเรียนรู้และฝึกฝนได้ ซึ่งการฝึกฝนทักษะความเห็นใจนั้นประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ 3 ขั้นตอนคือ

1. การอ่านอารมณ์และความรู้สึก การฝึกการคาดเดา หรือแปลความหมายสีหน้า และท่าทางของคนรอบข้าง ทำให้มีความไว (Sensitive) ต่อความรู้สึกของคนรอบข้าง

2. การฝึกเอาใจเขามาใส่ใจเรา หมายถึงการคาดเดาความรู้สึกของผู้อื่น โดยสมมติว่าเราอยู่ในสถานการณ์นั้น ๆ ด้วย หรือสมมติว่าตนเองเป็นผู้เผชิญกับสถานการณ์นั้น ๆ เอง เพื่อจะได้เข้าใจและรับรู้ความรู้สึกของผู้อื่น จะได้อบสนองเขาได้ถูกต้อง

3. ฝึกการตอบสนองที่สอดคล้องกัน หมายถึงการแสดงพฤติกรรมหรือการกระทำที่เป็นไปในทิศทางที่เอื้ออำนวยแสดงออกถึงความเข้าใจ ความเห็นใจ

5. การเห็นคุณค่าในตนเอง (Self Esteem)

การเห็นคุณค่าในตนเอง เป็นส่วนประกอบหนึ่งของอัตมโนทัศน์ (Self Concept) บางครั้งจะใช้คำว่าความนับถือตนเอง การเห็นพ้องด้วยตนเอง ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตน หรือใช้ว่าความภาคภูมิใจในตนเอง จากการศึกษาต่าง ๆ ได้ให้ความหมายของการเห็นคุณค่าในตนเองที่แตกต่างกัน หรือคล้ายคลึงกัน ดังต่อไปนี้

มาสโลว์ (Maslow. 1970 : 45) ให้ความหมายของการเห็นคุณค่าในตนเองว่าเป็นความรู้สึกของบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง รู้สึกว่าตนมีคุณค่า มีความเข้มแข็ง มีสมรรถภาพในการทำสิ่งต่าง ๆ มีความเชี่ยวชาญ และมีความสามารถ

โพลิตโต (Polito. 1977 : 72) กล่าวว่า การเห็นคุณค่าในตนเองเป็นการประเมินค่าของตนเองที่ตนคิด ซึ่งประกอบด้วยความรู้สึกต่าง ๆ ได้แก่ ความเชื่อในตนเอง ความสามารถ และคุณค่าของตนเอง

แบรนด์เดน (Branden. 1981 : 110) กล่าวว่า การเห็นคุณค่าในตนเองเป็นความเชื่อมั่น และนับถือตนเองที่เกิดจากความเชื่อมั่นในควมมีคุณค่าของตนเอง และความมั่นใจในความสามารถของตนเองที่จะประสบความสำเร็จในสิ่งที่พอใจ

คูเปอร์สมิธ (Coopersmith. 1981 : 5) กล่าวว่า การเห็นคุณค่าในตนเองเป็นการพิจารณาและประเมินคุณค่าของตนตามความรู้สึก และทัศนคติที่มีต่อตนเอง เป็นการยอมรับหรือไม่ยอมรับตนเอง และแสดงถึงขอบเขตของความเชื่อมั่นที่บุคคลที่มีต่อความสามารถ ความสำคัญ ความสำเร็จ และคุณค่าของตนเอง

สุขใจ ตั้งทรงสวัสดิ์ (2532 : 8) สรุปความหมายของการเห็นคุณค่าในตนเองไว้ว่า เป็นการประเมินคุณค่าของตนตามความรู้สึกและทัศนคติที่บุคคลมีต่อตนเอง แล้วสื่อออกมาให้เห็นในรูปของคำพูดและการกระทำ

สมพิศ ไชยกิจ (2536 : 12) สรุปว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง การประเมินคุณค่าของตนเองตามความรู้สึก ความเชื่อ และทัศนคติเกี่ยวกับการยอมรับตนเอง การได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน การได้รับการยอมรับจากบิดามารดา และการประสบความสำเร็จในการกระทำสิ่งต่าง ๆ

จากความหมายและคำจำกัดความดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่าการเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง การประเมินคุณค่าตนเองตามความรู้สึกและทัศนคติที่บุคคลมีต่อตนเอง เป็นความนับถือตนเอง ยอมรับตนเอง และเชื่อมั่นว่าตนเองมีคุณค่า มีความสำคัญ มีประโยชน์ มีความสามารถ มีความเข้มแข็ง มีความพอใจในตนเอง คิดว่าตนเองมีค่าต่อสังคม และได้รับการยอมรับจากสังคม และสามารถประสบความสำเร็จในการกระทำสิ่งต่าง ๆ ที่ตนเองพอใจ

6. ความรับผิดชอบต่อสังคม (Social Responsibility)

แคทเทล (ระพีพร นิมประยูร. 2537 : 30 ; อ้างอิงจาก Cattell. 1963 : 145) กล่าวถึง บุคคลที่มีความสามารถในความรับผิดชอบต่อสังคม คือบุคคลที่รับผิดชอบต่อหน้าที่ มีความบากบั่นพากเพียร ถือศักดิ์ศรี ยึดมั่นในกฎเกณฑ์

ฟลิปโป (ระพีพร นิมประยูร. 2537 : 30 ; อ้างอิงจาก Flippo. 1965 : 122) สรุปความหมายของความรับผิดชอบต่อสังคมไว้ว่า เป็นความผูกพันที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้สำเร็จล่วงไปได้ และความสำเร็จนี้เกี่ยวข้องกับปัจจัย 3 ประการ คือ พันธะผูกพัน หน้าที่การงาน และวัตถุประสงค์

จรรยา สุภาพ (2520 : 84) ให้ความหมายความรับผิดชอบต่อสังคมว่า หมายถึง การยอมรับรู้และสำนึกในการกระทำของตนเอง ยอมรับผลแห่งการกระทำของตนเองด้วยความเต็มใจ ไม่ว่าจะเป็ผลดีหรือผลร้าย ไม่ว่าจะกระทำผิดหรือถูก ไม่ปิดความผิดไปให้ผู้อื่น และพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ได้ผลดียิ่งขึ้น ความรู้สึกรับผิดชอบต่อสังคมเป็นสิ่งที่จะต้องปฏิบัติตามหน้าที่ของตน โดยไม่ต้องมีการบังคับเข้มงวดจากผู้อื่น

กระทรวงสาธารณสุข และคณะ (2541 :2) ให้ความหมายว่า ความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง ความรู้สึกที่ตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม และมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อความเจริญ หรือความเสื่อมของสังคม

จากคำจำกัดความดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึงการรับรู้ที่ตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม มีภาระหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติต่อสังคมนั้น และสามารถทำประโยชน์ต่อสังคมได้

พิจิตรา พงษ์จินดากร (2525 : 145-146) กล่าวว่า บุคคลที่เป็นสมาชิกอยู่ในสังคมนั้น ๆ มีหน้าที่และความรับผิดชอบต่อสังคม ดังนี้

1. ความรับผิดชอบต่อชุมชน ในฐานะสมาชิกของชุมชน มีดังนี้

- 1.1 ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับของสังคม
- 1.2 ช่วยกันรักษาทรัพย์สินสมบัติของส่วนร่วม
- 1.3 ให้ความร่วมมือในการทำงานเพื่อส่วนร่วม
- 1.4 มองเห็นสิ่งที่เป็นอันตรายต่อชุมชน และช่วยแก้ไขตามความสามารถ
- 1.5 คอยช่วยเหลือผู้อื่นที่อยู่ในสังคม
- 1.6 ไม่ละเลยหน้าที่ของพลเมืองดี
2. ความรับผิดชอบต่อบิตามารดา และครอบครัว มีดังนี้
 - 2.1 เคารพเชื่อฟัง และปฏิบัติตามคำสั่งสอนของบิดามารดา
 - 2.2 ช่วยเหลือภารกิจของบิดามารดา ตามควรแก่โอกาส
 - 2.3 ไม่นำความเดือดร้อนมาสู่ครอบครัว
 - 2.4 ช่วยรักษาและเชิดชูชื่อเสียงของวงศ์ตระกูล
3. ความรับผิดชอบต่อโรงเรียนและครูอาจารย์ มีดังนี้
 - 3.1 ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน
 - 3.2 ไม่หนีโรงเรียน
 - 3.3 เคารพ เชื่อฟังครูอาจารย์
 - 3.4 ช่วยเหลือภารกิจของครูอาจารย์ ตามโอกาสอันควร
 - 3.5 ปฏิบัติตามกฎหมายข้อบังคับของโรงเรียน
 - 3.6 ช่วยรักษาความสะอาดบริเวณโรงเรียน
 - 3.7 ช่วยงานโรงเรียนตามความสามารถ
 - 3.8 รักษาชื่อเสียงของโรงเรียน
4. ความรับผิดชอบต่อเพื่อนมีดังนี้
 - 4.1 ช่วยตักเตือนเมื่อเห็นเพื่อนกระทำผิด
 - 4.2 คอยแนะนำให้เพื่อนทำความดี
 - 4.3 ช่วยเหลือเพื่อนตามความเหมาะสมและถูกต้อง
 - 4.4 ให้อภัยเมื่อเพื่อนกระทำผิด
 - 4.5 พุดจากกันด้วยความไพเราะ ไม่ทะเลาะรังแกกัน
 - 4.6 ไม่เอาเปรียบเพื่อน

7. การสื่อสารและการสร้างสัมพันธภาพ (Communication and Interpersonal Relationship)

องค์การอนามัยโลก (World Health Organization, 1997 : 2) กล่าวว่า การสร้างสัมพันธภาพสามารถช่วยให้บุคคลมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีซึ่งกันและกัน และสามารถรักษามิตรภาพนั้นไว้ได้ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญต่อจิตใจและการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข ตลอดจนการรักษาสัมพันธภาพที่ดีระหว่างสมาชิกในครอบครัว ซึ่งเป็นแรงสนับสนุนทางสังคมที่สำคัญแหล่งหนึ่ง รวมทั้งสามารถยุติสัมพันธภาพในทางสร้างสรรค์ได้ ✓

ส่วนการสื่อสาร หมายถึง ความสามารถในการใช้คำพูด และกริยาท่าทางเพื่อแสดงความรู้สึกนึกคิดของตนได้อย่างเหมาะสมกับวัฒนธรรม และสถานการณ์ต่างๆ โดยสามารถที่จะแสดงความคิดเห็น ความปรารถนา ความหวาดกลัว ตลอดจนจนถึงการขอคำแนะนำหรือขอความช่วยเหลือจากผู้อื่นในเวลาที่เป็น

กระทรวงสาธารณสุข และคณะ (2541 : 2) ให้ความหมายการสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสารว่าเป็นความสามารถในการใช้คำพูด และภาษาท่าทางเพื่อสื่อสารด้านความรู้สึกนึกคิดของตนเอง และความสามารถในการรับรู้ความรู้สึกนึกคิดของอีกฝ่าย เช่น ความชื่นชม การปฏิเสธ

สรุป การสื่อสารและการสร้างสัมพันธภาพ หมายถึง ความสามารถในการใช้คำพูดและภาษา ท่าทาง เพื่อสื่อสารความรู้สึกนึกคิดของตนเองได้อย่างเหมาะสม และสามารถรับรู้การถ่ายทอดและการโต้ตอบของอีกฝ่าย สามารถสร้างและรักษามิตรภาพกับผู้อื่นไว้ได้ ตลอดจนสามารถยุติสัมพันธภาพในทางสร้างสรรค์ได้

8. ทักษะการตัดสินใจและการแก้ปัญหา (Decision Making and Problem Solving)

แพทเทอร์สัน (Patterson. 1980 : 107) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การตัดสินใจเป็นการที่บุคคลเข้าไปสู่การเสี่ยง โดยมีการรวบรวมข้อมูลและประเมินข้อมูลจากทางเลือกหลายทางและมีสิ่งประกอบอื่น ๆ ที่สำคัญซึ่งจะนำไปสู่การตัดสินใจเลือก

องค์การอนามัยโลก (World Health Organization. 1997 : 2) กล่าวถึงการตัดสินใจและการแก้ปัญหาว่า การตัดสินใจจะช่วยให้บุคคลจัดการกับชีวิตอย่างสร้างสรรค์ การตัดสินใจสามารถส่งผลกระทบต่อสุขภาพได้ หากเยาวชนมีความกระตือรือร้นในการตัดสินใจกระทำการต่าง ๆ โดยคำนึงถึงสุขภาพด้วยกาย ประเมินความแตกต่างของทางเลือกและการประเมินว่าการตัดสินใจที่แตกต่างกันนั้น จะนำมาซึ่งผลที่แตกต่างกันอย่างไรบ้าง เช่นเดียวกับการแก้ปัญหาที่ช่วยให้เราสามารถจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตเราอย่างสร้างสรรค์ ปัญหาสำคัญที่ถูกปล่อยทิ้งไว้โดยไม่ได้รับการแก้ไขจะส่งผลให้เสียสุขภาพทั้งร่างกายและจิตใจ

กระทรวงสาธารณสุข และคณะ (2541 : 3) ให้ความหมายว่า การตัดสินใจและการแก้ปัญหา คือความสามารถในการรับรู้ปัญหา สาเหตุของปัญหา หาทางเลือกวิเคราะห์ข้อดี ข้อเสียของแต่ละทางเลือก ประเมินทางเลือก และตัดสินใจเลือกทางแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2528 : 259) สรุปความหมายของการแก้ปัญหาว่า หมายถึงการใช้ประสบการณ์เดิมจากการเรียนรู้ทั้งทางตรงคือผู้อบรมสั่งสอน และทางอ้อมคือการเรียนรู้ด้วยตนเอง มาแก้ปัญหาใหม่ที่ประสบ

จากความหมายข้างต้น สรุปได้ว่า การตัดสินใจและการแก้ปัญหา หมายถึงการที่บุคคลสามารถระบุปัญหา และสามารถใช้ประสบการณ์เดิมเพื่อกาสาเหตุของปัญหา และตัดสินใจเลือกวิธีแก้ปัญหาที่เหมาะสม ตรงกับสาเหตุของปัญหา

กอร์ดอน (วริญญา อรรถยุติ. 2542 : 28-29 ; อ้างอิงจาก Gordon. 1991 : 244-248) กล่าวถึงขั้นตอนการตัดสินใจว่าเป็นกุญแจที่ทำให้มีการตัดสินใจมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วยขั้นตอน 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. การวิเคราะห์สถานการณ์ (Situation Analysis) หมายถึง การพิจารณาถึงองค์ประกอบของสถานการณ์นั้น ๆ ข้อจำกัดที่มีผลกระทบต่อตัดสินใจและความเป็นไปได้ในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่
2. การตั้งวัตถุประสงค์ (Objective and Criteria Setting) หมายถึง การแยกแยะเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการตัดสินใจ รวมถึงเกณฑ์ที่ใช้กำหนดให้ครอบคลุมถึงคุณภาพการยอมรับ และความถูกต้อง

3. การค้นหาทางเลือก (Alternative Search) หมายถึง ขั้นตอนที่รวบรวมข้อเท็จจริง การยอมรับทางเลือกที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้ง่าย

4. การประเมินทางเลือก (Alternative Evaluation) หมายถึง เกณฑ์การประเมินในเรื่องของความเป็นไปได้ ค่าใช้จ่าย ความเที่ยงตรง และความเสถียร หรือความไม่แน่นอนของผลที่จะเกิดขึ้นในแต่ละทางเลือก

5. การตัดสินใจ (Making the Decision) หมายถึง ผู้ทำการตัดสินใจได้เลือกทางเลือกที่ดีที่สุดเหมาะสม และสอดคล้องที่สุด แต่ความรับผิดชอบในการตัดสินใจขึ้นอยู่กับบุคคล กลุ่มคนที่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ตั้งแต่การมีส่วนร่วมในการเลือก ความพอใจในการวางแผนการตัดสินใจ และความเห็นชอบในการตัดสินใจ

6. การทบทวนการตัดสินใจ (Decision Review) หมายถึง ขั้นตอนสุดท้ายของการทบทวนกระบวนการตัดสินใจ ซึ่งเป็นขั้นตอนที่จะนำไปสู่การตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพ โดยทบทวนทุกขั้นตอนที่ผ่านมา พร้อมทั้งไม่ลืมที่จะกำหนดแผนการประเมินและระยะเวลาที่จะต้องประเมินไว้ตั้งแต่เริ่มต้น

อุไร มั่นหมั่น (2539 : 8-9) กล่าวว่า กระบวนการตัดสินใจเป็นกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ โดยใช้หลักเชิงเหตุผล เป็นลักษณะของการหาทางออกที่ดีที่สุดเป็นพื้นฐาน ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นตอนการแสวงหาข้อมูล (Data Collection) เนื่องจากปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นย่อมมีสาเหตุการเสาะแสวงหาข่าวสารต่างๆที่เกี่ยวข้องกับปัญหา คือการเสาะหาสิ่งที่เป็นสาเหตุ เพื่อเป็นส่วนประกอบในการตัดสินใจ จะต้องกระทำอย่างเป็นวิทยาศาสตร์ทั้งในแง่ของการเก็บรวบรวมข้อมูล และในแง่การวิเคราะห์ ซึ่งเป็นลักษณะเกี่ยวกับการวิจัย

2. ขั้นตอนการกำหนดทางเลือก (Formulation Alternation) เป็นขั้นตอนที่สำคัญมากในกระบวนการตัดสินใจโดยพยายามครอบคลุมทุกวิถีทางที่จะแก้ปัญหาได้หลายวิธี โดยต้องกำหนดเป็นรูปธรรมหลัก ข้อเท็จจริง และในทางปฏิบัติต้องสร้างสถานการณ์ขึ้นมาก่อนว่าเรื่องนี้มีทางเลือกอะไรบ้าง ในทางเลือกนั้น ๆ มีข้อเท็จจริงอย่างไร

3. ขั้นตอนการวิเคราะห์ทางเลือก (Analysis Alternative) ควรใช้ความเป็นจริงที่เป็นภาวะวิสัย พยายามหลีกเลี่ยงการนำค่าทั้งหลายมาเกี่ยวข้องในการวิเคราะห์

4. ขั้นตอนการเปรียบเทียบค่าทางเลือก (Value Comparison) ขั้นตอนนี้เป็นการเปรียบเทียบโดยนำค่า เข้ามาเกี่ยวข้อง นำมาเปรียบเทียบขั้นตอนอื่น ๆ ที่ปลอดภัยแล้วมาพิจารณาทางเลือกอีกทีหนึ่ง

5. ขั้นตอนการตัดสินใจเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด (Choice of Alternative on the Best Set of Alternative) ขั้นตอนนี้เป็นการตัดสินใจเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด

องค์การอนามัยโลก (World Health Organization. 1997 : 45) ได้เสนอแนวทางการสอนทักษะการตัดสินใจดังนี้

1. กำหนดทางเลือก
2. รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการตัดสินใจ
3. ระบุข้อดีและข้อเสียของแต่ละทางเลือก
4. ตัดสินใจเลือกและบอกเหตุผลของการเลือกทางนั้น

กิลฟอร์ด (Guilford and Hoepfner. 1971 : 130) เห็นว่ากระบวนการคิดแก้ปัญหาประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นตอนเตรียมการ (Preparation) หมายถึงขั้นในการตั้งปัญหา หรือค้นหาว่าปัญหาที่แท้จริงของเหตุการณ์นั้นคืออะไร

2. ขั้นการวิเคราะห์ปัญหา (Analysis) หมายถึงขั้นพิจารณาดูว่ามีสิ่งใดบ้างที่เป็นสาเหตุสำคัญของปัญหา หรือสิ่งใดไม่ใช่สาเหตุสำคัญของปัญหา

3. ขั้นการเสนอแนวทางในการคิดแก้ปัญหา (Production) หมายถึงการหาวิธีการคิดแก้ปัญหาให้ตรงสาเหตุกับปัญหาแล้วออกมาในรูปของวิธีการ สุดท้ายได้ผลลัพธ์ออกมา

4. ขั้นตรวจสอบผล (Verification) หมายถึงขั้นในการเสนอเกณฑ์เพื่อตรวจสอบผลลัพธ์ที่ได้จากการเสนอวิธีแก้ปัญหา ถ้าพบว่าผลลัพธ์ยังไม่ถูกต้องก็ต้องมีการเสนอวิธีการคิดแก้ปัญหาใหม่ จนกว่าจะได้วิธีการที่ดีที่สุด หรือถูกต้องที่สุด

5. ขั้นในการนำไปประยุกต์ใหม่ (Re-Application) หมายถึงการนำวิธีการคิดแก้ปัญหาที่ต้องไปใช้ในโอกาสหน้า เมื่อพบกับเหตุการณ์คล้ายคลึงกับปัญหาที่เคยประสบมาแล้ว

6. ขั้นตอนการคิดแก้ปัญหาของกิลฟอร์ดมีผู้ให้ความสนใจอย่างกว้างขวาง และนักการศึกษาก็นำเอาขั้นตอนนี้ไปดัดแปลง เพื่อใช้ในการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการคิดแก้ปัญหา

กล่าวโดยสรุป ขั้นตอนการตัดสินใจจะประกอบด้วย การแสวงหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ที่ต้องตัดสินใจ การค้นหาทางเลือก การประเมินเพื่อเปรียบเทียบข้อดีข้อเสียของแต่ละทางเลือก และสุดท้ายคือ การตัดสินใจเลือกทางแก้ปัญหาที่เหมาะสมและดีที่สุด ส่วนขั้นตอนในการแก้ปัญหาประกอบด้วย การค้นหาปัญหาหรือระบุปัญหา การหาสาเหตุที่สำคัญของปัญหา การหาแนวทางหรือวิธีการแก้ปัญหาให้ตรงกับสาเหตุ ขั้นการตรวจสอบผลที่ได้จากการแก้ปัญหา

9. การจัดการกับอารมณ์และความเครียด (Coping with Emotion and Stress)

องค์การอนามัยโลก (World Health Organization. 1997 : 3) กล่าวว่า การจัดการกับอารมณ์ คือ การเข้าใจภาวะอารมณ์ของตนเองและผู้อื่นว่ามีผลต่อพฤติกรรม ซึ่งทำให้สามารถตอบสนองต่อภาวะต่าง ๆ ทางอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม เช่น อารมณ์โกรธ หรือความเศร้าโศกเสียใจ ซึ่งส่งผลกระทบต่อภาวะสุขภาพ ส่วนการจัดการกับความเครียดเป็นความสามารถที่จะรู้สาเหตุของความเครียดและรู้แนวทางที่จะควบคุมระดับความเครียด เช่น การเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ หรือเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต หรือการเรียนรู้วิธีผ่อนคลายความตึงเครียดที่เกิดขึ้นอย่างเหมาะสม เพื่อช่วยลดปัญหาต่าง ๆ ด้านสุขภาพ

กระทรวงสาธารณสุข และคณะ(2541:3) ให้ความหมายของการจัดการกับอารมณ์และความเครียดว่า เป็นความสามารถในการประเมินอารมณ์ รู้เท่าทันอารมณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม และสามารถที่จะรู้สาเหตุของความเครียด รู้วิธีการควบคุมระดับของความเครียด รู้วิธีผ่อนคลายและหลีกเลี่ยงสาเหตุ พร้อมทั้งเบี่ยงเบนพฤติกรรมไปในทางที่พึงประสงค์

สรุป การจัดการกับอารมณ์และความเครียด หมายถึง การเข้าใจและรู้เท่าทันภาวะอารมณ์ของบุคคล สามารถรู้สาเหตุของความเครียด รู้แนวทางการควบคุมอารมณ์และความเครียด รู้วิธีการผ่อนคลายและเบี่ยงเบนพฤติกรรมไปในทางที่พึงประสงค์

การมีปัญหาด้านอารมณ์และการมีความเครียด ถือว่าเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นกับบุคคลทุกคนในการดำเนินชีวิตประจำวัน บุคคลแต่ละคนมีประสบการณ์ของการเกิดความเครียดแตกต่างกัน และการเรียนรู้ที่จะจัดการกับความเครียด โดยการแสดงออกทางอารมณ์ที่เหมาะสมเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้บุคคลสามารถปรับตัวให้เหมาะสมกับสิ่งแวดล้อม และมีผลต่อสุขภาพกาย จิต อารมณ์ และสังคม

ดุษฎี โยเหลา และคณะ (2540 : 17-18) สรุปว่าโดยทั่วไปแล้วเราแบ่งรูปแบบการเผชิญความเครียดไว้ 2 แบบ คือ

1. การเผชิญความเครียดแบบเน้นที่ปัญหา (Problem – Focused Forms of Coping) คือ การใช้กลยุทธ์การแก้ปัญหาเพื่อจัดการกับความเครียด กล่าวคือ การระบุปัญหาให้ชัดเจน หาทางเลือกที่จะใช้แก้ไข ชั่งน้ำหนักข้อดีข้อเสียของทางเลือก เลือกวิธีที่ดีที่สุดและลงมือปฏิบัติ ทางเลือกที่ใช้ในการแก้ปัญหานี้มุ่งไปที่การเปลี่ยนแปลงตัวเอง และการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อม

2. การเผชิญความเครียดแบบเน้นที่อารมณ์ (Emotion – Focused Form of Coping) คือ การใช้วิธีการต่าง ๆ เพื่อลดความรู้สึกกดดัน ซึ่งรวมถึงการหลีกเลี่ยงการให้ความสนใจกับสิ่งอื่น ๆ การคิดในทางบวก หรือการใช้วิธีต่าง ๆ เพื่อเพิ่มความรู้สึกกดดัน เช่น การตำหนิตนเอง การลงโทษตนเอง

ประภาเพ็ญ สุวรรณ และคณะ (2541 : 102-105) สรุปปัจจัยที่เป็นสาเหตุของความเครียดไว้ดังนี้

1. เหตุการณ์ที่ถูกรับรู้ว่าเป็นหายนะ หรือเกิดความเสียหายใหญ่หลวง เช่น อุบัติภัยต่าง ๆ สงคราม การเสียชีวิตของผู้เป็นที่รัก การถูกข่มขืน เป็นต้น
2. ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมที่ทำให้เกิดความกดดันต่อบุคคลและครอบครัว
3. วงจรชีวิต (Life Cycle) ของบุคคลและครอบครัว เช่น การแต่งงาน การเป็นพ่อ-แม่ เป็นต้น
4. การเปลี่ยนแปลงในชีวิตครอบครัว เช่น การทำงานนอกบ้านของทั้ง สามี-ภรรยา การหย่าร้าง เป็นต้น

ทั้งนี้มีหลักพื้นฐานในการบริหารความเครียด ดังนี้

1. การมีวิธีดำเนินชีวิตที่เหมาะสม ที่จะทำให้สุขภาพดี และคงอยู่เพื่อให้ร่างกายสมบูรณ์ และสามารถต้านทานความเครียดได้
2. การรับประทานอาหารอย่างถูกต้องเหมาะสม
3. เปลี่ยนแปลงนิสัยที่จะเป็นอันตรายต่อร่างกาย
4. มีการพักผ่อนอย่างเพียงพอ
5. สร้างและพัฒนาความอดทน และความต้านทานให้กับร่างกาย เพื่อจะได้ต่อสู้กับความเครียดได้
6. เรียนรู้วิธีผ่อนคลาย
7. รู้จักตนเอง เพื่อจะได้สามารถสร้างแผนการบริหารจัดการความเครียดของตนเอง
9. การประเมินข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง
9. ความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น จะต้องอยู่ในสภาพที่ป้องกันการเกิดความเครียด
10. การแสดงออกอย่างเหมาะสม / การป้องกันสิทธิส่วนบุคคล
11. การบริหารสิ่งแวดล้อมให้มีลักษณะที่จะไม่ก่อให้เกิดความเครียด

1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิต

1.2.1 งานวิจัยต่างประเทศ

บอทวิน และอิงค์ ((World Health Organization. 1997 : 7 ; อ้างอิงจาก Botvin and Eng. 1980) ทำการศึกษาโปรแกรมการป้องกันการสูบบุหรี่แบบเบ็ดเสร็จ ในปี ค.ศ. 1980 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินประสิทธิผลของกลวิธีการป้องกันการสูบบุหรี่ เฉพาะปัจจัยทางสังคม และทางจิตวิทยาที่มีผลต่อการพัฒนาลักษณะนิสัยการสูบบุหรี่ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับเกรด 8 – 10 จำนวน 281 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม โดยกลุ่มทดลองจะได้รับโปรแกรมการป้องกันการสูบบุหรี่ ซึ่งจะเน้นการ

ประยุกต์ใช้ทักษะชีวิตพื้นฐานมาเป็นแนวทางปฏิบัติ ในการเผชิญสถานการณ์และการแก้ไขปัญหาของวัยรุ่น รวมทั้งปัญหาการสูบบุหรี่ กิจกรรมการเรียนการสอนจัดขึ้นทั้งหมด 10 ครั้ง เนื้อหาในการสอนประกอบด้วย บทเรียนเกี่ยวกับความรู้เรื่องบุหรี่ ภาพลักษณ์ของตนเอง การพัฒนาตนเอง การตัดสินใจ การคิดอย่างเป็นอิสระ เทคนิคการพูดชวนเชื่อ การจัดการกับความวิตกกังวล ทักษะการสื่อสาร ทักษะทางสังคม และปกป้องในสิทธิประโยชน์ของตน โดยใช้วิธีการสอนแบบอภิปรายกลุ่ม การใช้ตัวแบบ และการซ้อมบทบาท ทดสอบก่อนทดลอง หลังทดลอง 12 สัปดาห์ และ 3 เดือน หลังจากสิ้นโปรแกรมการดำเนินการ พบว่าจำนวนนักเรียนที่สูบบุหรี่รายใหม่มีน้อยกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม และยังพบว่าโปรแกรมนี้นอกจากจะได้รับความสนใจจากนักเรียนในแต่ละเนื้อหาแล้ว ยังมีผลต่อสุขภาพด้านอื่นด้วย เช่น การใช้สารเสพติดอื่นๆ ตลอดจนการพัฒนาสุขภาพจิตได้อีกด้วย อย่างไรก็ตามผู้วิจัยกล่าวถึงข้อจำกัดของการวิจัยนี้เกี่ยวกับเครื่องมือวัดพฤติกรรมสูบบุหรี่ และเสนอแนะว่าควรติดตามผลระยะยาวกว่านี้ และควรทำวิจัยในกลุ่มนักเรียนเกรด 7 เพราะพบว่าพฤติกรรมกรรมการเริ่มสูบบุหรี่จะมีในกลุ่มนักเรียนดังกล่าว

เซนต์ ลอเรนซ์ และคณะ (ประภาเพ็ญ สุวรรณ และคณะ. 2541 : 53-54 ; อ้างอิงจาก St. Lawrence, et al. 1994 : 425-435) ศึกษาเรื่องการแก้ปัญหาโดยการรับรู้พฤติกรรมเพื่อช่วยเหลือวัยรุ่นที่พึ่งพาเสพติดในกลุ่มที่เสี่ยงต่อการติดเชื่อเฮดส์ กลุ่มที่ศึกษาคือ วัยรุ่นใช้ยาเสพติดที่ถูกส่งต่อเพื่อบำบัดรักษาด้วยยา จำนวน 19 คน ซึ่งจะได้รับกิจกรรมเพื่อลดอัตราเสี่ยงต่อการติดเชื่อเฮดส์ จำนวน 5 บทเรียน ประกอบด้วยความรู้เรื่องความเสี่ยงต่อโรคเอดส์ ทักษะทางสังคม ทักษะการสื่อสาร การใช้ถุงยางอนามัย และการฝึกการแก้ไขปัญห พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้เพิ่มขึ้น มีทัศนคติต่อการป้องกันมากขึ้น มีความเชื่อมั่นอำนาจภายในตนสูงขึ้น และเชื่ออำนาจภายนอกตนต่ำลง มีอัตราพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื่อเฮดส์ทางเพศสัมพันธ์ลดลง ซึ่งเมื่อตรวจสอบยืนยันโดยใช้ข้อมูลรักษาโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ก็พบว่ามีอัตราลดลงเช่นกัน

1.2.2 งานวิจัยในประเทศ

จิรวรรณ วิรัชกุล (2524) ศึกษาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดชลบุรี โดยศึกษาจริยธรรม 6 คุณลักษณะ คือ ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความสามัคคี ความอดุสาหะ และความยุติธรรม พบว่าพฤติกรรมจริยธรรมของนักเรียนหญิงสูงกว่านักเรียนชายในเรื่องเกี่ยวกับความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์ และความอดุสาหะ ส่วนนักเรียนชายมีพฤติกรรมทางจริยธรรมในเรื่องความสามัคคี และความยุติธรรมสูงกว่านักเรียนหญิง

อรรณวรรณ นิยะโต (2536) ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความรับผิดชอบต่อตนเอง และความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยใช้การสอนแบบบูรณาการกับการสอนตามคู่มือครู แบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 40 คน พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการสอนแบบบูรณาการจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความรับผิดชอบต่อสังคม แตกต่างจากกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

✓ สุทธิสารณ์ วัฒนมะโน (2540 : ก-ข) ได้ศึกษาผลของการประยุกต์โปรแกรมทักษะชีวิตเพื่อการป้องกันโรคเอดส์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดปราจีนบุรี โดยนำแนวคิดทักษะชีวิตขององค์การอนามัยโลก ทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีประสบการณ์จริงมาประยุกต์ในการจัดการเรียนการสอน กลุ่มตัวอย่างแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง 44 คน และกลุ่มเปรียบเทียบ 42 คน หลังการทดลองพบว่ากลุ่มทดลองมีความตระหนักในตนเองเกี่ยวกับโรคเอดส์ ความรับผิดชอบต่อในการป้องกันเอดส์ ทักษะการตัดสินใจ ทักษะ

การปฏิเสธและมีพฤติกรรมป้องกันเอดส์สูงกว่าก่อนการทดลอง และดีกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

✓ พิศมัย สุขอมรัตน์ (2540 : 109 – 110) ได้ศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการสูบบุหรี่ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 46 คน กลุ่มควบคุม 40 คน กลุ่มทดลองได้รับโปรแกรมทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการสูบบุหรี่ ที่ประยุกต์โดยใช้แนวคิดทักษะชีวิตศึกษา เน้นทักษะการเห็นคุณค่าในตนเอง ทักษะการตัดสินใจ ทักษะการปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพ ทักษะการจัดการกับความเครียด และการมีพฤติกรรมป้องกันการสูบบุหรี่ เก็บข้อมูลก่อนและหลังการทดลอง 1 สัปดาห์ และ 4 สัปดาห์ ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มทดลองมีทักษะการตัดสินใจไม่สูบบุหรี่ ทักษะการปฏิเสธ และพฤติกรรมในการป้องกันการสูบบุหรี่ดีขึ้น และดีกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

2.1 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรด้านส่วนตัว

2.1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรด้านส่วนตัว

เดือนใจ ชันดีสิทธิ์ (2535 : 6) ให้ความหมายของตัวแปรด้านส่วนตัวว่า เป็นองค์ประกอบที่เป็นลักษณะเฉพาะของบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

สุชาติ ปภาพจน์ (2539 : 25) ได้ให้ความหมายของคุณลักษณะด้านชีวสังคมและตัวแปรด้านส่วนตัวไว้ว่า เป็นลักษณะต่าง ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับตัวบุคคลทั้งที่ติดตัวมาแต่กำเนิดและที่ได้รับเพิ่มเติมในภายหลัง อันได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา เป็นต้น

2.1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรด้านส่วนตัว

2.1.2.1 งานวิจัยต่างประเทศ

เวิร์ทริงตัน และแกรนด์ (ศศิพินต์ ทรงสัตย์. 2542 : 14; อ้างอิงจาก Worthington and Grant. 1971 : 7-10) ศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยยูทาห์ พบว่า ตัวแปรที่ทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ดี คือ เพศ

2.1.2.2 งานวิจัยในประเทศ

สุวิทย์ สมานมิตร (2515 : 94-96) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และมหาวิทยาลัยขอนแก่น : โดยศึกษาเฉพาะกรณี ผลการศึกษาพบว่า เพศ เป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักศึกษาแตกต่างกัน และผลปรากฏว่านักศึกษาหญิงจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาสูงกว่านักศึกษาชาย

นอกจากนี้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นตัวแสดงให้เห็นถึงความสำเร็จหรือความล้มเหลวของผู้เรียน ผู้ที่มีสติปัญญาเท่ากันมิได้หมายความว่า จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเท่ากัน โบว์แมน (วาสนา เจือทอง. 2531 : 73 ; อ้างอิงจาก Bowman. 1975) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมิได้ขึ้นกับตัวแปรทางด้านสติปัญญาอย่างเดียวแต่ขึ้นอยู่กับตัวแปรอื่น ๆ เช่น วิธีการสอนของครู ธรรมชาติของผู้เรียน สิ่งแวดล้อมทางบ้าน ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับครู

งานวิจัยที่ได้นำเสนออาจสรุปได้ว่า ตัวแปรด้านส่วนตัวที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิต ได้แก่ เพศ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์กับทักษะชีวิต

2.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรด้านครอบครัว

2.2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรด้านครอบครัว

จรรยา สุวรรณทัต และคณะ (2533 : 408) ได้กล่าวถึงประสบการณ์ที่บุคคลที่ได้รับจากที่บ้าน ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญยิ่งกับการพัฒนาการด้านบุคลิกภาพ และการปรับตัวของบุคคล บุคคลจะนำเอาสิ่งต่างๆ ที่ตนได้พบเห็นมาวิจารณ์ และมาทำความเข้าใจกับบิดามารดาของเขาที่บ้าน บรรยากาศของบ้านจึงเป็นส่วนสำคัญของการพัฒนาการ หากบุคคลที่มาจากบ้านที่มีบรรยากาศ บุคคลจะมีความรู้สึกดี และสามารถปรับตัวได้ดีกับสังคมนอกบ้าน การปรับตัวและสัมพันธภาพในครอบครัวสรุปได้ว่า บุคคลจะมีความสุขและปรับตัวได้ดี เมื่ออยู่ในครอบครัวที่พ่อแม่ให้ความอบอุ่นให้มีอิสระเสรี และความเป็นตัวเองภายนอกขอบเขตที่สมควรและมีเหตุผล ในทางตรงข้ามถ้าต้องอยู่กับครอบครัวที่พ่อแม่เป็นผู้เย็นชา และควบคุมมากเกินไป บุคคลจะขาดความสุข และจะปรับตัวได้ยาก

สุวิทย์ ดวงเวียง (2538 : 21) ได้กล่าวว่า ครอบครัวเป็นสถาบันทางสังคมแห่งแรกที่ทุกคนต้องเกี่ยวข้อง ชีวิตครอบครัวที่เพียบพร้อมด้วยความรักใคร่กลมเกลียวและอบอุ่นมั่นคงในวัยเยาว์ ย่อมเป็นรากฐานสำคัญของบุคลิกที่ดีในภายหน้า บุคคลที่โชคดีและเกิดมาอยู่ท่ามกลางสิ่งแวดล้อมเบื้องต้นทางครอบครัวที่ร่มเย็นเป็นสุขตั้งแต่ทารกกระทั่งเติบโตใหญ่ ย่อมมีบุคลิกภาพที่ดีงามและสามารถปรับตัวได้ดี มีชีวิตที่เป็นสุข

เฮอรัลด์ (วริญญา อรรถยุดิ. 2542 : 35 ; อ้างอิงจาก Hurlock. 1964 : 661) มีแนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ในครอบครัว คือ บิดามารดาที่ยอมรับเด็กนั้นหมายถึง การให้ความรัก ความสนใจ สร้างความอบอุ่นให้เกิดขึ้นในบ้านและเห็นความสำคัญของเด็ก ผลที่ตามมาคือทำให้เด็กเป็นคนที่ให้ความร่วมมือ เป็นมิตร มีอารมณ์มั่นคง ร่าเริง มีความรับผิดชอบ ขยันหมั่นเพียร ระมัดระวังรักษาทรัพย์สินสมบัติของส่วนร่วมเท่าๆ กับของตนเอง มีความตรงไปตรงมาไวใจได้ สามารถเผชิญกับชีวิตด้วยความมั่นใจ และมองตนเองได้ตรงกับความเป็นจริง

จากที่กล่าวมาข้างต้น ครอบครัวมีความสำคัญมากในทักษะชีวิตของนักเรียน โดยเฉพาะสัมพันธภาพในครอบครัวมีผลต่อการปรับตัวเป็นอย่างยิ่ง ถ้าสัมพันธภาพในครอบครัวดีก็จะสามารถปรับตัวได้ดี แต่ถ้าสัมพันธภาพในครอบครัว รวมทั้งสัมพันธภาพระหว่างบุคคลไม่ดี ก็จะทำให้บุคคลปรับตัวยากนอกจากนี้การปรับตัวยังขึ้นอยู่กับกรอบเลี้ยงดู สภาพครอบครัว ฐานะทางเศรษฐกิจ

2.2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรด้านครอบครัว

2.2.2.1 งานวิจัยต่างประเทศ

แกริสัน คิงสตัน และแมคโดแนลด์ (ศศิพันธ์ ทรงสัจย์. 2542 : 16; อ้างอิงจาก Garrison, KinGston and McDonald. 1966 : 415) ได้ศึกษาฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม เป็นองค์ประกอบที่ทำให้เด็กเรียนได้ดีหรือไม่ดี ซึ่งส่งผลต่อทักษะชีวิตอีกด้วย โดยพบว่า เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมด้อย ย่อมจะขาดประสบการณ์ต่าง ๆ ที่จะช่วยในการเรียนรู้

ราห์แมน (วริญญา อรรถยุดิ. 2542 : 36 ;อ้างอิงจาก Rahman. 1965 : 405) ศึกษาสาเหตุของการสูญเสียทางการศึกษาจากนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเมืองดัดคา (Decca) ระหว่างเกรด 7-11 ในขณะที่ยังเรียนไม่สำเร็จพบว่าสาเหตุของการสูญเสียทางการศึกษามีหลายประการ เช่นปัญหาการเงินในการซื้ออุปกรณ์การเรียน เศรษฐกิจในครอบครัวต่ำ สุขภาพร่างกายไม่ดี และการคมนาคมระหว่างบ้านกับโรงเรียนไม่สะดวก

2.2.2.2 งานวิจัยในประเทศ

วัลลภา ตันติสุนทร (2543 : 164) พบว่า รายได้ของครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความเครียดของนักศึกษาพยาบาล โดยพบว่ากลุ่มที่ครอบครัวมีรายได้ต่ำ มีความเครียดมากที่สุด

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2523 : 71-76) ที่ได้ศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน คือ อาชีพของบิดา ซึ่งจัดว่าเป็นตัวแปรภูมิหลังทางเศรษฐกิจและสังคมของนักเรียน

พรทิพย์ ถาวรจักร์ (2525 : 26) ที่ศึกษาพบว่า ฐานะการสมรสของบิดามารดามีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนิสิตชั้นปีที่ 3 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จิตรา เมฆะ (2529 : 27) ศึกษาพบว่า ความรักใคร่ปรองดองกันระหว่างบิดามารดาเป็นสิ่งสำคัญมากต่อชีวิตครอบครัว เด็กจะเติบโตขึ้นเป็นผู้ที่มีความรักต่อเพื่อนมนุษย์ เป็นเด็กที่ร่าเริง แจ่มใส มองโลกในแง่ดี มีความเชื่อมั่นในตนเอง เด็กจะมีสุขภาพจิตดีและกล้าเผชิญปัญหา ไม่หลบหนีปัญหา มีความกล้าที่จะแสดงออกและมั่นใจในความสามารถของตน

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรด้านครอบครัว พบว่า ฐานะทางเศรษฐกิจ สภาพภาพบิดามารดา อาชีพผู้ปกครอง และสัมพันธภาพในครอบครัว มีความสัมพันธ์กับทักษะชีวิต

2.3 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อม

2.3.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อม

กรอนลันด์ (Gronlund. 1959 : 232) กล่าวว่า เมื่อเด็กเข้าโรงเรียนจนเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ ประสบการณ์ในการเข้าสังคมย่อมกว้างขวางออกไปตามลำดับ หากทุกอย่างได้พัฒนาไปตามปกติ กล่าวคือเมื่อวัยเรียนเด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนในวัยเดียวกัน ได้การยอมรับจากเพื่อน เด็กจะรับรู้บทบาทของตนเองว่าควรปฏิบัติอย่างไรเมื่อต้องอยู่กับเพื่อน การที่เด็กอยู่ร่วมกับเพื่อนทำให้เกิดความรู้สึกอบอุ่น มีความมั่นใจ เกิดความเชื่อมั่นในตนเองและผู้อื่น

ประดินันท์ อุปรมัย (2527 : 33) ได้กล่าวถึงปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียน คือ ปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียนอาจเกิดขึ้นได้ทั้งระหว่างครูกับนักเรียน และระหว่างนักเรียนกับนักเรียน ถ้าปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนเป็นไปด้วยดี หมายถึงทั้งครูและนักเรียนต่างมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน โดยครูเปิดโอกาสให้นักเรียนมีโอกาสซักถาม ตอบคำถาม และเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนให้มาก บรรยากาศในชั้นเรียนก็จะมีแต่ความน่าสนใจ สนุกสนาน เป็นบรรยากาศในชั้นเรียนที่ดี

สมพร พรหมจรรย์ (2540 : 79) ตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียนได้แก่ บรรยากาศทางการเรียน สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน มีความสัมพันธ์ทางบวกแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ยี (สมพร พรหมจรรย์. 2540 : 80 ; อ้างอิงจาก Yee. 1971 : 27-28) ได้กล่าวว่า ถ้าครูและนักเรียนมีสัมพันธภาพที่ดีก็จะส่งเสริมการเรียนรู้อันดีของนักเรียน

สรุปได้ว่าสิ่งแวดล้อมทางการเรียนสามารถพัฒนาการเรียนรู้อันดีต่าง ๆ ของนักเรียน และช่วยให้นักเรียนเกิดความรู้สึกมั่นใจในทักษะความสามารถของตนเองได้

2.3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวกับตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อม

2.3.2.1 งานวิจัยต่างประเทศ

ทีดแมน (Tiedman. 1942 : 657-664) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับครู ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมัธยมศึกษาจะไม่ชอบครูแบบเผด็จการ ช่มชู้ ปรากฏจากความเห็นอกเห็นใจ และการสอนแบบใช้อำนาจทั้งหลายนั้นเด็กยิ่งโตขึ้นเท่าใดก็จะมีความรู้สึกเป็นปฏิปักษ์ยิ่งขึ้น

ธอร์นเบอร์ก (Thornburg. 1975 : 181-185) ได้ศึกษาทัศนคติต่อโรงเรียนกับกลุ่มนักเรียนที่มีปัญหาต้องออกจากโรงเรียนกลางคัน พบว่านักเรียนร้อยละ 50 ของกลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติที่ดีต่อโรงเรียน และร้อยละ 24 แสดงทัศนคติที่ไม่ดีต่อโรงเรียนอย่างรุนแรง เช่น เห็นว่าหลักสูตรการเรียนการสอนไม่มีประโยชน์เพื่อการเรียน ครูสอนเน้นเรื่องคะแนนมากเกินไป ครูลำเอียง และกฎระเบียบข้อบังคับเข้มงวดมากเกินไป

บุช (ศศิพินต์ ทรงสัจย์. 2542 : 18 ; อ้างอิงจาก Bush. 1942 : 645-656) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนพบว่า ครูที่พยายามทำความรู้จักกับเด็ก ให้ความเห็นอกเห็นใจเด็ก รู้จักส่งเสริมการเรียนตามความต้องการและความสนใจของเด็ก เด็กจะเรียนได้ดีและมีความสามารถในการปรับตัวได้สูง ซึ่งต่างกับครูที่มุ่งสอนโดยวิธีกดดันให้เด็กยอมรับความต้องการของตน ผลที่สุดเด็กจะไม่พอใจในตัวครูและเรียนไม่ได้ดีเท่าที่ควร

แมคคาเนียล และรีวิธ (ประพัฒน์ จำปาไทย. 2525 ; อ้างอิงจาก McDaniel and Revits. 1965) พบว่า อาจารย์ที่นักศึกษาคิดว่ามีประสิทธิภาพในการสอนมีลักษณะดังนี้คือ เตรียมการสอนอย่างดี สามารถใช้อุปกรณ์การสอนอย่างเหมาะสม สร้างข้อสอบครอบคลุมเนื้อหา แสวงหาความสนใจในตัวผู้เรียน มีความยุติธรรม ส่วนลักษณะของอาจารย์ที่นักศึกษามีความคิดเห็นว่า ไม่ทำให้เกิดประสิทธิภาพการสอน คือ ละเลยงานในหน้าที่ ไม่สนใจความรู้สึกของผู้เรียน ใช้กระบวนการวัดผลตามอำเภอใจ เน้นกิจกรรมที่ไม่ต้องใช้สติปัญญา

2.3.2.2 งานวิจัยในประเทศ

จินตนา มาพวง (2519 : 61) ได้ศึกษาตัวประกอบที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการสอนระดับอุดมศึกษา สาขาสังคมศาสตร์ พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนิสิต วิธีสอน ลักษณะบุคลิกภาพของอาจารย์ มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการสอนระดับอุดมศึกษา

สมใจ พิศณุวงศ์ (2532 : 111-115) ได้ศึกษาปัญหาและความต้องการของนักศึกษาในสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี พบว่า นักศึกษามีปัญหาและความต้องการด้านการสอน และมีความสัมพันธ์กับอาจารย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

นีออน พิณประดิษฐ์ และคณะ (2541 : 92) ศึกษาเปรียบเทียบภูมิหลังทางสังคมและจิตลักษณะของนักเรียนที่มีพฤติกรรมติดสารเสพติด และนักเรียนที่ไม่มีพฤติกรรมติดสารเสพติด และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างจิตลักษณะและภูมิหลังทางสังคมกับพฤติกรรมติดสารเสพติดของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา และวิทยาลัยอาชีวศึกษาของ จังหวัดอุดรธานี อุบลราชธานี และนครราชสีมา และกลุ่มเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่ติดสารเสพติด ผลการศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับเพื่อน พบว่านักเรียนที่ไม่มีพฤติกรรมติดสารเสพติด มีความสัมพันธ์กับเพื่อนดีกว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมติดสารเสพติด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งแสดงว่านักเรียนไม่ลองใช้สารเสพติดแม้ว่าจะถูกชักชวน และรายงานตนเองว่ามีความสัมพันธ์กับเพื่อนอย่างมีเหตุผล ไม่ตามเพื่อน หรือฟังพาเพื่อน และผลการวิเคราะห์เพื่อหาตัวแปรทำนายพฤติกรรมพบว่า ตัวแปรสำคัญที่สุดที่จะเป็นภูมิด้านทานไม่ให้นักเรียนพฤติกรรมติดสารเสพติด คือ ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและเพื่อน

จากเอกสารและงานวิจัยสรุปได้ว่า ตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียนที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิต ได้แก่ บรรยากาศการเรียนการสอน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

3.1 เอกสารที่เกี่ยวกับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

3.1.1 ความเป็นมา

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2532 :19-30) ในการประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 1 กันยายน 2530 ได้มีการลงมติเห็นชอบด้วยกับข้อเสนอของคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สรุปได้ว่า รัฐควรขยายการศึกษาขั้นพื้นฐานจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโดยวิธีการไม่บังคับ เนื่องจากเป็นวิธีการที่แสดงออกถึงเจตนารมณ์ของรัฐในการที่จะยกระดับความรู้พื้นฐานของประชาชนให้สูงขึ้นถึงระดับที่ระบุไว้ บนพื้นฐานของการคงไว้ซึ่งสิทธิ และเสรีภาพของประชาชน ในการตัดสินใจส่งหรือไม่ส่งบุตรหลานของตนเข้ารับการศึกษ โดยมีแนวทางในการขยายการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1. ระยะเวลา 5 ปีนับตั้งแต่ประมาณ 2532 นี้ รัฐไม่ควรประกาศขยายการศึกษาขั้นพื้นฐานไปจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นการศึกษาภาคบังคับ แต่ควรเร่งขยายการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในรูปแบบ และด้านมาตรการต่าง ๆ ตามแนวทางปฏิบัติของวิธขยายการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยวิธีไม่บังคับไปก่อนเป็นเวลา 5 ปี โดยมีหลักการและมาตรการดำเนินงาน

2. ระหว่างช่วงระยะเวลา 5 ปีที่ดำเนินการเร่งขยายการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยวิธีไม่บังคับนี้ หน่วยงานที่รับผิดชอบจะต้องติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของแต่ละปีรวมทั้งปรับปรุงการดำเนินงานและหารูปแบบการจัดการศึกษาที่เหมาะสม เพื่อให้เด็กและเยาวชนทุกคนในวัยเรียนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

3.1.2 รูปแบบและวิธีการขยายการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีดังนี้

3.1.2.1 จุดมุ่งหมาย

เพื่อนมุ่งให้เด็กและเยาวชนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทั้งที่จบมาก่อนและเพิ่งจบการศึกษา ได้มีโอกาสเข้าศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มเด็กและเยาวชนผู้ด้อยโอกาสทั้งในชุมชนเมืองและชุมชนชนบทห่างไกล ตลอดจนสามเณรจะได้รับการสนับสนุนเป็นพิเศษ

3.1.2.2 หลักการในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีดังนี้

- 1) ยึดหลักการสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล ทั้งฐานะของครอบครัวและสภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ แต่ในขณะเดียวกันจะต้องมีส่วนที่ผู้เรียนได้รับความรู้และประสบการณ์และสมรรถภาพพื้นฐานอย่างเดียวกัน ในฐานะที่เป็นคนไทยไม่ว่าจะเรียนอยู่ในโรงเรียนที่ตั้งอยู่ส่วนไหนของประเทศก็ตาม

- 2) สาระของการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีลักษณะผสมผสานอย่างได้สัดส่วนระหว่างวิชาการ วิชาชีพ และวิชาสมรรถภาพพื้นฐาน อันจะทำให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์จากการศึกษาอย่างแน่นนอน และสามารถแสดงให้เห็นความแตกต่างไปจากผู้ที่ไม่ได้เรียนในระดับการศึกษานี้อย่างชัดเจน

- 3) การจัดกิจกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐานจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือและการสนับสนุนจากผู้ปกครอง สถานประกอบการ หน่วยงาน ทั้งภาครัฐบาล เอกชน ตลอดจนชุมชนหรือท้องถิ่น และจากหน่วยงานหรือองค์กรระหว่างประเทศ โดยมีการระดมทรัพยากรจากหน่วยงานต่าง ๆ ดังกล่าวมาใช้ในการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มากที่สุด

3.1.2.3 รูปแบบวิธีการจัดการเรียนการสอน มีดังนี้

3.1.2.3.1 หลักสูตรและวิธีการจัดการเรียนการสอน ดำเนินการปรับปรุงหลักสูตร และวิธีการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นให้มีความยืดหยุ่น สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ตลอดจนความแตกต่างระหว่างบุคคล และสนองความต้องการของผู้เรียนให้มากขึ้น เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกเรียนได้ตามความถนัด ความสนใจ รวมทั้งเปิดโอกาสให้คนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหรือปรับปรุงหลักสูตรขึ้น โดยโครงสร้างของหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนต้นประกอบด้วยกลุ่มวิชา 3 กลุ่มใหญ่ ดังนี้

1) กลุ่มสมรรถภาพพื้นฐาน ประกอบด้วยวิชาพื้นฐานทั่วไปและวิชาบังคับแกน ซึ่งเป็นวิชาที่มีเนื้อหาสาระในการสร้างเสริมให้ผู้เรียนทุกคนได้รับการเรียนรู้อย่างเดียวกัน เพื่อความเป็นพลเมืองดีมีระเบียบวินัย มีความรักชาติ มีคุณภาพ มีสุนทรียภาพ มีคุณธรรม มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม มีทักษะในการที่จะสื่อความหมายการใช้ภาษา มีทักษะในกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ทักษะในการใช้เหตุผลในการตัดสินใจ การปรับตัว การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม การรักษาสິงแวดล้อม มีความพร้อมที่จะดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุขในวิถีทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

2) กลุ่มวิชาการมุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะทางวิชาการสำหรับการศึกษาระดับสูงต่อไป หรือเป็นพื้นฐานในการที่จะศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม เช่น กลุ่มวิชาภาษาไทย กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ที่ต่อเนื่องจากที่เรียนมาแล้วในกลุ่มสมรรถภาพพื้นฐาน

3) กลุ่มประสบการณ์อาชีพ มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับอาชีพที่จะสามารถออกไปประกอบอาชีพของตนเองหรือสามารถช่วยผู้ปกครองประกอบอาชีพของครอบครัวต่อไปได้ เช่น กลุ่มวิชาชีพ และรูปแบบการจัดการเรียนวิชาอาชีพที่ได้จากผลการวิจัยของกรมวิชาการ

3.1.2.3.2 วิธีการสอน ดำเนินการดังต่อไปนี้

1) ไม่ยึดเวลาหรือชั้นปีเป็นหลัก แต่จะยึดผลสัมฤทธิ์ในสมรรถภาพ ของผู้เรียนเป็นหลัก ผู้เรียนสอบผ่านเนื้อหาวิชาใดไปแล้วสามารถเก็บสะสมการเรียนวิชานั้น ๆ ไปได้

2) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติควบคู่กันไป สำหรับภาคปฏิบัตินั้นอาจจัดกิจกรรมที่โรงเรียน ในสถานประกอบการในท้องถิ่นหรือที่บ้านก็ได้

3.1.2.3.3 การบริหารและการจัดการ มีวิธีการดังต่อไปนี้

1) จัดให้มีระบบเทียบหน่วยการเรียน โดยเฉพาะกลุ่มวิธีประสบการณ์อาชีพ ให้ผู้เรียนสามารถนำผลการทำงานอาชีพที่ปฏิบัติอยู่ที่บ้านหรือสถานประกอบการมาเทียบเป็นหน่วยการเรียนได้ และสามารถถ่ายโอนหน่วยการเรียนกันได้ ระหว่างการเรียนในสถานศึกษาสังกัดเดียวกันและต่างสังกัด รวมทั้งระหว่างในระบบและนอกระบบโรงเรียน

2) มีการพัฒนาการจัดการระบบบริหารโรงเรียน เพื่อให้บุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องของโรงเรียนได้มีความรู้ความเข้าใจวิธีการดำเนินงาน และสามารถดำเนินการตามบทบาทได้อย่างถูกต้องครบถ้วน

3) ปรับปรุงวิธีการจัดการเรียนการสอนของครู ให้สามารถดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามโครงสร้างหลักสูตรที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งมีการอบรมครูผู้ปฏิบัติการสอนให้สามารถนำหลักสูตรไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วย

4) พัฒนาระบบการวัดผลและประเมินผล และมีแนวทางที่ชัดเจนและสามารถดำเนินการให้เหมาะสมสอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนที่กำหนดไว้

5) ให้หน่วยงานที่รับผิดชอบในการดำเนินการขยายการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการขยายการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างกว้างขวาง ในส่วนกลางให้ประสานการดำเนินงานผ่านคณะกรรมการการศึกษา การศาสนาและวัฒนธรรมกระทรวงศึกษาธิการ ส่วนในระดับจังหวัดมีการประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โยผ่านทางคณะกรรมการการศึกษา การศาสนา และวัฒนธรรมจังหวัด เพื่อให้มีการดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกัน

3.1.2.3.4 ทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินการจะต้องระดมทรัพยากรในท้องถิ่นทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชนมาใช้ดำเนินการจัดการเรียนการสอนในการขยายการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.1.2.3.5 การส่งเสริมสนับสนุนเพื่อให้ผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมากขึ้น ดังนี้

1) ช่วยลดค่าใช้จ่ายของผู้ปกครองของเด็กและเยาวชนที่ด้อยฐานะทางเศรษฐกิจด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น ให้ทุนการศึกษา การยกเว้นค่าบำรุงการศึกษา การจัดบริการสื่อการสอน การผ่อนปรนในเรื่องการแต่งกายเครื่องแบบ การจัดพาหนะที่พักอาศัยให้ การจัดอาหารกลางวันให้รวมทั้งการจัดให้นักเรียนมีรายได้ระหว่างเรียน

2) จัดให้มีระบบการแนะแนวการศึกษาและอาชีพ ที่มีประสิทธิภาพในโรงเรียนประถมศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา และการศึกษานอกโรงเรียน รวมทั้งมีการผลิตครูแนะแนวและพัฒนาครูประจำการในสถานศึกษาต่าง ๆ ให้มีความรู้ความสามารถในการแนะแนวการศึกษาและอาชีพ และทำหน้าที่ด้านนี้อย่างเข้มแข็ง

3.1.2.3.6 การประชาสัมพันธ์ให้มีระบบการประชาสัมพันธ์และรณรงค์เพื่อให้ผู้ปกครองและเด็กเห็นความสำคัญของการศึกษาและเห็นประโยชน์ของการเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นให้เห็นเป็นลักษณะที่เป็นรูปธรรมอย่างชัดเจนว่า ผู้เรียนในระดับการศึกษานี้มีความรู้ ความสามารถในการปรับปรุงชีวิต ความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น โดยมีการประชาสัมพันธ์ในเรื่องนี้ตั้งแต่ระดับชาติลงไปจนระดับท้องถิ่น โดยกำหนดให้องค์กรสื่อมวลชนของรัฐบาลและเอกชนรวมทั้งองค์กรอื่นในชุมชน เช่น สมาคม บล วัต ฯลฯ ทำหน้าที่รับผิดชอบในการประชาสัมพันธ์และรณรงค์ในเรื่องนี้อย่างเข้มแข็ง และมีระบบการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ

3.1.2.4 ปัจจัยหรือองค์ประกอบที่มีต่อผลสำเร็จ ดังนี้

1) จะต้องจัดให้มีหน่วยงานรับผิดชอบในการผลิตสื่อการเรียนการสอนโดยเฉพาะสื่อการเรียนการสอนทางไกล ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

2) จัดให้มีระบบการประสานงานที่มีประสิทธิภาพโดยกระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานในสังกัดต้องทำหน้าที่ประสานกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อขอความร่วมมือในการดำเนินการขยายการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3) มีการระดมบุคลากรจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งชุมชนมาช่วยในการจัดการศึกษา

4) กระทรวงศึกษาธิการควรได้มีการประสานงานกับกระทรวงการคลัง เพื่อให้มีการดำเนินการปรับปรุงระเบียบการเบิกจ่ายเงินรายได้ของสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาช่วยตัวเองในการหารายได้และสามารถนำรายได้นั้นมาใช้จ่ายในการจัดการศึกษาได้อย่างคล่องแคล่ว

3.1.3 แนวปฏิบัติในการคัดเลือกโรงเรียนเข้าโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา

ดำริ บุญชู (2534 :4) ในการคัดเลือกโรงเรียนประถมศึกษาที่จะเปิดสอนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กำหนดให้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิจารณาคัดเลือกโรงเรียนตามหลักเกณฑ์ดังนี้

1. มีพื้นที่เพียงพอ และเอื้ออำนวยต่อการฝึกเรียน ทำกิจกรรมการเกษตร
 2. มีอาคารสถานที่
 3. มีผลสำเร็จด้านการเรียนการสอนอาชีพ กลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพ นักเรียนสามารถมีรายได้ระหว่างเรียนได้
 4. เป็นโรงเรียนประถมศึกษาในเขตชนบท ห่างจากโรงเรียนมัธยมศึกษา (ประมาณ 5 กิโลเมตร) เมื่อเปิดสอนจะต้องไม่กระทบกระเทือนโรงเรียนมัธยมศึกษา
 5. เป็นโรงเรียนในเขตพื้นที่ ซึ่งมีอัตราการเรียนต่อระดับมัธยมศึกษาต่ำอันเนื่องมาจากความยากจนของผู้ปกครอง
 6. ผู้บริหารโรงเรียนและครูมีความสนใจตั้งใจ กระตือรือร้นและเสียสละ ส่งเสริมที่จะปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของโครงการอย่างต่อเนื่อง
- ทั้งนี้โรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกตามเกณฑ์ดังกล่าว จะต้องผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการการศึกษา การศาสนาและศิลปวัฒนธรรมระดับจังหวัดก่อนเปิดทำการสอน

3.1.4 แนวทางการปฏิบัติในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2535 : 83-86) แนวทางการปฏิบัติในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาธิการได้วางแนวการปฏิบัติไว้ดังนี้

3.1.4.1 ปรัชญาในการขยายโอกาสทางการศึกษา

เป็นการศึกษาเพื่อพัฒนาคนในมีศักยภาพ ในการพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถ คิดอย่างเป็นระบบ วิเคราะห์ได้อย่างเป็นเหตุผล สามารถดำเนินกิจกรรมต่างๆตามความสามารถของตนเองได้ ตัดสินใจแก้ปัญหาของตนเองได้ มีคุณธรรม สามารถเลือกรับและปรับตัวให้เหมาะสมกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยี

3.1.4.2 หลักการเบื้องต้น มีดังนี้

- 1) การจัดการศึกษาตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จัดให้ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนได้ทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน
- 2) การจัดการที่สูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ถือเป็นการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตามแผนการศึกษา 2533 และไม่ถือเป็นการศึกษาภาคบังคับ
- 3) ผู้เรียนจะได้รับความรู้ ประสบการณ์และสมรรถภาพพื้นฐานอย่างเดียวกัน ไม่ว่าจะเรียนอยู่ในส่วนใดของประเทศ
- 4) หลักสูตรการสอนนอกจากหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2533 สามารถจัดการสอนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นแบบอื่น ๆ ได้อีก
- 5) การเทียบโอนหน่วยการเรียนระหว่างหลักสูตรต่าง ๆ ให้สามารถกระทำได้โดยกำหนดเกณฑ์มาตรฐานและแนวปฏิบัติ
- 6) การจัดการศึกษาให้เป็นการระดมทรัพยากร จากภาครัฐและเอกชนมาใช้ในการดำเนินงาน
- 7) การดำเนินงานตามโครงการนี้ เป็นความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกหน่วยงาน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้เรียนต่อมากที่สุด

3.1.4.3 วัตถุประสงค์ของการขยายโอกาสทางการศึกษา

เพื่อขยายโอกาสให้แก่เด็กนักเรียน เยาวชน และประชาชนรวมทั้งพระภิกษุสามเณร ที่ผ่านการศึกษาระดับประถมศึกษาแล้ว โดยไม่จำกัดเพศ สถานภาพของเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนสภาพความผิดปกติทางร่างกายและจิตใจ ได้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ทั้งในระบบโรงเรียนและนอกโรงเรียนให้มากที่สุด

3.1.4.4 กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ดำเนินการจำแนกได้ดังนี้

- 1) กลุ่มที่กำลังเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
- 2) กลุ่มที่เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แล้ว และไม่ได้เรียนต่อ ซึ่งส่วนหนึ่งอยู่ในตลาดแรงงานและส่วนหนึ่งช่วยบิดามารดาหรือผู้ปกครองทำงาน
- 3) กลุ่มเด็กผู้หญิง
- 4) กลุ่มพระภิกษุสามเณร

3.1.4.5 จุดประสงค์ในการดำเนินงาน

เพื่อให้โครงการขยายโอกาสทางการศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์คือให้ผู้เรียนจบระดับประถมศึกษาได้เข้าเรียนต่อระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ให้มากที่สุด กระทรวงศึกษาธิการจึงกำหนดยุทธศาสตร์การดำเนินการ ดังนี้

- 1) จัดการศึกษารูปแบบต่าง ๆ ทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน
- 2) ให้สามารถนำผลการเรียนจากรูปแบบต่าง ๆ ไปเทียบกันได้
- 3) อำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียนโดยให้ที่เรียนอยู่ใกล้บ้านและให้ผู้เรียนสามารถช่วยผู้ปกครองทำงานได้
- 4) ลดภาระของผู้ปกครองโดยยกเว้นเงินบำรุงการศึกษา ให้การสนับสนุนด้านแบบเรียน เครื่องเขียน อุปกรณ์การเรียน เครื่องแบบและอาหารกลางวัน
- 5) ปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนให้มีวิชาชีพมากขึ้นและจัดให้มีกิจกรรมเพื่อให้มีรายได้ระหว่างเรียน
- 6) ไม่ยึดถือเวลาหรือชั้นปีเป็นหลัก แต่ยึดผลสัมฤทธิ์ของการเรียนเป็นเกณฑ์ ผู้เรียนสามารถเก็บสะสมผลการเรียนได้จนกว่าจะจบหลักสูตร

3.1.5 โครงสร้างหลักสูตร

กระทรวงศึกษาธิการ ได้ปรับปรุงหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น ให้มีความยืดหยุ่นสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นตลอดจนความแตกต่างระหว่างบุคคล และสนองความต้องการของผู้เรียนให้มากขึ้น เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกเรียนได้ตามความถนัดความสนใจ รวมทั้งเปิดโอกาสให้คนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนรวมในการพัฒนาหรือปรับปรุงหลักสูตรมากขึ้น

โครงสร้างของหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนต้นประกอบด้วย 3 กลุ่มวิชา

1. กลุ่มสมรรถภาพพื้นฐาน ประกอบด้วยวิชาพื้นฐานทั่วไปและวิชาบังคับแกน ซึ่งเป็นวิชาที่มีเนื้อหาสาระในการสร้างเสริมให้ผู้เรียนทุกคนได้รับการเรียนรู้อย่างเดียวกัน เพื่อความเป็นพลเมืองดีมีระเบียบวินัย มีความรักชาติ มีคุณภาพ มีสุนทรียภาพ มีคุณธรรม มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม มีทักษะในการที่จะสื่อความหมายการใช้ภาษา มีทักษะในกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ทักษะในการใช้เหตุผลในการตัดสินใจ การปรับตัว การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม การรักษาสິงแวดล้อม มีความพร้อมที่จะดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุขในวิถีทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

2. กลุ่มวิชาการมุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะทางวิชาการสำหรับการศึกษาระดับสูงต่อไป หรือเป็นพื้นฐานในการที่จะศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม เช่น กลุ่มวิชาภาษาไทย กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ที่ต่อเนื่องจากที่เรียนมาแล้วในกลุ่มสมรรถภาพพื้นฐาน

3. กลุ่มประสบการณ์อาชีพ มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับอาชีพที่จะสามารถออกไปประกอบอาชีพของตนเองหรือสามารถช่วยผู้ปกครองประกอบอาชีพของครอบครัวต่อไปได้ เช่น กลุ่มวิชาชีพ และรูปแบบการจัดการเรียนวิชาอาชีพที่ได้จากผลการวิจัยของกรมวิชาการ

สำหรับหลักสูตรที่ใช้ในการเรียนการสอนในปัจจุบันมี 4 หลักสูตร ให้เลือกเรียนได้ตามความต้องการและความสะดวกของผู้เรียน ดังนี้

1. หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533)
2. หลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
3. หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ.2530
4. หลักสูตรประกาศนียบัตรอาชีพ (ปอ.)

3.1.6 ผลกระทบที่เกิดจากการดำเนินงานขยายโอกาสทางการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2535 : 8-9) ได้รายงานผลการศึกษาสภาพการดำเนินงานของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า

3.1.6.1 ผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาภายในโรงเรียน

การเปิดสอนชั้นมัธยมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีผลทางการจัดการเรียนการสอน ระดับประถมศึกษาในบางประการดังนี้

1. อาคารสถานที่ การใช้อาคารสถานที่ส่วนใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาต้องเปลี่ยนห้องกิจกรรมต่าง ๆ มาเป็นห้องเรียนสำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
2. ภาระการสอนของครู ครูต้องรับภาระการสอนมากขึ้น ต้องรับการดูแลเด็กมากขึ้น และต้องรับผิดชอบการสอนหลายวิชาหลายชั้นเรียน
3. ขวัญและกำลังใจ ครูมีขวัญและกำลังใจดีเป็นปกติทั้งที่สอนในระดับประถมและระดับมัธยมศึกษา

ผลกระทบที่เกิดขึ้น ครูเห็นว่าการเปิดชั้นมัธยมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษานั้น มีผลดีมากกว่าผลเสีย ที่ทำให้เด็กยากจนได้มีโอกาสเรียนต่อมากขึ้นโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายมาก และทำให้เด็กประถมศึกษา มีความกระตือรือร้น ตั้งใจเรียนมากขึ้น เพราะมีความหวังในการเรียนต่อ เด็กมัธยมศึกษาเป็นตัวอย่างแก่เด็กประถมศึกษาทั้งในด้านการเรียนต่อและการทำกิจกรรม รวมทั้งช่วยดูแลและให้คำแนะนำแก่เด็กประถมได้

3.1.6.2 ผลกระทบต่อจำนวนนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาใกล้เคียง

การเปิดสอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ขึ้นที่โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาตินั้น ส่วนใหญ่ไม่มีผลกระทบที่ชัดเจนต่อจำนวนนักเรียนที่เข้าเรียนต่อในโรงเรียนมัธยมศึกษาประจำตำบล และโรงเรียนมัธยมศึกษาประจำอำเภอ เนื่องจากเด็กที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จะเรียนต่อโรงเรียนเดิมเพราะอยู่ใกล้บ้านจึงมีความสะดวกที่จะเรียนต่อในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติมากกว่าของกรมสามัญศึกษา

3.1.7 ปัญหาอุปสรรค

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2535 : 9-11) การจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สรุปได้ดังนี้

1. อาคารสถานที่ไม่เพียงพอ โรงเรียนยังขาดอาคารเรียน อาคารประกอบ ตลอดจนห้องจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอน เช่น ห้องทดลองวิทยาศาสตร์ บางโรงเรียนมีพื้นที่ทางการเกษตรไม่เพียงพอ สำหรับการเรียนการสอน
2. วัสดุครุภัณฑ์บางประเภทยังขาดแคลน เช่น โต๊ะ เก้าอี้สำหรับนักเรียนประถมศึกษา ซึ่งต้องขอยืมจากโรงเรียนหรือหน่วยงานอื่น ๆ นอกจากนี้ยังขาดแคลนครุภัณฑ์สำนักงานที่จำเป็นบางประเภท เช่น เครื่องโรเนียว
3. อุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอนมีจำนวนไม่เพียงพอ เช่น คู่มือครู แบบเรียน หนังสืออ่านประกอบ โดยเฉพาะคู่มือครู และแบบเรียนโรงเรียนได้รับล่าช้าและไม่ทันต่อการใช้ในการเรียนการสอน
4. บุคลากรมีจำนวนไม่เพียงพอและวุฒิสาขาวิชาเอกไม่ตรงกับวิชาที่สอนโดยเฉพาะอย่างยิ่งในรายวิชาบังคับ เช่น วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และภาษาอังกฤษนั้นยังขาดแคลนครูที่มีความรู้ความสามารถในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน และยังขาดแคลนวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะด้านสายวิชาชีพด้วย
5. งบประมาณที่ได้รับล่าช้า และมีจำนวนไม่เพียงพอใช้จ่ายในการจัดการเรียนการสอน โดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพ รวมทั้งงบประมาณในการจัดอบรมสัมมนาและศึกษาดูงานด้วย
6. การประชาสัมพันธ์เพื่อชักจูงให้เด็กเข้าเรียนต่อ ทำได้ไม่ครอบคลุมทั้งอำเภอและขาดการประสานงานและวางแผนร่วมกันระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่
7. การประสานงานการขยายโอกาสทางการศึกษา ระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่ ยังไม่มีการสั่งเป็นลายลักษณ์อักษรที่ชัดเจนเป็นทางการจากหน่วยระดับนโยบายเจ้าสังกัด
8. ประชาชนส่วนใหญ่ในพื้นที่มีฐานะยากจน ไม่เห็นความสำคัญของการศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และต้องการให้เด็กช่วยทำงานบ้านผู้ปกครองบางคนในท้องถิ่นนิยมส่งบุตรหลานไปทำงานการรายได้ช่วยครอบครัว

3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวกับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

ประเสริฐ แก้วเพชร (2528:จ) ได้ศึกษาตัวแปรที่สัมพันธ์กับการศึกษาต่อของนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่าตัวแปรที่สัมพันธ์กับการศึกษาต่อของนักเรียนมากที่สุดคือ ผู้ปกครองที่มีรายได้น้อยและผู้ปกครองมีบุตรหลานหลายคน จึงไม่สามารถส่งเสียให้บุตรเรียนต่อได้ ผู้ปกครองมีความต้องการให้บุตรช่วยเหลือในการทำงานหารายได้ ตัวแปรที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อนักเรียนมากที่สุดคือ นักเรียน นักศึกษาที่ว่างงานหลังจากจบการศึกษาเป็นตัวอย่างให้นักเรียนไม่อยากเรียนต่อ เพราะกลัวว่าเมื่อจบการศึกษาแล้วจะไม่มียานพาหนะ

อำนาจ เอกธิน (2534 : 89-96) ได้ศึกษาปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงานตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นตามทัศนะของครูและผู้บริหารโรงเรียน 14 มาตรการของกรมสามัญศึกษาเขตการศึกษา 11 พบปัญหาดังนี้

1. มาตรการในด้านการสร้างชุดการเรียนด้วยตนเอง เพื่อช่วยเหลือการเรียนการสอนมีปัญหาและอุปสรรคอยู่ในเกณฑ์สูง ในเรื่องครูมีชั่วโมงสอนมากเกินไป ศึกษานิเทศก์ขาดการติดตามดูแล ขาดแคลนสื่อการเรียนการสอน และขาดความสนใจที่สร้างสื่อ

2. มาตรการด้านการบริหารหลักสูตร พบว่ามีปัญหามาก คือสื่อการเรียนการสอนมีไม่เพียงพอกับชั้นเรียนและแผนการเรียน โรงเรียนไม่สามารถจัดห้องเรียนเป็นห้องสนับสนุนการสอนวิชาต่าง ๆ ได้ หนังสือและแบบฝึกหัดที่ให้นักเรียนยืมเรียนมีจำนวนไม่เพียงพอ

3. มาตรการด้านการส่งเสริม ยกย่อง เชิดเกียรติ ผลงานดีเด่น ปัญหาคือ การนิเทศก์ติดตามประเมินผลระหว่างโครงการยังทำได้น้อยเพราะขาดบุคลากรการช่วยเหลือทางวิชาการยังไม่เพียงพอ การบำรุงขวัญและกำลังใจในการทำงานของฝ่ายบริหาร หรือศึกษานิเทศก์ยังน้อยเกินไป

4. มาตรการบริหารหลักสูตรแบบกึ่งระบบ โรงเรียนมีปัญหามากที่สุด คือ การสร้างที่พักออาศัยของนักเรียนในโรงเรียนการสร้างความสัมพันธ์กับกระบวนการศึกษาออกโรงเรียนการสร้างความสัมพันธ์กับกระบวนการศึกษาออกโรงเรียน แนวการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพ

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2535 : 38) ได้ทำการวิจัยเรื่อง รายงานการวิจัยโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการพบว่า ด้านการสอน ครูสอนได้ตรงตามหลักสูตร การจัดทำแผนการสอนครอบคลุมเนื้อหาและจุดประสงค์ การเลือกใช้อุปกรณ์และสื่อการสอนได้ถูกต้อง การวัดผลประเมินผลอยู่ในระดับมีปัญหาน้อย ด้านการให้คำแนะนำช่วยเหลือจากโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาพบว่า ได้รับความช่วยเหลืออย่างไม่เป็นทางการ ทางด้านการให้คำแนะนำด้านการเรียนการสอน การให้ยืมและวิธีการใช้สื่อ โดยสาเหตุที่ว่าโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติอยู่ไม่ไกลกันนักจึงสามารถประสานงานกันได้โดยไม่ต้องมีคำสั่งจากหน่วยราชการต้นสังกัด

วีรพล วงศ์นันตา (2535 : 165-177) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานของโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนเรียนประถมศึกษา จังหวัดลำปาง พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนวิชาสามัญ และครูผู้สอนวิชาการและอาชีพมีความคิดเห็นต่อปัญหาการดำเนินงานด้านวิชาการ ด้านบุคลากร อาคารสถานที่ ธุรการ การเงิน พัสดุ กิจกรรมนักเรียน และด้านความสัมพันธ์กับชุมชนโดยส่วนรวมอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ความคิดเห็นต่อปัญหาการดำเนินงานในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาทุกด้านมีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สุพิน ไชยเจริญ (2536 : บทคัดย่อ) ได้สรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับสภาพจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคเหนือ พบว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนมีปัญหาในการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการจัดครูเข้าสอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามรายวิชาที่มีประสบการณ์และความสนใจ งบประมาณได้รับจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติไม่เพียงพอและล่าช้า โรงเรียนมีวัสดุ ครุภัณฑ์ไม่เพียงพอ และยังใช้ของเดิมที่มีอยู่ ห้องเรียนไม่เพียงพอ ด้านลักษณะการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนได้เปิดสอนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น จัดสอนโดยเน้นกลุ่มวิชาการมากกว่ากลุ่มประสบการณ์อาชีพ รายวิชาที่ครูไม่ทราบวัตถุประสงค์การเรียนรู้อาชีพมากที่สุด คือ วิชาเลือกเสรีขาดบุคลากรในการจัดสอนวิชาชีพ ขาดสถานประกอบการในท้องถิ่น ขาดครูวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ครูไม่มีความเข้าใจในระเบียบวิธีการวัดผล

ไพบุลย์ เดชคำภู (2536:บทคัดย่อ) ได้สรุปผลวิจัยเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนประถมศึกษานั้น ประสานงานกับหน่วยงานอื่นได้น้อย หน่วยงานที่รับผิดชอบยังขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ ซึ่งทำให้มีผลต่อการจัดการเรียนการสอนต่าง ๆ ครูผู้สอนวิชาต่าง ๆ ไม่เพียงพอ โดยเฉพาะครูสอนวิชาชีพ ด้านวิชาการโรงเรียนจัดหลักสูตรและสอนในรูปแบบปกติ ครูได้รับการอบรมทางวิชาการและศึกษาดูงานจากโรงเรียนอื่น ได้รับการนิเทศจากศึกษานิเทศก์จังหวัด งบประมาณ

ประมาณส่วนใหญ่ได้รับจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ แต่ยังไม่เพียงพอ ด้านของผู้ปกครองได้แสดงความเห็นว่า ถ้าโรงเรียนเก็บค่าบำรุงการศึกษา หรือโรงเรียนประถมศึกษาไม่เปิดสอนมัธยมศึกษา จะไม่ส่งลูกเรียนเพราะฐานะยากจนและโรงเรียนอยู่ไกล ผู้ปกครองเห็นด้วยที่ให้นักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทุกคน เรียนต่อจนจบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งช่วยให้โอกาสทางการศึกษาอย่างมากแก่เด็กชนบท

ยุวดา หรรษากุล (2536 : บทคัดย่อ) ได้สรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอน ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้ ว่า ด้านการวางแผนดำเนินการและการประสานงานผู้บริหารและครูเห็นว่า โครงการขยายโอกาสทางการศึกษา มีการเตรียมการด้านบุคลากร โดยจัดครูเข้าสอนตามวิชาเอก ตามรายวิชาที่มีประสบการณ์และตามความสนใจ แต่มีปัญหาในการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ด้านงานวิชาการมีการปรึกษาหารือร่วมกับโรงเรียนกรมสามัญศึกษา รูปแบบการจัดการเรียนการสอนยังเป็นแบบเดิม การจัดทรัพยากรได้รับงบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งไม่เพียงพอและล่าช้า และด้านการจัดบุคลากร ขาดแคลนครูวิชาเอกวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ วิชาชีพ ครูขาดความรู้ความชำนาญและไม่มีเวลาผลิตสื่อ อาคาร ห้องเรียน โต๊ะ เก้าอี้ของนักเรียนไม่เพียงพอและชำรุด วัสดุครุภัณฑ์ส่วนใหญ่ยังใช้ของเดิมและได้รับจัดสรรใหม่บางส่วน ซึ่งล่าช้าและบางอย่างได้เหมาะสมกับสภาพโรงเรียน

พรเทพ กัณฑ์ (2536 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการประเมินผลการดำเนินงานโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จังหวัดตาก ว่า ด้านปัจจัยที่สนับสนุนการดำเนินการได้รับการจัดสรรและสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติและหน่วยงานอื่นๆ ภายนอกยังมีปริมาณที่ไม่เพียงพอ ด้านกระบวนการดำเนินงานของโรงเรียนพบว่า การเตรียมความพร้อม การบริหารหลักสูตรโดยผลการดำเนินการที่โรงเรียนได้ปฏิบัติอยู่ในระดับดี และด้านเป้าหมายการดำเนินการด้านปริมาณและคุณภาพ โรงเรียนไม่สามารถรับนักเรียนได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด คุณภาพของนักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ในด้านการพึ่งตนเอง การมีความรู้พื้นฐานในการประกอบอาชีพ การครองตนอยู่ในสังคมระดับดี

จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยดังกล่าว พบว่าโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา แต่ละท้องถิ่นมี ปัญหาแตกต่างกัน โดยรวมแล้ว จะเห็นว่ามีปัญหาทั้งด้านงานวิชาการ ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ ด้านสัมพันธชุมชน ด้านปริมาณและด้านคุณภาพของนักเรียน ผู้วิจัยจึงสนใจตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี ปีการศึกษา 2545 จำนวนทั้งสิ้น 447 คน เป็นนักเรียนชายจำนวน 221 คน และนักเรียนหญิงจำนวน 226 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี ปีการศึกษา 2545 จำนวนทั้งสิ้น 210 คน มีความเชื่อมั่นร้อยละ 95 (Yamane, 1967:6) เป็นนักเรียนชายจำนวน 103 คน และนักเรียนหญิงจำนวน 107 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จากประชากร ซึ่งใช้โรงเรียนและเพศเป็นชั้น (Strata) โดยมีการสุ่มตัวอย่างดังนี้

1. นักเรียนที่เป็นประชากรตามโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอชัยบาดาล จำนวน 11 โรงเรียน คือ โรงเรียนบ้านบัวชุมจำนวน 51 คน โรงเรียนบ้านเกาะรังจำนวน 85 คน โรงเรียนบ้านซับตะเคียนจำนวน 9 คน โรงเรียนบ้านหนองโกวิทยาจำนวน 25 คน โรงเรียนวัดโพธิ์งามจำนวน 18 คน โรงเรียนวัดสุนทรเทพคีรีจำนวน 37 คน โรงเรียนบ้านใหม่สามัคคีจำนวน 42 คน โรงเรียนนิคมลำนารายณ์จำนวน 50 คน โรงเรียนบ้านท่าดินดำจำนวน 57 คน โรงเรียนบ้านม่วงค่อมจำนวน 47 คน โรงเรียนบ้านเขายายกะตาจำนวน 26 คน เป็นนักเรียนชายจำนวน 221 คน เป็นนักเรียนหญิงจำนวน 226 คน

2. และแบ่งนักเรียนที่เป็นประชากรออกเป็นนักเรียนชาย และนักเรียนหญิง แล้วสุ่มตัวอย่างซึ่งมีความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ตามหลักของยามานะ ใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้น โดยมีโรงเรียนและเพศเป็นชั้น (Strata) มีสัดส่วนประชากรต่อกลุ่มตัวอย่างเป็น 2 : 1 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 210 คน แยกเป็นนักเรียนชายจำนวน 103 คน และเป็นนักเรียนหญิงจำนวน 107 คน

ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามโรงเรียนและเพศ

โรงเรียน	ชาย		หญิง		รวม	
	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1. บ้านบัวชุม	30	14	21	10	51	24
2. บ้านเกาะรัง	35	16	50	24	85	40
3. บ้านทับตะเคียน	5	2	4	2	9	4
4. บ้านหนองโกวิทยา	14	7	11	5	25	12
5. วัดโพธิ์งาม	8	4	10	5	18	9
6. วัดสุนทรเทพคีรี	18	8	19	9	37	17
7. บ้านใหม่สามัคคี	17	8	25	12	42	20
8. นิคมลำราชนิคม	24	11	26	12	50	23
9. บ้านท่าดินดำ	33	16	24	11	57	27
10. บ้านม่วงค่อม	22	10	25	12	47	22
11. บ้านเขายายกะตา	16	7	11	5	26	12
รวมทั้งหมด	221	103	226	107	447	210

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียน ซึ่งแบ่งออกเป็น 6 ตอน คือ

- ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว
- ตอนที่ 2 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง
- ตอนที่ 3 แบบสอบถามบรรยากาศการเรียนการสอน
- ตอนที่ 4 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู
- ตอนที่ 5 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน
- ตอนที่ 6 แบบสอบถามทักษะชีวิต

วิธีสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพเครื่องมือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามด้านข้อมูลส่วนตัว

เป็นแบบสอบถามที่ถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของนักเรียน ได้แก่ เพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สถานภาพของบิดามารดา ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว อาชีพของผู้ปกครอง

ตัวอย่าง แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามด้านส่วนตัว เมื่อนักเรียนอ่านข้อความแล้ว โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่อง [] และเติมข้อความให้สมบูรณ์ตามความเป็นจริง

1. เพศ

[] ชาย

[] หญิง

2. ระดับผลการเรียนเฉลี่ยสะสม

3. สถานภาพของบิดามารดา

[] คู่

[] หม้าย

4. ผู้ปกครองของนักเรียนมีรายได้ต่อเดือน ประมาณ บาท

5. อาชีพของผู้ปกครอง

[] รับจ้าง

[] ค้าขาย

[] เกษตรกร

ตอนที่ 2 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง

แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติตนของนักเรียนกับผู้ปกครอง และการปฏิบัติตนของผู้ปกครองกับนักเรียน มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

2.1 ศึกษาานิยามศัพท์เฉพาะ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2.2 ศึกษาแบบสอบถามที่เกี่ยวกับแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง แล้วนำมาปรับปรุงให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ โดยผู้วิจัยศึกษามาจากแนวคิดของ ศติพินัย ทรงสัตย์ (2542 : 70 – 71) และระจิตร เล็กอุทัย (2542 : 133 – 135) โดยสร้างแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครองแล้วนำไปหา ความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) โดยนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน คือ รองศาสตราจารย์กมลรัตน์ กรีทอง ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรรณรัตน์ พลอยล้อมแสง และอาจารย์พาสนา จุลรัตน์ เพื่อตรวจความเหมาะสม ทั้งด้านเนื้อหา ข้อคำถามและภาษาที่ใช้ให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ และนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนใช้

2.3 นำแบบสอบถาม สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วจำนวน 36 ข้อไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ไม่เป็นกลุ่มตัวอย่างของโรงเรียนนิคมลำนาทรายณ์ จำนวน 20 คน โรงเรียนบ้านท่าดินดำจำนวน 20 คน โรงเรียนบ้านบัวชุมจำนวน 20 คน และโรงเรียนบ้านเกาะรังจำนวน 40 คน แล้วนำมาตรวจให้คะแนนเพื่อวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อโดยใช้เทคนิค 25%

กลุ่มสูง-กลุ่มต่ำ โดยนำคะแนนที่ตรวจแล้วมาเรียงตามลำดับจากสูงสุดมายังต่ำสุด แล้วแยกนักเรียน 25% ที่ได้คะแนนสูง และ 25% ที่ได้คะแนนต่ำ นำค่าเฉลี่ยรายข้อมาทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ โดยใช้ t-test แล้วเลือกข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หรือค่า t ตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไป มาเป็นแบบสอบถาม จำนวน 30 ข้อ มีค่า t อยู่ในช่วง 2.11 - 9.83

2.4 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามที่คัดเลือกแล้วในข้อ 2.3 โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .83

2.5 ลักษณะของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครองเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ได้แก่ จริงที่สุด จริง จริงบ้าง จริงน้อย จริงน้อยที่สุด

ตัวอย่าง แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องคำตอบที่นักเรียนเห็นว่าตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนเพียง 1 แห่งเท่านั้น

การเลือกตอบถือเกณฑ์ ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง ข้อเท็จจริงตรงกับนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง ข้อเท็จจริงตรงกับนักเรียนจริงพอสมควร
จริงบ้าง	หมายถึง ข้อเท็จจริงตรงกับนักเรียนบ้าง บางครั้งก็จริง บางครั้งก็ไม่จริง
จริงน้อย	หมายถึง ข้อเท็จจริงตรงกับนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง ข้อเท็จจริงตรงกับนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
0.	ผู้ปกครองแนะนำวิธีการอ่านหนังสือให้ข้าพเจ้า					
00.	ผู้ปกครองไม่ค่อยสนใจซักถามเกี่ยวกับเรื่องการเรียนของข้าพเจ้า					

เกณฑ์การให้คะแนน

ข้อความทางบวกให้คะแนน ดังนี้

จริงที่สุด	ให้ 5 คะแนน
จริง	ให้ 4 คะแนน
จริงบ้าง	ให้ 3 คะแนน
จริงน้อย	ให้ 2 คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้ 1 คะแนน

ข้อความทางลบให้คะแนน ดังนี้

จริงที่สุด	ให้ 1 คะแนน
จริง	ให้ 2 คะแนน
จริงบ้าง	ให้ 3 คะแนน
จริงน้อย	ให้ 4 คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้ 5 คะแนน

การแปลความหมาย (วิเชียร เกตุสิงห์.2528 : 9)

คะแนนเฉลี่ย 3.67 - 5.00 หมายถึง สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครองอยู่ในระดับสูง
 คะแนนเฉลี่ย 2.34 - 3.66 หมายถึง สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครองอยู่ในระดับปานกลาง
 คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 2.33 หมายถึง สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครองอยู่ในระดับต่ำ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามบรรยากาศการเรียนการสอน

เป็นแบบสอบถามที่ถามความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับบรรยากาศการเรียนการสอน ได้แก่ วิธีการสอน สภาพการณ์ต่าง ๆ ในชั้นเรียน การใช้สื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน โดยมีขั้นตอนการสร้างดังนี้

3.1 ศึกษาปริมาณศัพท์เฉพาะ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบรรยากาศการเรียนการสอน เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

3.2 ศึกษาแบบสอบถามที่เกี่ยวกับด้านบรรยากาศการเรียนการสอน แล้วนำมาปรับปรุงให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ โดยผู้วิจัยศึกษามาจากแนวคิดของ นลินี ธรรมอำนวนยสุข (2541 : 248-249) และสำราญ ประไพศรี (2544 : 127 - 128) และสร้างแบบสอบถามบรรยากาศการเรียนการสอน แล้วนำไปหา ความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) โดยนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน คือ รองศาสตราจารย์กมลรัตน์ กรีทอง ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรรณรัตน์ พลอยล้อมแสง และอาจารย์พาสนา จุลรัตน์ เพื่อตรวจความเหมาะสม ทั้งด้านเนื้อหา ข้อคำถามและภาษาที่ใช้ให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะและนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนใช้

3.3 นำแบบสอบถามบรรยากาศการเรียนการสอนที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วจำนวน 30 ข้อไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ไม่เป็นกลุ่มตัวอย่างของโรงเรียนนิคมลำนารายณ์จำนวน 20 คน โรงเรียนบ้านท่าดินดำจำนวน 20 คน โรงเรียนบ้านบัวชุมจำนวน 20 คน และโรงเรียนบ้านเกาะรังจำนวน 40 คน แล้วนำมาตรวจให้คะแนนเพื่อวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อโดยใช้เทคนิค 25% กลุ่มสูง-กลุ่มต่ำ โดยนำคะแนนที่ตรวจแล้วมาเรียงตามลำดับจากสูงสุดมายังต่ำสุด แล้วแยกนักเรียน 25% ที่ได้คะแนนสูง และ 25% ที่ได้คะแนนต่ำ นำค่าเฉลี่ยรายข้อมาทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ โดยใช้ t-test แล้วเลือกข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หรือค่า t ตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไป มาเป็นแบบสอบถาม จำนวน 25 ข้อ มีค่า t อยู่ในช่วง 2.33 - 12.73

3.4 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามที่คัดเลือกแล้วในข้อ 3.3 โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .87

3.5 ลักษณะของแบบสอบถามบรรยากาศการเรียนการสอนเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ได้แก่ จริงที่สุด จริง จริงบ้าง จริงน้อย จริงน้อยที่สุด

ตัวอย่างแบบสอบถามบรรยากาศการเรียนการสอน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องคำตอบที่นักเรียนเห็นว่าตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนเพียง 1 แห่งเท่านั้น

การเลือกตอบคือเกณฑ์ ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง ข้อเท็จจริงตรงกับนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง ข้อเท็จจริงตรงกับนักเรียนจริงพอสมควร
จริงบ้าง	หมายถึง ข้อเท็จจริงตรงกับนักเรียนบ้าง บางครั้งก็จริง บางครั้งก็ไม่จริง
จริงน้อย	หมายถึง ข้อเท็จจริงตรงกับนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง ข้อเท็จจริงตรงกับนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
0.	<u>วิธีการสอนของคุณ</u>					
	คุณมีวิธีการสอนที่ทำให้การเรียนน่าสนใจ					
00.	คุณจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่สอดคล้องกับเนื้อหา					

เกณฑ์การให้คะแนน

ข้อความทางบวกให้คะแนน ดังนี้

จริงที่สุด	ให้ 5 คะแนน
จริง	ให้ 4 คะแนน
จริงบ้าง	ให้ 3 คะแนน
จริงน้อย	ให้ 2 คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้ 1 คะแนน

ข้อความทางลบให้คะแนน ดังนี้

จริงที่สุด	ให้ 1 คะแนน
จริง	ให้ 2 คะแนน
จริงบ้าง	ให้ 3 คะแนน
จริงน้อย	ให้ 4 คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้ 5 คะแนน

การแปลความหมาย (วิเชียร เกตุสิงห์.2528 : 9)

คะแนนเฉลี่ย 3.67 - 5.00	หมายถึง บรรยากาศการเรียนการสอนอยู่ในระดับสูง
คะแนนเฉลี่ย 2.34 - 3.66	หมายถึง บรรยากาศการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 2.33	หมายถึง บรรยากาศการเรียนการสอนอยู่ในระดับต่ำ

ตอนที่ 4 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู

เป็นแบบสอบถามที่ตามความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู ได้แก่ การปฏิบัติตนของนักเรียนที่แสดงต่อครู และการปฏิบัติตนของครูที่มีต่อนักเรียน โดยมีขั้นตอนการสร้างดังนี้

4.1 ศึกษาปริมาณศัพท์เฉพาะ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

4.2 ศึกษาแบบสอบถามที่เกี่ยวกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู แล้วนำมาปรับปรุงให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ โดยผู้วิจัยศึกษามาจากแนวคิดของ ระจิตกรแก้ว เล็กอุทัย(2542 : 133-135) และ สำรวย ประโพธิ์ (2544 : 127 - 128) และสร้างแบบสอบถามบรรยากาศการเรียนการสอน แล้วนำไปหาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) โดยนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน คือ รองศาสตราจารย์กมลรัตน์ กรีทอง ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรรณรัตน์ พลอยล้อมแสง และอาจารย์พาสณา จุฬรัตน์ เพื่อตรวจความเหมาะสม ทั้งด้านเนื้อหา ข้อคำถามและภาษาที่ใช้ให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะและนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนใช้

4.3 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วจำนวน 30 ข้อไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ไม่เป็นกลุ่มตัวอย่างของโรงเรียนนิคมลำนาทรายณ์จำนวน 20 คน โรงเรียนบ้านท่าดินดำจำนวน 20 คน โรงเรียนบ้านบัวชุมจำนวน 20 คน และโรงเรียนบ้านเกาะวังจำนวน 40 คน แล้วนำมาตรวจให้คะแนนเพื่อวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อโดยใช้เทคนิค 25% กลุ่มสูง-กลุ่มต่ำ โดยนำคะแนนที่ตรวจแล้วมาเรียงตามลำดับจากสูงสุดมายังต่ำสุด แล้วแยกนักเรียน 25% ที่ได้คะแนนสูง และ 25% ที่ได้คะแนนต่ำ นำค่าเฉลี่ยรายข้อมาทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ โดยใช้ t-test แล้วเลือกข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หรือค่า t ตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไป มาเป็นแบบสอบถาม จำนวน 20 ข้อ มีค่า t อยู่ในช่วง 3.61 - 11.90

4.4 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามที่คัดเลือกแล้วในข้อ 4.3 โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .85

4.5 ลักษณะของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ได้แก่ จริงที่สุด จริง จริงบ้าง จริงน้อย จริงน้อยที่สุด

ตัวอย่างแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องคำตอบที่นักเรียนเห็นว่าตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนเพียง 1 แห่งเท่านั้น

การเลือกตอบถือเกณฑ์ ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง ข้อเท็จจริงตรงกับนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง ข้อเท็จจริงตรงกับนักเรียนจริงพอสมควร
จริงบ้าง	หมายถึง ข้อเท็จจริงตรงกับนักเรียนบ้าง บางครั้งก็จริง บางครั้งก็ไม่จริง
จริงน้อย	หมายถึง ข้อเท็จจริงตรงกับนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง ข้อเท็จจริงตรงกับนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
0. 00.	นักเรียนรู้สึกเป็นกันเองกับครู นักเรียนได้รับคำแนะนำจาก อาจารย์ในเรื่องทั่วไป					

เกณฑ์การให้คะแนน

ข้อความทางบวกให้คะแนน ดังนี้

จริงที่สุด	ให้ 5 คะแนน
จริง	ให้ 4 คะแนน
จริงบ้าง	ให้ 3 คะแนน
จริงน้อย	ให้ 2 คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้ 1 คะแนน

ข้อความทางลบให้คะแนน ดังนี้

จริงที่สุด	ให้ 1 คะแนน
จริง	ให้ 2 คะแนน
จริงบ้าง	ให้ 3 คะแนน
จริงน้อย	ให้ 4 คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้ 5 คะแนน

การแปลความหมาย (วิเชียร เกตุสิงห์.2528 : 9)

คะแนนเฉลี่ย 3.67 - 5.00 หมายถึง สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูอยู่ในระดับสูง

คะแนนเฉลี่ย 2.34 - 3.66 หมายถึง สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 2.33 หมายถึง สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูอยู่ในระดับต่ำ

ตอนที่ 5 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

เป็นแบบสอบถามที่ถามความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ได้แก่ การปฏิบัติตนของนักเรียนที่มีต่อเพื่อน โดยมีขั้นตอนการสร้างดังนี้

5.1 ศึกษานิยามศัพท์เฉพาะ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

5.2 ศึกษาแบบสอบถามที่เกี่ยวกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน แล้วนำมาปรับปรุงให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ โดยผู้วิจัยศึกษามาจากแนวคิดของ สมพร พรหมจรรย์ (2540 : 103 - 104) และสำรวย ประไพศรี (2544 : 127 - 128) และสร้างแบบสอบถามบรรยากาศการเรียนการสอน แล้วนำไปหาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) โดยนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน คือ รองศาสตราจารย์กมลรัตน์

กร็ทอง ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรรณรัตน์ พลอยล้อมแสง และอาจารย์พาสนา จุฬรัตน์ เพื่อตรวจสอบความเหมาะสม ทั้งด้านเนื้อหา ข้อคำถามและภาษาที่ใช้ให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะและนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนใช้

5.3 นำแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วจำนวน 30 ข้อไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ไม่เป็นกลุ่มตัวอย่างของโรงเรียนนิคมลำนาทรายณ์จำนวน 20 คน โรงเรียนบ้านท่าดินดำจำนวน 20 คน โรงเรียนบ้านบัวชุมจำนวน 20 คน และโรงเรียนบ้านเกาะวังจำนวน 40 คน แล้วนำมาตรวจให้คะแนนเพื่อวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อโดยใช้เทคนิค 25% กลุ่มสูง-กลุ่มต่ำ โดยนำคะแนนที่ตรวจแล้วมาเรียงตามลำดับจากสูงสุดมายังต่ำสุด แล้วแยกนักเรียน 25% ที่ได้คะแนนสูง และ 25% ที่ได้คะแนนต่ำ นำค่าเฉลี่ยรายข้อมาทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ โดยใช้ t-test แล้วเลือกข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หรือค่า t ตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไป มาเป็นแบบสอบถาม จำนวน 22 ข้อ มีค่า t อยู่ในช่วง 1.79 – 9.83

5.4 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามที่คัดเลือกแล้วในข้อ 5.3 โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบัก (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .81

5.5 ลักษณะของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ได้แก่ จริงที่สุด จริง จริงบ้าง จริงน้อย จริงน้อยที่สุด

ตัวอย่าง แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องคำตอบที่นักเรียนเห็นว่าตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนเพียง 1 แห่งเท่านั้น

การเลือกตอบถือเกณฑ์ ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง ข้อเท็จจริงตรงกับนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง ข้อเท็จจริงตรงกับนักเรียนจริงพอสมควร
จริงบ้าง	หมายถึง ข้อเท็จจริงตรงกับนักเรียนบ้าง บางครั้งก็จริง บางครั้งก็ไม่จริง
จริงน้อย	หมายถึง ข้อเท็จจริงตรงกับนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง ข้อเท็จจริงตรงกับนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
0.	เพื่อนให้ความช่วยเหลือพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน					
00.	นักเรียนมีเพื่อนสนิทที่สามารถปรึกษาเรื่องต่าง ๆ ได้					

เกณฑ์การให้คะแนน

ข้อความทางบวกให้คะแนน ดังนี้

จริงที่สุด	ให้ 5 คะแนน
จริง	ให้ 4 คะแนน
จริงบ้าง	ให้ 3 คะแนน
จริงน้อย	ให้ 2 คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้ 1 คะแนน

ข้อความทางลบให้คะแนน ดังนี้

จริงที่สุด	ให้ 1 คะแนน
จริง	ให้ 2 คะแนน
จริงบ้าง	ให้ 3 คะแนน
จริงน้อย	ให้ 4 คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้ 5 คะแนน

การแปลความหมาย (วิเชียร เกตุสิงห์.2528 : 9)

คะแนนเฉลี่ย 3.67 - 5.00 หมายถึง สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนอยู่ในระดับสูง
 คะแนนเฉลี่ย 2.34 - 3.66 หมายถึง สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนอยู่ในระดับปานกลาง
 คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 2.33 หมายถึง สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนอยู่ในระดับต่ำ

ตอนที่ 6 แบบสอบถามทักษะชีวิต

แบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 6.1 แบบสอบถามทักษะชีวิตด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
2. ศึกษาแบบสอบถามด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ของลำไย สนั่นรัมย์ (2535) และวาริญา

อรรถยุติ (2543 : 147 - 149)

3. สร้างแบบสอบถามทักษะชีวิตด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ จำนวน 30 ข้อ โดยศึกษาจากข้อ 1 และ 2 มาเป็นแนวทางในการสร้างให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ และให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง โดยมีลักษณะของแบบสอบถามการตอบถูก - ผิด

การหาคุณภาพของแบบสอบถาม

1. หาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม โดยนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน คือ รองศาสตราจารย์ กมลรัตน์ กรีทอง ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรรณรัตน์ พลอยเลื่อมแสง และอาจารย์พาสนา จุลรัตน์ เพื่อตรวจสอบความเหมาะสม ทั้งด้านเนื้อหา ข้อคำถามและภาษาที่ใช้ให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะและนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนใช้

2. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วจำนวน 30 ข้อไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ไม่เป็นกลุ่มตัวอย่างของโรงเรียนนิคมลำนารายณ์จำนวน 20 คน โรงเรียนบ้านท่าดินดำจำนวน 20 คน โรงเรียนบ้านบัวชุมจำนวน 20 คน และโรงเรียนบ้านเกาะรังจำนวน 40 คน แล้วนำมาตรวจให้คะแนนเพื่อวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนกรายข้อโดยใช้เทคนิค 25% กลุ่มสูง-กลุ่มต่ำ โดยนำ

คะแนนที่ตรวจแล้วมาเรียงตามลำดับจากสูงสุดมายังต่ำสุด แล้วแยกนักเรียน 25% ที่ได้คะแนนสูง และ 25% ที่ได้คะแนนต่ำ นำมาหาค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนก เลือกแบบสอบถามที่มีค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง .20 ถึง .80 และค่าอำนาจจำแนกมีค่าตั้งแต่ .20 ขึ้นไป ซึ่งได้แบบสอบถามจำนวน 20 ข้อ

3. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามที่คัดเลือกแล้วในข้อ 2 โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .60

ตัวอย่าง แบบสอบถามทักษะชีวิตด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
คำชี้แจง

1. ให้นักเรียนอ่านสถานการณ์ที่กำหนดให้ แล้วพิจารณาตอบคำถามแต่ละข้อ โดยกาเครื่องหมาย / หน้าข้อที่เห็นว่าถูก และกาเครื่องหมาย X หน้าข้อที่เห็นว่าผิด
2. โปรดตอบทุกข้อ

สถานการณ์ตัวอย่าง

เราจำเป็นต้องประหยัดค่าใช้จ่ายในการเดินทางไป จังหวัดเชียงใหม่ ดังนั้นเราควรเดินทางโดยรถไฟ

จากสถานการณ์ที่กำหนดให้ ข้อสรุปที่น่าจะเป็นไปได้ต่อไปนี้ถูกหรือผิด

- 0. ผู้พูดเลือกเดินทางโดยรถไฟเพื่อประหยัดค่าใช้จ่ายในการไปจังหวัดเชียงใหม่
.....00. ข้าพเจ้าไม่เห็นด้วยกับการเดินทางโดยรถไฟ เพราะค่าใช้จ่ายถูกเกินไป

เกณฑ์การให้คะแนน

ข้อที่ตอบถูกได้ 1 คะแนน ข้อที่ตอบผิดได้ 0 คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมายของคะแนน

ผู้วิจัยกำหนดความหมายของคะแนนเฉลี่ยของคำตอบ โดยแปลความหมายตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ดังต่อไปนี้

- 0 – 6 คะแนน หมายถึงมีทักษะชีวิตด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณอยู่ในระดับต่ำ
7 – 13 คะแนน หมายถึงมีทักษะชีวิตด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณอยู่ในระดับปานกลาง
14 – 20 คะแนน หมายถึงมีทักษะชีวิตด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณอยู่ในระดับสูง

ตอนที่ 6.2 แบบสอบถามทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา

วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา
2. ศึกษาแบบสอบถามด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา ของสุภาวรรณ ต้านสกุล (2539) และ วรรณญา อรรถยุดิ (2543 : 150 – 155)

3. สร้างแบบสอบถามทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา โดยอาศัยข้อมูล 1 และ 2 มาแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม สร้างให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ และให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง โดยมีลักษณะของแบบสอบถามเป็นการตอบ แบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก

การหาคุณภาพของแบบสอบถาม

1. หาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม โดยนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน คือ รองศาสตราจารย์ กมลรัตน์ กรีทอง ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรพรรณรัตน์ พลอยล้อมแสง และอาจารย์พาสนา จุลรัตน์ เพื่อตรวจสอบความเหมาะสม ทั้งด้านเนื้อหา ข้อคำถามและภาษาที่ใช้ให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะและนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนใช้

2. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วจำนวน 30 ข้อไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ไม่เป็นกลุ่มตัวอย่างของโรงเรียนนิคมลำนารายณ์จำนวน 20 คน โรงเรียนบ้านท่าดินดำจำนวน 20 คน โรงเรียนบ้านบัวชุมจำนวน 20 คน และโรงเรียนบ้านเกาะรังจำนวน 40 คน แล้วนำมาตรวจให้คะแนนเพื่อวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก และค่าความยากง่ายรายข้อโดยใช้เทคนิค 25% กลุ่มสูง-กลุ่มต่ำ โดยนำคะแนนที่ตรวจแล้วมาเรียงตามลำดับจากสูงสุดมายังต่ำสุด แล้วแยกนักเรียน 25% ที่ได้คะแนนสูง และ 25% ที่ได้คะแนนต่ำ นำมาหาค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนก เลือกแบบสอบถามที่มีค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง .20 ถึง .80 และค่าอำนาจจำแนกมีค่าตั้งแต่ .20 ขึ้นไป ซึ่งได้แบบสอบถามจำนวน 15 ข้อ

3. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามที่คัดเลือกแล้วในข้อ 2 โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .81

ตัวอย่าง แบบสอบถามทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้เป็นแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก เป็นสถานการณ์มาให้และแต่ละสถานการณ์มี คำถามอยู่ 3 ข้อ
2. ให้นักเรียนวิเคราะห์สถานการณ์ที่กำหนดให้ แล้วตอบคำถามในแต่ละสถานการณ์ตามลำดับข้อ โดยเขียนเครื่องหมาย X ลงบนตัวอักษรหน้าข้อความที่เลือก ที่ตรงกับใจของนักเรียนมากที่สุดเพียงข้อเดียว หากตอบข้อ จ.อื่น ๆ ระบุ..... ให้เติมข้อความตามความคิดเห็นของนักเรียนเอง
3. โปรดตอบให้ครบทุกข้อ

สถานการณ์

น้องหนีออกจากบ้านไปขออาศัยบ้านเพื่อน เพราะทะเลาะกับพ่อ แม่ และขอร้องไม่ให้นักเรียนบอกพ่อแม่ว่าเขาไปอยู่บ้านเพื่อน

0. ปัญหาที่สำคัญของนักเรียนคืออะไร

- ก. น้องทะเลาะกับพ่อแม่
- ข. น้องหนีออกจากบ้าน
- ค. น้องขอความช่วยเหลือจากเพื่อน
- ง. น้องขอให้นักเรียนปิดบังพ่อแม่

00. สาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาคือ

- ก. น้องไม่ยอมกลับบ้าน
- ข. น้องทะเลาะกับพ่อ แม่
- ค. น้องขอให้นักเรียนปิดบังพ่อ แม่
- ง. นักเรียนไม่บอกพ่อแม่

000. จากปัญหาที่เกิดขึ้น นักเรียนจะใช้วิธีแก้ปัญหาอย่างไร

- ก. ยอมให้น้องพักอยู่กับเพื่อน แล้วเกลี้ยกล่อมให้เขายอมกลับบ้าน
- ข. ยอมให้น้องพักกับเพื่อน แต่ปรึกษาพ่อ แม่ หรือครูของนักเรียน ให้ช่วยหาวิธีให้น้องเผชิญปัญหาอย่างถูกต้อง
- ค. ยอมให้น้องพักกับเพื่อน และช่วยน้องปิดบังพ่อ แม่
- ง. ไม่ยอมให้น้องพักกับเพื่อน กลัวพ่อ แม่ของนักเรียนจะตำหนิภายหลัง

เกณฑ์การให้คะแนน

ตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิดให้ 0 คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมายของคะแนน

ผู้วิจัยกำหนดความหมายของคะแนนเฉลี่ยของคำตอบ โดยแปลความหมายตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ดังต่อไปนี้

- 0 – 4 คะแนน หมายถึงมีทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจอยู่ในระดับต่ำ
- 5 – 10 คะแนน หมายถึงมีทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจอยู่ในระดับปานกลาง
- 11 – 15 คะแนน หมายถึงมีทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจอยู่ในระดับสูง

ตอนที่ 6.3 แบบสอบถามทักษะชีวิต 7 ด้าน ประกอบด้วย

- 6.3.1 ด้านความคิดสร้างสรรค์
- 6.3.2 ด้านการตระหนักรู้ในตน
- 6.3.3 ด้านความเห็นใจผู้อื่น
- 6.3.4 ด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง
- 6.3.5 ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม
- 6.3.7 ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด

วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตด้านตระหนักรู้ในตน ด้านความเห็นใจผู้อื่น ด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ด้านการสื่อสารและการสร้างสัมพันธภาพ ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด และด้านความคิดสร้างสรรค์

2. ศึกษาแบบสอบถามด้านการเห็นคุณค่าในตนเองของชัยวัฒน์ วงษ์อาษา (2539) และแบบสอบถามด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของอรรถวรณ นิยะโต (2536) และวาริญา อรรถยุติ (2543:156 – 158) และสร้างแบบสอบถามบรรยากาศการเรียนการสอน แล้วนำไปหา ความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) โดยนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน คือ รองศาสตราจารย์กมลรัตน์ กริทอง ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรรณ

รัตน์ พลอยล้อมแสง และอาจารย์พาสณา จุฬรัตน์ เพื่อตรวจสอบความเหมาะสม ทั้งด้านเนื้อหา ข้อคำถามและภาษาที่ใช้ให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะและนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนใช้

3. นำแบบสอบถามทักษะชีวิต 7 ด้านที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วจำนวน 80 ข้อไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ไม่เป็นกลุ่มตัวอย่างของโรงเรียนนิคมลำนารายณ์จำนวน 20 คน โรงเรียนบ้านท่าดินดำจำนวน 20 คน โรงเรียนบ้านบัวชุมจำนวน 20 คน และโรงเรียนบ้านเกาะรังจำนวน 40 คน แล้วนำมาตรวจให้คะแนนเพื่อวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อโดยใช้เทคนิค 25% กลุ่มสูง-กลุ่มต่ำ โดยนำคะแนนที่ตรวจแล้วมาเรียงตามลำดับจากสูงสุดมายังต่ำสุด แล้วแยกนักเรียน 25% ที่ได้คะแนนสูง และ 25% ที่ได้คะแนนต่ำ นำค่าเฉลี่ยรายข้อมาทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ โดยใช้ t-test แล้วเลือกข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หรือค่า t ตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไป มาเป็นแบบสอบถาม จำนวน 65 ข้อ มีค่า t อยู่ในช่วง 1.83 – 13.47

4. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามที่คัดเลือกแล้วในข้อ 3 โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบัก (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .87

5. ลักษณะของแบบสอบถามทักษะชีวิต 7 ด้านเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ได้แก่ จริงที่สุด จริง จริงบ้าง จริงน้อย จริงน้อยที่สุด

ตัวอย่าง แบบสอบถามทักษะชีวิตทั้ง 7 ด้าน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องคำตอบที่นักเรียนเห็นว่าตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนเพียง 1 แห่งเท่านั้น

การเลือกตอบคือเกณฑ์ ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง ข้อเท็จจริงตรงกับนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง ข้อเท็จจริงตรงกับนักเรียนจริงพอสมควร
จริงบ้าง	หมายถึง ข้อเท็จจริงตรงกับนักเรียนบ้าง บางครั้งก็จริง บางครั้งก็ไม่จริง
จริงน้อย	หมายถึง ข้อเท็จจริงตรงกับนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง ข้อเท็จจริงตรงกับนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
0.	<u>ด้านความคิดสร้างสรรค์</u> ข้าพเจ้ารู้จักคนที่อยู่บ้านใกล้เคียงแทบทุกคน					
0.	<u>ด้านการตระหนักรู้ในตน</u> ข้าพเจ้ามีจุดมุ่งหมายในชีวิตที่แน่นอน					
0.	<u>ด้านความเห็นใจผู้อื่น</u> ข้าพเจ้าสามารถทราบความรู้สึกของคู่สนทนาได้โดยสังเกตสีหน้าท่าทาง					
0.	<u>ด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง</u> ข้าพเจ้ารู้สึกที่ตนเองด้อยกว่าผู้อื่น					
0.	<u>ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม</u> ข้าพเจ้าไม่เคยทำให้พ่อ แม่เสียใจ					

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
0.	<u>ด้านการสื่อสารและการสร้างสัมพันธภาพ</u> ข้าพเจ้าทำความรู้จักกับผู้อื่นได้ง่าย					
0.	<u>ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด</u> เมื่อถูกกล่าวโทษในสิ่งที่ไม่เป็นความจริง ข้าพเจ้ามักจะแอบมานั่งเสียใจคนเดียว					

เกณฑ์การให้คะแนน

ข้อความทางบวกให้คะแนน ดังนี้

จริงที่สุด	ให้ 5 คะแนน
จริง	ให้ 4 คะแนน
จริงบ้าง	ให้ 3 คะแนน
จริงน้อย	ให้ 2 คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้ 1 คะแนน

ข้อความทางลบให้คะแนน ดังนี้

จริงที่สุด	ให้ 1 คะแนน
จริง	ให้ 2 คะแนน
จริงบ้าง	ให้ 3 คะแนน
จริงน้อย	ให้ 4 คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้ 5 คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมายของคะแนน

ผู้วิจัยกำหนดความหมายของคะแนนเฉลี่ยของคำตอบ โดยแปลความหมายตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ตามทักษะชีวิตรายด้านดังต่อไปนี้

1. ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม และด้านการสื่อสารและการสร้างสัมพันธภาพ แต่ละด้านมีจำนวนแบบสอบถาม 8 ข้อ คะแนนอยู่ระหว่าง 8 – 40 คะแนน

8 - 18 คะแนน หมายถึงทักษะชีวิตแต่ละด้านอยู่ในระดับต่ำ

19 - 29 คะแนน หมายถึงทักษะชีวิตแต่ละด้านอยู่ในระดับปานกลาง

30 - 40 คะแนน หมายถึงทักษะชีวิตแต่ละด้านอยู่ในระดับสูง

2. ด้านการตระหนักรู้ในตนและด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด แต่ละด้านมีจำนวนแบบสอบถาม 12 ข้อ คะแนนอยู่ระหว่าง 12 – 60 คะแนน

12 - 27 คะแนน หมายถึงทักษะชีวิตแต่ละด้านอยู่ในระดับต่ำ

28 - 43 คะแนน หมายถึงทักษะชีวิตแต่ละด้านอยู่ในระดับปานกลาง

44 - 60 คะแนน หมายถึงทักษะชีวิตแต่ละด้านอยู่ในระดับสูง

3. ด้านความเห็นใจผู้อื่น มีจำนวนแบบสอบถาม 10 ข้อ คะแนนอยู่ระหว่าง 10 – 50 คะแนน
 - 10 - 23 คะแนน หมายถึงทักษะชีวิตด้านความเห็นใจผู้อื่นอยู่ในระดับต่ำ
 - 24 - 37 คะแนน หมายถึงทักษะชีวิตด้านความเห็นใจผู้อื่นอยู่ในระดับปานกลาง
 - 38 - 50 คะแนน หมายถึงทักษะชีวิตด้านความเห็นใจผู้อื่นอยู่ในระดับสูง
4. ด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง มีจำนวนแบบสอบถาม 7 ข้อ คะแนนอยู่ระหว่าง 7 – 35 คะแนน
 - 7 - 16 คะแนน หมายถึงทักษะชีวิตด้านการเห็นคุณค่าในตนเองอยู่ในระดับต่ำ
 - 17 - 26 คะแนน หมายถึงทักษะชีวิตด้านการเห็นคุณค่าในตนเองอยู่ในระดับปานกลาง
 - 27 - 35 คะแนน หมายถึงทักษะชีวิตด้านการเห็นคุณค่าในตนเองอยู่ในระดับสูง
5. ทักษะชีวิตโดยรวม 9 ด้าน มีจำนวนแบบสอบถาม 100 ข้อ คะแนนอยู่ระหว่าง 65 – 325 คะแนน
 - 65 - 151 คะแนน หมายถึงทักษะชีวิตแต่ละด้านอยู่ในระดับต่ำ
 - 152 - 238 คะแนน หมายถึงทักษะชีวิตแต่ละด้านอยู่ในระดับปานกลาง
 - 239 - 325 คะแนน หมายถึงทักษะชีวิตแต่ละด้านอยู่ในระดับสูง

วิธีการรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามจากผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี จำนวน 11 โรงเรียน
2. ผู้วิจัยนำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยไปยังผู้อำนวยการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี จำนวน 11 โรงเรียน เพื่อขออนุญาตและขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของแต่ละโรงเรียน
3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลด้วยตนเองที่โรงเรียน มี 3 โรงเรียนมีครูช่วยดำเนินการเก็บข้อมูลให้ คือ โรงเรียนบ้านบัวชุม โรงเรียนนิคมลำนารายณ์ และโรงเรียนวัดโพธิ์งาม ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลตั้งแต่วันที่ 30 กรกฎาคม ถึงวันที่ 5 สิงหาคม 2545 ในการเก็บรวบรวมข้อมูลนี้ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามจำนวน 210 ฉบับ ได้รับคืนทุกฉบับจากนั้นทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามปรากฏว่ามีแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ 206 ฉบับคิดเป็นร้อยละ 98.10
4. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาตรวจให้คะแนนแล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลทั่วไป คิดค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (The Pearson Product Moment Correlation Coefficient)
3. การค้นหาตัวพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์ทักษะชีวิต โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่
 - 1.1 ค่าเฉลี่ย (Mean)
 - 1.2 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ
 - 2.1 การหาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม โดยใช้เทคนิค 25 % ของกลุ่มสูง – กลุ่มต่ำ โดยใช้ t – test
 - 2.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach)
3. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์สมมติฐาน
 - 3.1 วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของตัวแปรด้านต่าง ๆ กับทักษะชีวิตของนักเรียน โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (The Pearson Product Moment Correlation Coefficient)
 - 3.2 วิเคราะห์หาตัวแปรที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตของนักเรียน โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการค้นคว้า

ในการวิจัยครั้งนี้ มีตัวแปรอิสระทั้งหมด 13 ตัว ตัวแปรตาม คือ ทักษะชีวิต ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

\bar{X}	แทน ค่าเฉลี่ย
N	แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
S.D.	แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
F	แทน ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน F – Distribution
df	แทน Degree of Freedom
SS	แทน Sum of Squares
MS	แทน Mean Squares
R	แทน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
R ²	แทน กำลังสองของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
a	แทน ค่าคงที่ของสมการพหุคูณในรูปคะแนนดิบ
b	แทน ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของพหุคูณ ซึ่งพหุคูณในรูปคะแนนดิบ
β	แทน ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพหุคูณ ซึ่งพหุคูณในรูปคะแนนมาตรฐาน
SE	แทน ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพหุคูณ
SE _b	แทน ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของสัมประสิทธิ์ของตัวพหุคูณ
\hat{Y}	แทน สมการพหุคูณทักษะชีวิต โดยใช้คะแนนดิบ
\hat{Y}_1	แทน สมการพหุคูณทักษะชีวิตด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
\hat{Y}_2	แทน สมการพหุคูณทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา
\hat{Y}_3	แทน สมการพหุคูณทักษะชีวิตด้านความคิดสร้างสรรค์
\hat{Y}_4	แทน สมการพหุคูณทักษะชีวิตด้านการตระหนักรู้ในตน
\hat{Y}_5	แทน สมการพหุคูณทักษะชีวิตด้านความเห็นใจผู้อื่น
\hat{Y}_6	แทน สมการพหุคูณทักษะชีวิตด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง
\hat{Y}_7	แทน สมการพหุคูณทักษะชีวิตด้านความรับผิดชอบต่อสังคม
\hat{Y}_8	แทน สมการพหุคูณทักษะชีวิตด้านการสื่อสารและการสร้างสัมพันธภาพ
\hat{Y}_9	แทน สมการพหุคูณทักษะชีวิตด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด
Z	แทน สมการพหุคูณทักษะชีวิต โดยใช้คะแนนมาตรฐาน
Z ₁	แทน สมการพหุคูณทักษะชีวิตด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

Z ₂	แทน สมการพยากรณ์ทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา
Z ₃	แทน สมการพยากรณ์ทักษะชีวิตด้านความคิดสร้างสรรค์
Z ₄	แทน สมการพยากรณ์ทักษะชีวิตด้านการตระหนักรู้ในตน
Z ₅	แทน สมการพยากรณ์ทักษะชีวิตด้านความเห็นใจผู้อื่น
Z ₆	แทน สมการพยากรณ์ทักษะชีวิตด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง
Z ₇	แทน สมการพยากรณ์ทักษะชีวิตด้านความรับผิดชอบต่อสังคม
Z ₈	แทน สมการพยากรณ์ทักษะชีวิตด้านการสื่อสารและการสร้างสัมพันธภาพ
Z ₉	แทน สมการพยากรณ์ทักษะชีวิตด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด
Y	แทน ทักษะชีวิต
Y ₁	แทน ทักษะชีวิตด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
Y ₂	แทน ทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจ
Y ₃	แทน ทักษะชีวิตด้านความคิดสร้างสรรค์
Y ₄	แทน ทักษะชีวิตด้านการตระหนักรู้ในตน
Y ₅	แทน ทักษะชีวิตด้านความเห็นใจผู้อื่น
Y ₆	แทน ทักษะชีวิตด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง
Y ₇	แทน ทักษะชีวิตด้านความรับผิดชอบต่อสังคม
Y ₈	แทน ทักษะชีวิตด้านการสื่อสารและการสร้างสัมพันธภาพ
Y ₉	แทน ทักษะชีวิตด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด
X ₁	แทน เพศชาย
X ₂	แทน เพศหญิง
X ₃	แทน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
X ₄	แทน บิดามารดาสถานภาพเป็นคู่
X ₅	แทน บิดามารดาสถานภาพเป็นหม้าย
X ₆	แทน ฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว
X ₇	แทน ผู้ปกครองอาชีพรับจ้าง
X ₈	แทน ผู้ปกครองอาชีพค้าขาย
X ₉	แทน ผู้ปกครองอาชีพเกษตรกรรม
X ₁₀	แทน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง
X ₁₁	แทน บรรยากาศการเรียนการสอน
X ₁₂	แทน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู
X ₁₃	แทน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยขอเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปคิดค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรด้านต่าง ๆ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

(Pearson Product Moment Correlation Coefficient)

3. การค้นหาตัวพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์ทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

การเสนอผลการศึกษาค้นคว้า

ผู้วิจัยขอเสนอผลการศึกษาค้นคว้า ตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 จำนวนร้อยละของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จำแนกตาม เพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สถานภาพของบิดามารดา ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว และอาชีพของผู้ปกครอง

ตอนที่ 2 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปร ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง บรรยากาศการเรียนการสอน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และทักษะชีวิต

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร เพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สถานภาพของบิดามารดา ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว อาชีพของผู้ปกครอง สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง บรรยากาศการเรียนการสอน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน กับทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์เพื่อค้นหาตัวพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์ทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี โดยใช้วิธีการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ผลการศึกษาค้นคว้า

ตอนที่ 1 จำนวนร้อยละของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จำแนกตาม เพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สถานภาพของบิดามารดา ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว และอาชีพของผู้ปกครอง ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 แสดงจำนวนร้อยละของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จำแนกตาม เพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สถานภาพของบิดามารดา ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว และอาชีพของผู้ปกครอง

ตัวแปร	ระดับของตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	103	50.0
	หญิง	103	50.0
	รวม	206	100
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	ต่ำ	69	33.5
	กลาง	95	46.1
	สูง	42	20.4
	รวม	206	100
สถานภาพของบิดามารดา	คู่	146	70.9
	หม้าย	60	29.1
	รวม	206	100
ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว	ต่ำ	181	87.9
	กลาง	21	10.2
	สูง	4	1.9
	รวม	206	100
อาชีพของผู้ปกครอง	รับจ้าง	128	62.1
	ค้าขาย	27	13.1
	เกษตรกรรม	51	24.8
	รวม	206	100

จากตาราง 2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษามีดังนี้ เพศชายจำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 50 เพศหญิง จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 50 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางมีมากที่สุด มีจำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 46.1 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีน้อยที่สุด มีจำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 20.4 บิดามารดามีสถานภาพเป็นคู่มากที่สุด มีจำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 70.9 บิดามารดามีสถานภาพเป็นหม้ายน้อยที่สุด มีจำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 29.1 ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำมีจำนวน 181 คน คิดเป็นร้อยละ 87.9 มีเพียงจำนวน 4 คน ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูง คิดเป็นร้อยละ 1.9 ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างมากที่สุด มีจำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 62.1 และมีอาชีพค้าขายน้อยที่สุด มีจำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 13.1

ตอนที่ 2 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปร ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง บรรยากาศการเรียนการสอน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และทักษะชีวิต ดังแสดงในตาราง 3-4

ตาราง 3 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปร ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับ
ผู้ปกครอง บรรยากาศการเรียนการสอน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู และสัมพันธภาพระหว่าง
นักเรียนกับเพื่อน

ตัวแปร	N = 206		
	X	S.D	ระดับคะแนนเฉลี่ย
X ₁₀ : สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง	3.43	.50	ปานกลาง
X ₁₁ : บรรยากาศการเรียนการสอน	3.83	.52	ดี
X ₁₂ : สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู	3.69	.55	ดี
X ₁₃ : สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน	3.47	.43	ปานกลาง

จากตาราง 3 พบว่า บรรยากาศการเรียนการสอน และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู มีค่าเฉลี่ย
อยู่ในระดับดี โดยมีค่าเฉลี่ย เรียงลำดับดังนี้ 3.83 และ 3.69 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง และ
สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย เรียงลำดับดังนี้ 3.43
และ 3.47

ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของทักษะชีวิตแต่ละรายด้านและทักษะชีวิต

ตัวแปร	N = 206		
	X	S.D	ระดับคะแนนเฉลี่ย
Y ₁ : ทักษะชีวิตด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ	13.59	3.02	ดี
Y ₂ : ทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจ	5.70	2.20	ปานกลาง
Y ₃ : ทักษะชีวิตด้านความคิดสร้างสรรค์	26.46	4.20	ปานกลาง
Y ₄ : ทักษะชีวิตด้านการตระหนักรู้ในตน	42.12	4.32	ปานกลาง
Y ₅ : ทักษะชีวิตด้านความเห็นใจผู้อื่น	32.80	6.12	ปานกลาง
Y ₆ : ทักษะชีวิตด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง	24.55	3.64	ปานกลาง
Y ₇ : ทักษะชีวิตด้านความรับผิดชอบต่อสังคม	28.42	4.80	ปานกลาง
Y ₈ : ทักษะชีวิตด้านการสื่อสารและการสร้างสัมพันธภาพ	26.98	3.99	ปานกลาง
Y ₉ : ทักษะชีวิตด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด	42.24	8.18	ปานกลาง
Y : ทักษะชีวิต(รวมทุกด้าน)	242.85	25.80	ดี

จากตาราง 4 พบว่านักเรียนมีทักษะชีวิตมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 242.85 โดยแยก
ออกเป็นทักษะชีวิตแต่ละด้าน พบว่านักเรียนมีทักษะชีวิตด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ
ดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 13.59 และมีทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจ ทักษะชีวิตด้านความคิดสร้างสรรค์ ทักษะชีวิต
ด้านการตระหนักรู้ในตน ทักษะชีวิตด้านความเห็นใจผู้อื่น ทักษะชีวิตด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง ทักษะชีวิต
ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ทักษะชีวิตด้านการสื่อสารและการสร้างสัมพันธภาพ และทักษะชีวิตด้านการจัด
การกับอารมณ์และความเครียด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับดังนี้

ตาราง 5 แสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตรายด้านและทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	X ₇	X ₈	X ₉	X ₁₀	X ₁₁	X ₁₂	X ₁₃	Y ₁	Y ₂	Y ₃	Y ₄	Y ₅	Y ₆	Y ₇	Y ₈	Y ₉	Y
X ₁	1.000	-1.000**	-.234**	.171**	-.171**	.117*	.124*	-.100	-.014	-.163**	-.039	-.165**	-.259**	-.081	-.181**	-.121	-.256**	-.259**	-.190**	-.246**	-.217**	-.183**	-.313**
X ₂		1.000	.234**	-.171**	.171**	-.117*	-.124*	.100	.014	.163**	.039	.165**	.259**	.081	.181**	.121	.256**	.259**	.190**	.246**	.217**	.183**	.313**
X ₃			1.000	-.103	.103	.106	-.045	.022	.025	.083	.014	.184**	.037	.155*	.078	.123	.201**	.116	.157*	.112	.179**	.086	.210**
X ₄				1.000	-1.000**	.160*	.244**	-.170**	-.068	.013	-.060	-.093	-.035	.108	-.025	.057	-.002	-.035	.062	-.100	-.033	.023	.006
X ₅					1.000	-.160*	-.244**	.170**	.068	-.013	.060	.093	.035	-.108	.025	-.057	.002	.035*	-.062	.100	.033	-.023	-.006
X ₆						1.000	.098	-.106	.026	-.220**	-.078	.038	-.019	-.044	.065	.174*	.062	.149	-.031	-.086	-.069	-.071	.015
X ₇							1.000	-.735**	-.223**	.019	-.003	-.026	.019	.029	-.049	.029	-.107	-.101	-.112	-.109	-.037	-.091	-.109
X ₈								1.000	-.498**	.009	-.067	-.040	.073	-.066	.016	-.063	-.001	.058	.075	.083	.031	.077	.048
X ₉									1.000	-.037	.100	.091	-.130	.057	.040	.054	.139*	.045	.036	.020	.002	.006	.070
X ₁₀										1.000	.238**	.319**	.154*	.212**	.112	-.077	.145*	.085	.162*	.210**	.185**	.188**	.220**
X ₁₁											1.000	.301**	.198**	.050	.090	.022	.212**	-.060	.253**	.241**	.173*	.241**	.241**
X ₁₂												1.000	.261**	.138*	.217**	.067	.328**	.297**	.306**	.314**	.320**	.286**	.415**
X ₁₃													1.000	.162*	.176*	.144*	.215**	.196**	.210**	.281**	.318**	.188**	.332**
Y ₁														1.000	.136	-.015	.082	.032	.047	.109	.075	.153*	.238**
Y ₂															1.000	.030	.205**	.167*	.193**	.139*	.128	.174*	.310**
Y ₃																1.000	.410**	.331**	.333**	.235**	.293**	-.007	.450**
Y ₄																	1.000	.386**	.565**	.549**	.419**	.430**	.779**
Y ₅																		1.000	.257**	.417**	.383**	.315**	.603**
Y ₆																			1.000	.517**	.437**	.451**	.701**
Y ₇																				1.000	.486**	.590**	.784**
Y ₈																					1.000	.456**	.682**
Y ₉																						1.000	.747**
Y																							1.000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สหสัมพันธ์คือ .138

ตัวแปรสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน (X_{13}) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะชีวิตของนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .332 และผลการวิเคราะห์ทักษะชีวิตแต่ละด้าน พบว่าสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน (X_{13}) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะชีวิตด้านการตระหนักรู้ในตน ทักษะชีวิตด้านความเห็นใจผู้อื่น ทักษะชีวิตด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง ทักษะชีวิตด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ทักษะชีวิตด้านการสื่อสารและการสร้างสัมพันธภาพ และทักษะชีวิตด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เรียงลำดับดังนี้ .215, .196, .210, .281, .318, .188 และมีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะชีวิตด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะชีวิตด้านความคิดสร้างสรรค์ และทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เรียงตามลำดับคือ .162, .176 และ .144

ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับทักษะชีวิตของนักเรียน ได้แก่ เพศชาย (X_1) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ -.313 ผลการวิเคราะห์ทักษะชีวิตแต่ละด้าน พบว่าเพศชาย มีความสัมพันธ์ทางลบกับทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา ทักษะชีวิตด้านการตระหนักรู้ในตน ทักษะชีวิตด้านความเห็นใจผู้อื่น ทักษะชีวิตด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง ทักษะชีวิตด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ทักษะชีวิตด้านการสื่อสารและการสร้างสัมพันธภาพ และทักษะชีวิตด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เรียงลำดับดังนี้ -.181, -.256, -.259, -.190, -.246, -.217 และ -.183

ตัวแปรที่ไม่มีความสัมพันธ์กับทักษะชีวิตของนักเรียน ได้แก่ สถานภาพบิดามารดาเป็นคู่ (X_4) สถานภาพบิดามารดาเป็นหม้าย (X_5) ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว (X_6) ผู้ปกครองอาชีพรับจ้าง (X_7) ผู้ปกครองอาชีพค้าขาย (X_8) และผู้ปกครองอาชีพเกษตรกรรม (X_9) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์เพื่อค้นหาตัวพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์ทักษะชีวิตแต่ละด้านและทักษะชีวิตโดยรวมของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี โดยใช้วิธีการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ดังแสดงในตาราง 6-23

ตาราง 6 แสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
Regression	2	119.379	59.690	6.930**
Residual	203	1748.368	8.613	
Total	205	1867.747	68.303	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 6 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน พบว่า สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับทักษะชีวิตด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 สามารถสร้างเป็นสมการพยากรณ์เชิงเส้นตรงได้ จึงได้คำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ ดังได้แสดงในตาราง 7

ตาราง 7 แสดงตัวที่สามารถพยากรณ์ทักษะชีวิตด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยใช้วิธีวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ตัวแปร	b	SE _b	β	R	R ²	F
X ₁₀	1.206	.411	.200	.212	.045	9.560**
X ₁₀ X ₃	.644	.316	.139	.253	.064	4.153*
	R	=	.253			
	R ²	=	.064			
	SE	=	1.550			
	a	=	7.943			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 7 พบว่า ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ทักษะชีวิตด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มี 2 ตัวแปร โดยเรียงลำดับจากตัวแปรที่ส่งผลมากที่สุดไปน้อยที่สุด คือ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง (X₁₀) และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (X₃) ซึ่งตัวแปรทั้ง 2 ตัวนี้ สามารถอธิบายความแปรปรวนของทักษะชีวิตด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ได้ร้อยละ 6.40 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และได้หาค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์มาเขียนเป็นสมการได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ทักษะชีวิตด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี

ในรูปคะแนนดิบ คือ

$$\hat{Y}_1 = 7.943 + 1.206 (X_{10}) + .644(X_3)$$

ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ

$$Z_1 = .200 (X_{10}) + .139 (X_3)$$

ตาราง 8 แสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา
ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
Regression	2	68.436	34.218	7.527**
Residual	203	922.904	4.546	
Total	205	991.340	38.764	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 8 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน พบว่า สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู และเพศชาย มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สามารถสร้างเป็นสมการพยากรณ์เชิงเส้นตรงได้ จึงได้คำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณดังได้แสดงในตาราง 9

ตาราง 9 แสดงตัวที่สามารถพยากรณ์ทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยใช้วิธีวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ตัวแปร	b	SE _b	β	R	R ²	F
X ₁₂	.765	.273	.193	.217	.047	10.113**
X ₁₂ X ₁	-.657	.301	-.150	.263	.069	4.754*
	R	=	.263			
	R ²	=	.069			
	SE	=	1.054			
	a	=	3.200			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 9 พบว่า ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มี 2 ตัวแปร โดยเรียงลำดับจากตัวแปรที่ส่งผลมากที่สุดไปน้อยที่สุด คือ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู (X₁₂) และเพศชาย (X₁) ซึ่งตัวแปรทั้ง 2 ตัวนี้สามารถอธิบายความแปรปรวนของทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา ได้ร้อยละ 6.90 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และได้หาค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์มาเขียนเป็นสมการได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอยะบะดี จังหวัดลพบุรี

ในรูปคะแนนดิบ คือ

$$\hat{Y}_2 = 3.200 + .765 (X_{12}) - .657(X_1)$$

ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ

$$Z_2 = .193 (X_{12}) - .150 (X_1)$$

ตาราง 10 แสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตด้านความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
Regression	2	188.174	94.087	5.580**
Residual	203	3422.933	16.862	
Total	205	3611.107	110.949	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 10 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน พบว่า ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับทักษะชีวิตด้านความคิดสร้างสรรค์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สามารถสร้างเป็นสมการพยากรณ์เชิงเส้นตรงได้ จึงได้คำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ ดังได้แสดงในตาราง 11

ตาราง 11 แสดงตัวที่สามารถพยากรณ์ทักษะชีวิตด้านความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยใช้วิธีวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ตัวแปร	b	SE _b	β	R	R ²	F
X ₆	2.665	.000	.177	.174	.030	6.376*
X ₆ X ₁₃	1.456	.674	.148	.228	.052	4.669*
	R	=	.228			
	R ²	=	.052			
	SE	=	2.397			
	a	=	20.386			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 11 พบว่า ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ทักษะชีวิตด้านความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มี 2 ตัวแปร โดยเรียงลำดับจากตัวแปรที่ส่งผลมากที่สุด

สุดไปน้อยที่สุด คือ ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว (X_6) และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน (X_{13}) ซึ่งตัวแปรทั้ง 2 ตัวนี้ สามารถอธิบายความแปรปรวนของทักษะชีวิตด้านความคิดสร้างสรรค์ ได้ร้อยละ 5.20 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และได้นำค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์มาเขียนเป็นสมการได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ทักษะชีวิตด้านความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี

ในรูปคะแนนดิบ คือ

$$\hat{Y}_3 = 20.386 + 2.665 (X_6) + 1.456 (X_{13})$$

ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ

$$Z_3 = .177 (X_6) + .148 (X_{13})$$

ตาราง 12 แสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตด้านการตระหนักรู้ในตน ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
Regression	2	1150.783	575.392	17.864**
Residual	203	6538.420	32.209	
Total	205	7689.203	607.601	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 12 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน พบว่า สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู และเพศชาย มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับทักษะชีวิตด้านการตระหนักรู้ในตน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สามารถสร้างเป็นสมการพยากรณ์เชิงเส้นตรงได้ จึงได้คำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ ดังได้แสดงในตาราง 13

ตาราง 13 แสดงตัวที่สามารถพยากรณ์ทักษะชีวิตด้านการตระหนักรู้ในตน ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยใช้วิธีวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ตัวแปร	b	SE _b	β	R	R ²	F
X ₁₂	3.225	.726	.294	.328	.108	24.657**
X ₁₂ X ₁	-2.534	.802	-.207	.387	.150	9.986**
	R	=	.387			
	R ²	=	.150			
	SE	=	2.805			
	a	=	31.356			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 13 พบว่า ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ทักษะชีวิตด้านการตระหนักรู้ในตนของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มี 2 ตัวแปร โดยเรียงลำดับจากตัวแปรที่ส่งผลมากที่สุดไปน้อยที่สุด คือ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู (X₁₂) และเพศชาย (X₁) ซึ่งตัวแปรทั้ง 2 ตัวนี้สามารถอธิบายความแปรปรวนของทักษะชีวิตด้านการตระหนักรู้ในตน ได้ร้อยละ 15.0 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และได้้นำค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์มาเขียนเป็นสมการได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ทักษะชีวิตด้านการตระหนักรู้ในตนของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี

ในรูปคะแนนดิบ คือ

$$\hat{Y}_4 = 31.356 + 3.255 (X_{12}) - 2.534(X_1)$$

ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ

$$Z_4 = .294 (X_{12}) - .207 (X_1)$$

ตาราง 14 แสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตด้านความเห็นใจผู้อื่น ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
Regression	4	691.682	172.921	11.084**
Residual	201	3135.755	15.601	
Total	205	3827.437	188.522	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 14 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน พบว่า สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู เพศชาย ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว และบรรยากาศการเรียนการสอน มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับทักษะชีวิตด้านความเห็นใจผู้อื่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สามารถสร้างเป็นสมการพยากรณ์เชิงเส้นตรงได้ จึงได้คำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ ดังได้แสดงในตาราง 15

ตาราง 15 แสดงตัวที่สามารถพยากรณ์ทักษะชีวิตด้านความเห็นใจผู้อื่น ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยใช้วิธีวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ตัวแปร	b	SE _b	β	R	R ²	F
X ₁₂	2.319	.531	.297	.297	.088	19.767**
X ₁₂ X ₁	-2.015	.563	-.234	.366	.134	10.626**
X ₁₂ X ₁ X ₈	2.389	.000	.154	.402	.161	6.649*
X ₁₂ X ₁ X ₈ X ₁₁	-1.220	.559	-.147	.425	.181	4.766*
	R	=	.425			
	R ²	=	.181			
	SE	=	2.5187			
	a	=	29.002			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 15 พบว่า ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ทักษะชีวิตด้านความเห็นใจผู้อื่นของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มี 4 ตัวแปร โดยเรียงลำดับจากตัวแปรที่ส่งผลมากที่สุดไปน้อยที่สุด คือ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู (X_{12}) เพศชาย (X_1) ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว (X_6) และบรรยากาศการเรียนการสอน (X_{11}) ซึ่งตัวแปรทั้ง 4 ตัวนี้ สามารถอธิบายความแปรปรวนของทักษะชีวิตด้านความเห็นใจผู้อื่น ได้ร้อยละ 18.10 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และได้้นำค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์มาเขียนเป็นสมการได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ทักษะชีวิตด้านความเห็นใจผู้อื่นของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี

ในรูปคะแนนดิบ คือ

$$\hat{Y}_5 = 29.002 + 2.319 (X_{12}) - 2.015(X_1) + 2.389 (X_6) - 1.220(X_{11})$$

ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ

$$Z_5 = .297 (X_{12}) - .234 (X_1) + .154 (X_6) - .147(X_{11})$$

ตาราง 16 แสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
Regression	3	386.889	128.963	24.379**
Residual	202	2330.023	11.535	
Total	205	2716.912	140.498	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 16 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน พบว่า สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู บรรยากาศการเรียนการสอน และเพศชาย มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับทักษะชีวิตด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สามารถสร้างเป็นสมการพยากรณ์เชิงเส้นตรงได้ จึงได้คำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ ดังได้แสดงในตาราง 17

ตาราง 17 แสดงตัวที่สามารถพยากรณ์ทักษะชีวิตด้านการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยใช้วิธีวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ตัวแปร	b	SE _b	β	R	R ²	F
X ₁₂	1.498	.455	.228	.306	.093	21.008**
X ₁₂ X ₁₁	1.251	.478	.179	.349	.122	6.592*
X ₁₂ X ₁₁ X ₁	-1.055	.480	-.145	.377	.142	4.833*
	R	=	.377			
	R ²	=	.142			
	SE	=	2.140			
	a	=	14.751			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 17 พบว่า ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ทักษะชีวิตด้านการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มี 3 ตัวแปร โดยเรียงลำดับจากตัวแปรที่ส่งผลมากที่สุดไปน้อยที่สุด คือ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู (X₁₂) บรรยากาศการเรียนการสอน (X₁₁) และเพศชาย (X₁) ซึ่งตัวแปรทั้ง 3 ตัวนี้ สามารถอธิบายความแปรปรวนของทักษะชีวิตด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง ได้ร้อยละ 14.20 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และได้นำค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์มาเขียนเป็นสมการได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ทักษะชีวิตด้านการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี

ในรูปคะแนนดิบ คือ

$$\hat{Y}_6 = 14.751 + 1.498 (X_{12}) + 1.251 (X_{11}) - 1.055 (X_1)$$

ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ

$$Z_6 = .455 (X_{12}) + .478 (X_{11}) - .480 (X_1)$$

ตาราง 18 แสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
Regression	4	865.352	216.338	11.274**
Residual	201	3856.905	19.189	
Total	205	4722.257	235.527	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 18 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน พบว่า สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน เพศชาย และบรรยากาศการเรียนการสอน มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับทักษะชีวิตด้านความรับผิดชอบต่อสังคม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สามารถสร้างเป็นสมการพยากรณ์เชิงเส้นตรงได้ จึงได้คำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ ดังได้แสดงในตาราง 19

ตาราง 19 แสดงตัวที่สามารถพยากรณ์ทักษะชีวิตด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยใช้วิธีวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ตัวแปร	b	SE _b	β	R	R ²	F
X ₁₂	1.761	.597	.203	.314	.099	22.379**
X ₁₂ X ₁₃	1.760	.771	.156	.376	.141	9.995**
X ₁₂ X ₁₃ X ₁	-1.597	.636	-.167	.406	.165	5.782*
X ₁₂ X ₁₃ X ₁ X ₁₁	1.318	.623	.143	.428	.183	4.481*
	R	=	.428			
	R ²	=	.183			
	SE	=	3.4247			
	a	=	11.550			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 19 พบว่า ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ทักษะชีวิตด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มี 4 ตัวแปร โดยเรียงลำดับจากตัวแปรที่ส่งผลมากที่สุดไปน้อยที่สุด คือ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู (X_{12}) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน (X_{13}) เพศชาย (X_1) และบรรยากาศการเรียนการสอน (X_{11}) ซึ่งตัวแปรทั้ง 4 ตัวนี้ สามารถอธิบายความแปรปรวนของทักษะชีวิตด้านความรับผิดชอบต่อสังคมได้ร้อยละ 18.30 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และได้นำค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์มาเขียนเป็นสมการได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ทักษะชีวิตด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี

ในรูปคะแนนดิบ คือ

$$\hat{Y}_7 = 11.550 + 1.761 (X_{12}) + 1.760 (X_{13}) - 1.597(X_1) + 1.318 (X_{11})$$

ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ

$$Z_7 = .203 (X_{12}) + .156 (X_{13}) - .167 (X_1) + .143 (X_{11})$$

ตาราง 20 แสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตด้านการสื่อสารและการสร้างสัมพันธภาพของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
Regression	2	524.966	262.483	19.497**
Residual	203	2732.956	13.463	
Total	205	3257.922	275.946	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 20 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน พบว่า สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับทักษะชีวิตด้านการสื่อสารและการสร้างสัมพันธภาพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สามารถสร้างเป็นสมการพยากรณ์เชิงเส้นตรงได้ จึงได้คำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ ดังได้แสดงในตาราง 21

ตาราง 21 แสดงตัวที่สามารถพยากรณ์ทักษะชีวิตด้านการสื่อสารและการสร้างสัมพันธภาพของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยใช้วิธีวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ตัวแปร	b	SE _b	β	R	R ²	F
X ₁₀	1.828	.480	.254	.320	.102	23.207**
X ₁₀ X ₁₃	2.356	.624	.252	.401	.161	14.277**
	R	=	.401			
	R ²	=	.161			
	SE	=	2.427			
	a	=	12.042			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 21 พบว่า ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ทักษะชีวิตด้านการสื่อสารและการสร้างสัมพันธภาพของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มี 2 ตัวแปร โดยเรียงลำดับจากตัวแปรที่ส่งผลมากที่สุดไปน้อยที่สุด คือ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู (X₁₂) และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน (X₁₃) ซึ่งตัวแปรทั้ง 2 ตัวนี้ สามารถอธิบายความแปรปรวนของทักษะชีวิตด้านการสื่อสารและการสร้างสัมพันธภาพ ได้ร้อยละ 16.10 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และได้นำค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์มาเขียนเป็นสมการได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ทักษะชีวิตด้านการสื่อสารและการสร้างสัมพันธภาพของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี

ในรูปคะแนนดิบ คือ

$$\hat{Y}_8 = 12.042 + 1.828 (X_{12}) + 2.356 (X_{13})$$

ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ

$$Z_8 = .254 (X_{12}) + .252 (X_{13})$$

ตาราง 22 แสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียดของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
Regression	3	1747.396	582.465	9.836**
Residual	202	11961.948	59.218	
Total	205	13709.345	641.684	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 22 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน พบว่า สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู บรรยากาศการเรียนการสอน และเพศชาย มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับทักษะชีวิตด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สามารถสร้างเป็นสมการพยากรณ์เชิงเส้นตรงได้ จึงได้คำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ ดังได้แสดงในตาราง 23

ตาราง 23 แสดงตัวที่สามารถพยากรณ์ทักษะชีวิตด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียดของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยใช้วิธีวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ตัวแปร	b	SE _b	β	R	R ²	F
X ₁₂	3.106	1.032	.210	.286	.082	18.105**
X ₁₂ X ₁₁	2.715	1.084	.172	.329	.108	6.040*
X ₁₂ X ₁₁ X ₁	-2.305	1.087	-.141	.357	.127	4.493*
	R	=	.357			
	R ²	=	.127			
	SE	=	4.849			
	a	=	21.521			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 23 พบว่าตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ทักษะชีวิตด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียดของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มี 3 ตัวแปร โดยเรียงลำดับจากตัวแปรที่

ส่งผลมากที่สุดไปน้อยที่สุด คือ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู (X_{12}) บรรยากาศการเรียนการสอน (X_{11}) และเพศชาย (X_1) ซึ่งตัวแปรทั้ง 3 ตัวนี้ สามารถอธิบายความแปรปรวนของทักษะชีวิตด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด ได้ร้อยละ 12.70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และได้้นำค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์มาเขียนเป็นสมการได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ทักษะชีวิตด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียดของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี

ในรูปคะแนนดิบ คือ

$$\hat{Y}_9 = 21.521 + 3.106(X_{12}) + 2.712(X_{11}) - 2.305(X_1)$$

ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ

$$Z_9 = .210(X_{12}) + .172(X_{11}) - .141(X_1)$$

ตาราง 24 แสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
Regression	3	36281.358	12093.786	24.379**
Residual	202	100203.273	496.071	
Total	205	136487.631	12589.857	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 24 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน พบว่า สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู เพศชาย และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับทักษะชีวิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สามารถสร้างเป็นสมการพยากรณ์เชิงเส้นตรงได้ จึงได้คำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ ดังได้แสดงในตาราง 25

ตาราง 25 แสดงตัวที่สามารถพยากรณ์ทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยใช้วิธีวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ตัวแปร	b	SE _b	β	R	R ²	F
X ₁₂	15.400	2.927	.330	.415	.172	42.388**
X ₁₂ X ₁	-10.737	3.231	-.209	.483	.233	16.248**
X ₁₂ X ₁ X ₁₃	11.609	3.887	.192	.516	.266	8.922**
	R	=	.516			
	R ²	=	.266			
	SE	=	15.837			
	a	=	151.002			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 25 พบว่า ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มี 3 ตัวแปร โดยเรียงลำดับจากตัวแปรที่ส่งผลมากที่สุดไปน้อยที่สุด คือ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู (X₁₂) เพศชาย (X₁) และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน (X₁₃) ซึ่งตัวแปรทั้ง 3 ตัวนี้ สามารถอธิบายความแปรปรวนของทักษะชีวิต ได้ร้อยละ 26.60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และได้นำค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์มาเขียนเป็นสมการได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี

ในรูปคะแนนดิบ คือ

$$\hat{Y} = 151.00 + 15.40 (X_{12}) - 10.737(X_1) + 11.609 (X_{13})$$

ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ

$$Z = .330 (X_{12}) - .209 (X_1) + .192 (X_{13})$$

บทที่ 5

บทย่อ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บทย่อ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียนกับทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
2. เพื่อศึกษาตัวแปรด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียนที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
3. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. ตัวแปรด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียนมีความสัมพันธ์กับทักษะชีวิตของนักเรียน
2. ตัวแปรด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน ส่งผลต่อทักษะชีวิตของนักเรียน

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี ปีการศึกษา 2545 จำนวน 447 คน เป็นนักเรียนชายจำนวน 221 คน และนักเรียนหญิงจำนวน 226 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี ปีการศึกษา 2545 จำนวน 210 คน เป็นนักเรียนชาย 103 คน และนักเรียนหญิง 107 คน มีความเชื่อมั่นร้อยละ 95 (Yamane. 1967 : 67) ซึ่งได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้โรงเรียนและเพศเป็นชั้น (Strata)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิต ประกอบด้วย 6 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ เพศ- ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สถานภาพบิดามารดา ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว และอาชีพของผู้ปกครอง

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง จำนวน 30 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ .83

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามบรรยากาศการเรียนการสอน จำนวน 25 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ .87

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู จำนวน 20 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .85

ตอนที่ 5 เป็นแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน จำนวน 22 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .81

ตอนที่ 6 เป็นแบบสอบถามทักษะชีวิตแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามทักษะชีวิตด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ จำนวน 20 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .60 ตอนที่ 2 แบบสอบถามทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา จำนวน 15 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .81 ตอนที่ 3 แบบสอบถามทักษะชีวิต 7 ด้าน มีจำนวน 65 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น .87

วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามจากผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี จำนวน 11 โรงเรียน

2. ผู้วิจัยนำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยไปยังผู้อำนวยการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี จำนวน 11 โรงเรียน เพื่อขออนุญาตและขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของแต่ละโรงเรียน

3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลด้วยตนเองที่โรงเรียน มี 3 โรงเรียนมีครูช่วยดำเนินการเก็บข้อมูลให้ คือ โรงเรียนบ้านบัวชุม โรงเรียนนิคมสำนารายณ์ และโรงเรียนวัดโพธิ์งาม ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลตั้งแต่วันที่ 30 กรกฎาคม ถึงวันที่ 5 สิงหาคม 2545 ในการเก็บรวบรวมข้อมูลนี้ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามจำนวน 210 ฉบับ ได้รับคืนทุกฉบับจากนั้นทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามพบว่ามีแบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวน 206 ฉบับคิดเป็นร้อยละ 98.10

4. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาตรวจให้คะแนนแล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลทั่วไป คิดค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

(The Pearson Product Moment Correlation Coefficient)

3. การค้นหาตัวพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์ทักษะชีวิต โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

(Stepwise Multiple Regression Analysis)

นักเรียนกับเพื่อน (X_{13}) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะชีวิตด้านการตระหนักรู้ในตน ทักษะชีวิตด้านความเห็นใจผู้อื่น ทักษะชีวิตด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง ทักษะชีวิตด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ทักษะชีวิตด้านการสื่อสารและการสร้างสัมพันธภาพ และทักษะชีวิตด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะชีวิตด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะชีวิตด้านความคิดสร้างสรรค์ และทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

7. ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับทักษะชีวิตของนักเรียน ได้แก่ เพศชาย (X_1) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการวิเคราะห์ทักษะชีวิตรายด้าน พบว่าเพศชาย มีความสัมพันธ์ทางลบกับทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา ทักษะชีวิตด้านการตระหนักรู้ในตน ทักษะชีวิตด้านความเห็นใจผู้อื่น ทักษะชีวิตด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง ทักษะชีวิตด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ทักษะชีวิตด้านการสื่อสารและการสร้างสัมพันธภาพ และทักษะชีวิตด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

8. ตัวแปรที่ไม่มีความสัมพันธ์กับทักษะชีวิตของนักเรียน ได้แก่ สถานภาพบิดามารดาเป็นคู่ (X_4) สถานภาพบิดามารดาเป็นหม้าย (X_5) ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว (X_6) ผู้ปกครองอาชีพรับจ้าง (X_7) ผู้ปกครองอาชีพค้าขาย (X_8) และผู้ปกครองอาชีพเกษตรกร (X_9) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

9. ตัวแปรที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี ตัวพยากรณ์เรียงลำดับจากส่งผลมากที่สุดไปย้งน้อยที่สุด คือสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู (X_{12}) เพศชาย (X_1) และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน (X_{13}) ซึ่งตัวแปรทั้ง 3 ตัวนี้ สามารถอธิบายความแปรปรวนของทักษะชีวิต ได้ร้อยละ 26.60

10. ในการสร้างสมการพยากรณ์ทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี โดยนำค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์มาเขียนสมการได้ดังนี้

10.1 สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ คือ

$$\hat{Y} = 151.00 + 15.40 (X_{12}) - 10.737(X_1) + 11.609 (X_{13})$$

10.2 สมการในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ

$$Z = .330 (X_{12}) - .209 (X_1) + .192 (X_{13})$$

11. ตัวแปรที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มี 2 ตัวแปร โดยเรียงลำดับจากตัวแปรที่ส่งผลมากที่สุดไปน้อยที่สุด คือ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง (X_{10}) และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (X_3) ซึ่งตัวแปรทั้ง 2 ตัวนี้ สามารถอธิบายความแปรปรวนของทักษะชีวิตด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ได้ร้อยละ 6.40

12. สมการพยากรณ์ทักษะชีวิตด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี

12.1 สมการในรูปคะแนนดิบ คือ

$$\hat{Y}_1 = 7.943 + 1.206 (X_{10}) + .644(X_3)$$

12.2 ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ

$$Z_1 = .200 (X_{10}) + .139 (X_3)$$

13. ตัวแปรที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มี 2 ตัวแปร โดยเรียงลำดับจากตัวแปรที่ส่งผลมากที่สุดไปน้อยที่สุด คือ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู (X_{12}) และเพศชาย (X_1) ซึ่งตัวแปรทั้ง 2 ตัวนี้ สามารถอธิบายความแปรปรวนของทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา ได้ร้อยละ 6.90

14. สมการพยากรณ์ทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี

14.1 สมการในรูปคะแนนดิบ คือ

$$\hat{Y}_2 = 3.200 + .765 (X_{12}) - .657(X_1)$$

14.2 สมการในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ

$$Z_2 = .193 (X_{12}) -.150 (X_1)$$

15. ตัวแปรที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตด้านความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มี 2 ตัวแปร โดยเรียงลำดับจากตัวแปรที่ส่งผลมากที่สุดไปน้อยที่สุด คือ ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว (X_6) และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน (X_{13}) ซึ่งตัวแปรทั้ง 2 ตัวนี้ สามารถอธิบายความแปรปรวนของทักษะชีวิตด้านความคิดสร้างสรรค์ ได้ร้อยละ 5.20

16. สมการพยากรณ์ทักษะชีวิตด้านความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี

16.1 สมการในรูปคะแนนดิบ คือ

$$\hat{Y}_3 = 20.386 + 2.665 (X_6) + 1.456 (X_{13})$$

16.2 สมการในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ

$$Z_3 = .177 (X_6) + .148 (X_{13})$$

17. ตัวแปรที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตด้านการตระหนักรู้ในตนของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มี 2 ตัวแปร โดยเรียงลำดับจากตัวแปรที่ส่งผลมากที่สุดไปน้อยที่สุด คือ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู (X_{12}) และเพศชาย (X_1) ซึ่งตัวแปรทั้ง 2 ตัวนี้ สามารถอธิบายความแปรปรวนของทักษะชีวิตด้านการตระหนักรู้ในตน ได้ร้อยละ 15.0

18. สมการพยากรณ์ทักษะชีวิตด้านการตระหนักรู้ในตนของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี

18.1 สมการในรูปคะแนนดิบ คือ

$$\hat{Y}_4 = 31.356 + 3.255 (X_{12}) -2.534(X_1)$$

18.2 สมการในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ

$$Z_4 = .294 (X_{12}) -.207 (X_1)$$

19. ตัวแปรที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตด้านความเห็นใจผู้อื่นของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มี 4 ตัวแปร โดยเรียงลำดับจากตัวแปรที่ส่งผลมากที่สุดไปน้อยที่สุด คือ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู (X_{12}) เพศชาย (X_1) ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว (X_6) และบรรยากาศการเรียนการสอน (X_{11}) ซึ่งตัวแปรทั้ง 4 ตัวนี้ สามารถอธิบายความแปรปรวนของทักษะชีวิตด้านความเห็นใจผู้อื่น ได้ร้อยละ 18.10

20. สมการพยากรณ์ทักษะชีวิตด้านความเห็นใจผู้อื่นของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี

20.1 สมการในรูปคะแนนดิบ คือ

$$\hat{Y}_5 = 29.002 + 2.319 (X_{12}) - 2.015(X_1) + 2.389 (X_6) - 1.220(X_{11})$$

20.2 สมการในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ

$$Z_5 = .297 (X_{12}) - .234 (X_1) + .154 (X_6) - .147(X_{11})$$

21. ตัวแปรที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตด้านการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มี 3 ตัวแปร โดยเรียงลำดับจากตัวแปรที่ส่งผลมากที่สุดไปน้อยที่สุด คือ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู (X_{12}) บรรยากาศการเรียนการสอน (X_{11}) และเพศชาย (X_1) ซึ่งตัวแปรทั้ง 3 ตัวนี้ สามารถอธิบายความแปรปรวนของทักษะชีวิตด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง ได้ร้อยละ 14.20

22. สมการพยากรณ์ทักษะชีวิตด้านการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี

22.1 สมการในรูปคะแนนดิบ คือ

$$\hat{Y}_6 = 14.751 + 1.498 (X_{12}) + 1.251 (X_{11}) - 1.055 (X_1)$$

22.2 สมการในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ

$$Z_6 = .455 (X_{12}) + .478 (X_{11}) - .480 (X_1)$$

23. ตัวแปรที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มี 4 ตัวแปร โดยเรียงลำดับจากตัวแปรที่ส่งผลมากที่สุดไปน้อยที่สุด คือ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู (X_{12}) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน (X_{13}) เพศชาย (X_1) และบรรยากาศการเรียนการสอน (X_{11}) ซึ่งตัวแปรทั้ง 4 ตัวนี้ สามารถอธิบายความแปรปรวนของทักษะชีวิตด้านความรับผิดชอบต่อสังคมได้ร้อยละ 18.30

24. สมการพยากรณ์ทักษะชีวิตด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี

24.1 สมการในรูปคะแนนดิบ คือ

$$\hat{Y}_7 = 11.550 + 1.761 (X_{12}) + 1.760 (X_{13}) - 1.597(X_1) + 1.318 (X_{11})$$

24.2 สมการในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ

$$Z_7 = .203 (X_{12}) + .156 (X_{13}) - .167 (X_1) + .143 (X_{11})$$

25. ตัวแปรที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตด้านการสื่อสารและการสร้างสัมพันธภาพของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มี 2 ตัวแปร โดยเรียงลำดับจากตัวแปรที่ส่งผลมากที่สุดไปน้อยที่สุด คือ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู (X_{12}) และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน (X_{13}) ซึ่งตัวแปรทั้ง 2 ตัวนี้ สามารถอธิบายความแปรปรวนของทักษะชีวิตด้านการสื่อสารและการสร้างสัมพันธภาพ ได้ร้อยละ 16.10

26. สมการพยากรณ์ทักษะชีวิตด้านการสื่อสารและการสร้างสัมพันธภาพของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี

26.1 สมการในรูปคะแนนดิบ คือ

$$\hat{Y}_8 = 12.042 + 1.828 (X_{12}) + 2.356 (X_{13})$$

26.2 สมการในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ

$$Z_8 = .254 (X_{12}) + .252 (X_{13})$$

27. ทักษะชีวิตด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มี 3 ตัวแปร โดยเรียงลำดับจากตัวแปรที่ส่งผลมากที่สุดไปน้อยที่สุด คือ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู (X_{12}) บรรยากาศการเรียนการสอน (X_{11}) และเพศชาย (X_1) ซึ่งตัวแปรทั้ง 3 ตัวนี้ สามารถอธิบายความแปรปรวนของทักษะชีวิตด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด ได้ร้อยละ 12.70

28. สมการพยากรณ์ทักษะชีวิตด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียดของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี

28.1 สมการในรูปคะแนนดิบ คือ

$$\hat{Y}_9 = 21.521 + 3.106(X_{12}) + 2.712(X_{11}) - 2.305(X_1)$$

28.2 สมการในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ

$$Z_9 = .210(X_{12}) + .172(X_{11}) - .141(X_1)$$

อภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่สรุปข้างต้น พบว่า

1. ตัวแปรเพศหญิง มีความสัมพันธ์ทางบวก กับทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา และผลการวิเคราะห์ทักษะชีวิตรายด้าน พบว่า เพศหญิง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา ทักษะชีวิตด้านการตระหนักรู้ในตน ทักษะชีวิตด้านความเห็นใจผู้อื่น ทักษะชีวิตด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง ทักษะชีวิตด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ทักษะชีวิตด้านการสื่อสารและการสร้างสัมพันธภาพ และทักษะชีวิตด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด กล่าวคือ

นักเรียนหญิงมีความรู้สึกที่ตนเองมีคุณค่า มีความภาคภูมิใจในตนเอง มีความมุ่งมั่นในชีวิต มีความเห็นใจผู้อื่น มีความรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวม และสามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ทั้งนี้เนื่องจากเพศหญิงเป็นเพศสนใจในสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว มีความสุขุมเยือกเย็นในการตัดสินใจและการแก้ปัญหา จึงทำให้มีความคิดที่เป็นเหตุเป็นผลตรงกับความเป็นจริงได้มากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของแควดการ์ (สุชาและสุรางค์ จันท์เอม.2529 : 77 ; อ้างอิงจาก Kakkar. 1968 : 706) ที่พบว่า เพศหญิงมีการปรับตัวและยอมรับตนเองดีกว่าชาย และสมพิศ ไชยกิจ (2536 : 99-100) ที่พบว่านักเรียนหญิงมีความภาคภูมิใจในตนเองแตกต่างจากนักเรียนชายในด้านการได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน และนิพนธ์ แจ่มเอี่ยม (2519 : 78-80) ที่พบว่านักเรียนหญิงมีความภาคภูมิใจในตนเองสูงกว่านักเรียนชาย ดังนั้นนักเรียนหญิงจึงสามารถที่เรียนรู้ที่จะปรับตัวต่อปัญหาที่เกิดขึ้นได้และดำเนินชีวิตประจำวันอย่างมีประสิทธิภาพจึงทำให้เพศหญิงมีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะชีวิต

2. ตัวแปรผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวก กับทักษะชีวิตของนักเรียน และผลการวิเคราะห์ทักษะชีวิตรายด้าน พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะชีวิตด้านการตระหนักรู้ในตน ทักษะชีวิตด้านการสื่อสารและการสร้างสัมพันธภาพ ทักษะชีวิตด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะชีวิตด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง กล่าวคือ นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีย่อมมีทักษะชีวิตที่ดี อันได้แก่ทักษะด้านการตระหนักรู้ในตนเอง การสื่อสารและการสร้างสัมพันธภาพ การคิดอย่างมีวิจารณญาณและ การเห็นคุณค่าในตนเอง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเมื่อนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีแล้ว จะทำให้เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง มีความมั่นใจ กล้าแสดงออก อีกทั้งยังเป็นที่ยอมรับของคนในสังคม ผู้

คนรอบข้างให้การสนับสนุนนักเรียนในการทำกิจกรรมต่าง และส่งเสริมให้นักเรียนมีการพัฒนาทักษะต่าง ๆ ให้ดียิ่งขึ้น และมีความภาคภูมิใจและให้ความไว้วางใจ จึงเป็นผลทำให้การดำรงชีวิตอยู่ในสังคมของนักเรียนมีความสุข ไม่มีปัญหาและสามารถเผชิญสถานการณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (อรพินทร์ ชูชม และอัจฉรา สุขารมย์. 2532 : 1) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เทลีย์ (สำรวย ประไพศรีศรี . 2555 : 99 , อ้างอิงจาก Taylor. 1961 : 76) กล่าวว่านักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง จะมีการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งต่าง ๆ ได้ดีกว่านักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ซึ่งอาจเป็นเพราะว่านักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงได้รับรางวัลทางสังคม มีทัศนคติที่ดีต่อตนเอง และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ โอโนดา (พวงสร้อย วรกุล. 2522 : 19; อ้างอิงจาก Onoda. 1975 : 26 – A) ที่ศึกษาพบว่าพวกที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมีปัญหาทางโรงเรียนคือ ขัดขืน ขี้เกียจ มีความพลุ่งพล่านทางอารมณ์ มีความสับสนวุ่นวายใจและมีอาการทางประสาทมากกว่าพวกที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง เพราะพวกที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง จะเป็นคนที่มีความรับผิดชอบ ควบคุมตัวเองได้ มีความสัมพันธ์ที่ดีกับครูและเพื่อน ๆ มีความอดทนด้านอารมณ์และจิตใจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยูพิน นิสันต์ (2515 : 85) ที่ได้ศึกษาพบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำจะมีปัญหาทุกด้าน ๆ สูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

3. ตัวแปรสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะชีวิตของนักเรียน และผลการวิเคราะห์ทักษะชีวิตรายด้าน พบว่าสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะชีวิตด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ด้านการสื่อสารและการสร้างสัมพันธภาพ ทักษะชีวิตด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด ด้านการตระหนักรู้ในตน และด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง กล่าวคือ การปฏิบัติตนทั้งของนักเรียนและผู้ปกครองในด้านที่ดีทั้งสองฝ่ายต่างปฏิบัติตามหน้าที่ของตน นั่นคือ ในส่วนที่ผู้ปกครองปฏิบัติตนกับนักเรียนไปในทางที่ดี ได้แก่ การให้ความรัก การเอาใจใส่ มีความห่วงใยต่อนักเรียน เป็นที่ปรึกษาและคอยให้กำลังใจนักเรียนทั้งด้านการเรียนและเรื่องส่วนตัว จึงทำให้ นักเรียนเกิดความอบอุ่น ปลอดภัย มีความมั่นใจในตนเอง สามารถฝึกตนเองให้มีชีวิตได้อย่างมีความสุข สามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมั่นใจ กล้าคิด กล้าทำและกล้าตัดสินใจ อย่างมีเหตุผล และในส่วนที่นักเรียนปฏิบัติตนกับผู้ปกครองไปในทางที่ดี ได้แก่ การเคารพเชื่อฟัง การปฏิบัติตามคำสั่งสอนต่าง ๆ ทั้งทางด้านการเรียน การใช้ชีวิตส่วนตัว การช่วยเหลืองานภายในบ้าน นั้นก็ย่อมจะได้ชื่อว่าเป็นผู้ที่มีคุณค่า และมีความสุขเพราะการปฏิบัติตามคำสั่งสอนของผู้ปกครอง จะทำให้ประสบความสำเร็จ อีกทั้งไม่มีข้อขัดแย้งกับผู้ปกครองก็ทำให้นักเรียนมีความสุขเมื่ออยู่ในบ้าน เมื่อมีปัญหาที่กล้าปรึกษากับผู้ปกครอง จึงทำให้นักเรียนปรับตัวและดำเนินชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุขทำให้มีทักษะชีวิตที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ออร์ (ศศิพินต์ ทรงสัตย์ .2542 : 52 ; อ้างอิงจาก On.1979 : 1907-B) ที่ได้ศึกษา เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัวและการปรับตัวในด้านมโนภาพแห่งตนและความมั่นคงในอารมณ์พบว่า เด็กวัยรุ่นมีการปรับตัวในด้านมโนภาพแห่งตนและความมั่นคงในอารมณ์ดี เมื่อสัมพันธภาพในครอบครัวดี และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กุลวรรณ วิทยาวงศ์รุจิ (2526 : 57-61) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของสัมพันธภาพในครอบครัว และการปรับตัวของวัยรุ่นที่กำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย พบว่า สัมพันธภาพในครอบครัวมีผลทางบวก กับการปรับตัว นั่นคือ เด็กที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวดี จะมีการปรับตัวที่ดี แต่ถ้าเด็กที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวไม่ดีก็จะปรับตัวได้ไม่ดีไปด้วย ทั้งนี้เนื่องมาจาก สภาพครอบครัวที่อบอุ่น บุคคลในครอบครัวมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันทำให้เด็กมีการปรับตัวเข้ากับสังคมได้ดี ไม่ก่อให้เกิดพฤติกรรมที่เป็นปัญหา

4. ตัวแปรบรรยากาศการเรียนการสอน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะชีวิตของนักเรียน และผลการวิเคราะห์ทักษะชีวิตรายด้าน พบว่าบรรยากาศการเรียนการสอน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะชีวิตด้านการตระหนักรู้ในตน ด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด และมีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะชีวิตด้านการสื่อสารและการสร้างสัมพันธภาพ กล่าวคือ สภาพการเรียนการสอนที่ดียอมทำให้เกิดทักษะชีวิตดี ได้แก่ การสอนของครูมีวิธีการสอนที่ทำให้ นักเรียนสนใจ ไม่มีกฎระเบียบบังคับนักเรียนมากเกินไปให้ความเป็นกันเอง เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น จัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีสื่ออุปกรณ์ที่ทันสมัย อีกทั้งสถานที่เรียนมีความสะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อย มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก จึงส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ กล้าคิด กล้าทำและกล้าแสดงออก ทำให้นักเรียนรู้จักความสามารถของตนเอง เกิดความภาคภูมิใจในตนเองที่สามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้ รู้จักการแก้ปัญหาจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้น และกิจกรรมการเรียนการสอนช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีการสื่อสารและมีการสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่นได้ดี และนักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่สามารถปรับตนเองให้อยู่กับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพิชญา ธีระกุล (2524 : 182-187) ที่กล่าวว่า สิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน ได้แก่ ห้องเรียนมีแสงสว่างเพียงพอ อากาศถ่ายเทได้ดี ไม่รื้อยอบอ้าว ไม่มีเสียงดังรบกวน สภาพห้องเรียนสะอาดเป็นระเบียบ กิจกรรมต่าง ๆ ในการเรียนการสอนเป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนกระทำแล้วเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง และนำเสนอใจ ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม ตอบคำถามและเข้าร่วมกิจกรรมทั่วถึงกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เลวิน และคนอื่น ๆ (เสาวรัตน์ จุลรัตน์ . 2535 : 114 ; อ้างอิงจาก Lewin and other. 1939 : 271-279) ที่พบว่า นักเรียนที่อยู่ในชั้นเรียนแบบอัตตาธิปไตยมีแนวโน้มเป็นนักเรียนก้าวร้าว หยาบกระด้าง ไม่มีความเห็นใจผู้อื่น ส่วนชั้นเรียนที่มีบรรยากาศแบบประชาธิปไตยนั้นกลับจะส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักสามัคคีปรองดองกัน การเรียนก็จะราบรื่นทำให้นักเรียนมีความสบายใจและมีความสุข

5. ตัวแปรสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะชีวิตของนักเรียน และผลการวิเคราะห์ทักษะชีวิตรายด้าน พบว่าสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา ด้านการตระหนักรู้ในตน ด้านความเห็นใจผู้อื่น ด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ด้านการสื่อสารและการสร้างสัมพันธภาพ ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด และด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ กล่าวคือ การปฏิบัติตนทั้งของนักเรียนและครูในด้านที่ดีทั้งสองฝ่ายต่างปฏิบัติตามหน้าที่ของตน นั่นคือ การปฏิบัติตนของนักเรียนที่มีต่อครูไปในทางที่ดี อันได้แก่ นักเรียนให้ความเคารพเชื่อฟังครู ให้ความไว้วางใจครู กล้าปรึกษาและพูดคุยกับครู และการปฏิบัติตนของครูที่มีต่อนักเรียน ได้แก่ การให้รักความสนใจ ให้ความเห็นอกเห็นใจนักเรียน เป็นที่ปรึกษาได้ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนมีความมั่นใจในตนเองกล้าเผชิญกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เนื่องจากนักเรียนมีความอบอุ่นใจและปลอดภัยไม่ว่านักเรียนจะอยู่ในสถานการณ์ที่ไม่ดีครูก็เป็นบุคคลหนึ่งที่นักเรียนเชื่อมั่นว่าสามารถช่วยเหลือนักเรียนได้ ทำให้นักเรียนมีความมั่นใจในการดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ บุธ(วิลาศ ทองขาว. 2527 : 16 ; อ้างอิงจาก Buth.1942 : 645-656) ที่พบว่า ครูที่พยายามทำความรู้จักกับเด็ก ให้ความเห็นอกเห็นใจ รู้จักส่งเสริมการเรียนตามความต้องการและความสนใจของเด็ก เด็กจะเรียนได้ดีและมีความสามารถในการปรับตัวได้สูง ซึ่งต่างกับครูที่มุ่งสอนโดยวิธีกดดันให้เด็กยอมรับตามความต้องการของตน ผลที่สุดเด็กจะไม่พอใจในตัวครูและเรียนไม่ได้ดีเท่าที่ควร และสอดคล้องกับงานวิจัยของ โมว์สตากัส (ประคอง ประสิทธิพร. 2519 : 7; อ้างอิงจาก Moustakus.n.d.) ที่กล่าวว่า ครูที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออกอย่างอิสระ มีโอกาส

แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน นักเรียนที่อ่อนก็มีโอกาสที่จะได้ซักถามครู เพราะครูยอมรับเด็กไม่ว่าเด็กจะเรียนอ่อนหรือเก่งก็ตาม ความรู้สึกที่เป็นกันเองกับเด็กทำให้เด็กรู้สึกที่ครูเป็นที่พึ่งของตนได้นอกเหนือจากพ่อแม่ของตน และนักเรียนไม่ต้องวิตกกังวล เรียนด้วยความสบายใจ ตรงข้ามกับการปฏิบัติของครูที่มีอำนาจเหนือเด็กทุกอย่างถูกบังคับให้อยู่ในระเบียบแบบแผน ทำสิ่งต่าง ๆ ตามที่ครูต้องการ ถ้าสิ่งนั้นอยู่ในความสามารถของเด็กก็ไม่เป็นอะไร แต่ถ้าสิ่งนั้นอยู่เหนือความสามารถของเด็ก ย่อมก่อให้เกิดความวิตกกังวลใจ มีความคับข้องใจ และมีความเครียดทางจิตใจ ซึ่งก่อให้เกิดผลเสียกับนักเรียนได้

6. ตัวแปรสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะชีวิตของนักเรียน และผลการวิเคราะห์ทักษะชีวิตรายด้าน พบว่าสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะชีวิตด้านการตระหนักรู้ในตน ด้านความเห็นใจผู้อื่น ด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม การสื่อสารและการสร้างสัมพันธภาพ ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ด้านความคิดสร้างสรรค์ และด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา กล่าวคือ นักเรียนที่มีสัมพันธภาพกับเพื่อนไปในทางที่ดี ส่งผลให้มีทักษะชีวิตดี เนื่องจากเพื่อนเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญของชีวิตในวัยรุ่น และมีอิทธิพลสูงในการกระทำสิ่งต่าง ๆ ทั้งเรื่องเรียนและเรื่องส่วนตัว ซึ่งสอดคล้องกับข้อสรุปของ ประกอบคุปต์รัตน์ (2525 : 179-180) กล่าวว่า เพื่อนสามารถให้กำลังใจในเรื่องทั่วไป ซึ่งไม่สามารถหาได้จากอาจารย์และชั้นเรียน เพื่อนร่วมกลุ่มสามารถช่วยเหลือเกื้อหนุนในด้านกำหนดวัตถุประสงค์ในการเรียนและวิชาการได้ เพื่อนสามารถช่วยทำให้นักเรียนมีความมั่นใจและพอใจในตนเองยิ่งขึ้น และยังช่วยทำหน้าที่ในการฝึกเข้าสังคมแก่นักเรียนและช่วยในการสร้างความสัมพันธ์ส่วนตัว ส่งผลในการช่วยเหลือกันในระหว่างการเรียนได้นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ กรอนลันด์ (เสาวรัตน์ จุลรัตน์ .2535 : 116 ; อ้างอิงจาก Gronlund. 1959 : 232) ที่กล่าวว่า เมื่อเด็กเข้าโรงเรียนจนสู่วัยผู้ใหญ่ ประสบการณ์การเข้าสังคมย่อมกว้างขวางออกไปตามลำดับ หากทุกสิ่งทุกอย่างได้พัฒนาไปตามปกติ กล่าวคือ เมื่อถึงวัยเข้าเรียนเด็กได้มีโอกาสมีความสัมพันธ์กับเพื่อนในวัยเดียวกัน ได้รับการยอมรับนับถือจากเพื่อน เด็กจะได้รับบทบาทของตนว่า ควรจะปฏิบัติตนอย่างไร เมื่อต้องการอยู่กับเพื่อนเด็กจะได้รู้สึกอบอุ่นใจ มีความมั่นคง เกิดความเชื่อมั่นและเมื่อมีกลุ่มเพื่อนที่ดีมีความสุข เด็กก็ย่อมมีความปรารถนาที่จะสร้างความสัมพันธ์กับคนอื่นเพิ่มขึ้น ทำให้ประสบการณ์ในการเข้าสังคมจะเพิ่มขึ้นทุกวัน ทำให้การดำเนินชีวิตประจำวันเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ในทางตรงกันข้ามถ้าในวัยเด็กถูกเพื่อนรังเกียจ ไม่มีใครแยแส เด็กจะรู้สึกท้อแท้ ขาดความอบอุ่น เกิดความสงสัยในตัวเอง มองโลกในแง่ร้าย และเกิดความคับข้องใจ เมื่อมีเรื่องทุกข์ร้อนก็ขาดเพื่อนที่เล่าสู่กันฟังต้องเก็บกดเอาไว้คนเดียวทำให้มีอารมณ์เครียดอยู่เสมอหาความสุขไม่ได้ จึงทำให้ทักษะชีวิตไม่ดี

7. ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักการประถมศึกษาอำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี คือ เพศชาย ผลการวิเคราะห์ทักษะชีวิตรายด้าน พบว่าเพศชาย มีความสัมพันธ์ทางลบกับทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา ด้านการตระหนักรู้ในตน ด้านความเห็นใจผู้อื่น ด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ด้านการสื่อสารและการสร้างสัมพันธภาพ และด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด กล่าวคือ นักเรียนชายมีทักษะชีวิตยังไม่ดี เช่น ด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา การตระหนักรู้ในตน ความเห็นใจผู้อื่น การเห็นคุณค่าในตนเอง ความรับผิดชอบต่อสังคม การสื่อสารและการสร้างสัมพันธภาพ และการจัดการกับอารมณ์และความเครียด อาจเป็นเพราะลักษณะธรรมชาติของวัยรุ่นชายที่มีความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นกับชีวิตมากมาย ทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ และความรู้สึกนึกคิดมีความอยากเรียนรู้ความผิดพลาดด้วยตนเองมากกว่า คำสั่งสอน ชอบโต้เถียงถ้าได้รับการขัดขวางอย่างรุนแรง มักมีความรู้สึกน้อยเนื้อต่ำใจ มีการตัดสินใจอย่างรวดเร็ว

เร็ว วุ่วาม แสดงออกทางอารมณ์อย่างรุนแรงและรวดเร็ว (สุชา จันทรโสม. 2540 : 138) อีกทั้งเพศชายอาจมีปัญหาด้านการปรับตัวมากกว่าเพศหญิง จึงทำให้ส่งผลต่อทักษะชีวิตของนักเรียนชาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพบูลย์ อินทริวิชา (2511 : 181-183) ที่ศึกษาถึงความต้องการและปัญหาการปรับตัวของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมสาธิต วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร พบว่า นักเรียนชายมีปัญหาการปรับตัวมากกว่านักเรียนหญิง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จีรวรรณ วิรัชกุล (2524 : 122) ศึกษาจริยธรรม 6 คุณลักษณะ คือ ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความสามัคคี ความอดุสาหะ และความยุติธรรม พบว่า พฤติกรรมจริยธรรมของนักเรียนหญิงสูงกว่านักเรียนชายในเรื่องเกี่ยวกับความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์ และความอดุสาหะ ส่วนนักเรียนชายมีพฤติกรรมทางจริยธรรมในเรื่องความสามัคคี และความยุติธรรมสูงกว่านักเรียนหญิง

8. ตัวแปรที่ไม่มีความสัมพันธ์กับทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักการประถมศึกษาอำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี ได้แก่ สถานภาพบิดามารดาเป็นคู่ สถานภาพบิดามารดาเป็นหม้าย ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ผู้ปกครองอาชีพรับจ้าง ผู้ปกครองอาชีพค้าขาย และผู้ปกครองอาชีพเกษตรกร

8.1 สถานภาพบิดามารดาเป็นคู่ ไม่มีความสัมพันธ์กับทักษะชีวิตของนักเรียน กล่าวคือ นักเรียนบางคนที่มีบิดา มารดาอยู่ด้วยกันอาจมีทักษะชีวิตดี ทั้งนี้เพราะสภาพครอบครัวเป็นสิ่งแวดล้อม ที่มีความสำคัญต่อทัศนคติหรือพฤติกรรมของเด็ก เพราะบิดา มารดาหรือบุคคลในครอบครัว ย่อมมีอิทธิพลในการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดให้กับเด็ก (สุพัตรา สุภาพ. 2521 : 50) และรุจ วังษี (2515 : 36) บิดา มารดา และผู้ปกครองนับเป็นผู้ที่ใกล้ชิดเด็กมากที่สุดและคลุกคลีอยู่กับเด็กเป็นประจำ เป็นระยะเวลาที่ยาวนานกว่าคนอื่น ๆ เป็นผู้มีอิทธิพลต่อเด็กมากที่สุด ในด้านความประพฤติและการดำเนินชีวิต ดังนั้น การที่ผู้ปกครองมีความรักใคร่กลมเกลียวกัน ก็จะส่งผลให้เด็กมีการดำเนินชีวิตประจำวันที่เป็นสุข ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิลวรรณ ศิริอังกุล(2535:76)ที่ได้ศึกษาสุขภาพจิตของนักเรียนในชุมชนแออัด เขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร โดยพบว่านักเรียนที่อยู่ในครอบครัวปกติ มีสุขภาพจิตด้านการปรับตัวทางอารมณ์ดีกว่านักเรียนในครอบครัวที่แตกแยก

ในทางตรงข้ามนักเรียนที่มีบิดา มารดาอยู่ด้วยกันอาจมีทักษะชีวิตไม่ดี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบิดา มารดาต้องไปทำงานที่อื่นเนื่องจากอาชีพของผู้ปกครองส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง บางครั้งต้องไปทำงานต่างจังหวัดเป็นเวลานาน ๆ จึงปล่อยให้เรียนอยู่กับญาติพี่น้องที่บ้าน นักเรียนจึงไม่ได้รับความดูแล เอาใจใส่จากบิดา มารดา เกิดความรู้สึกหว้าเหว่ ขาดความอบอุ่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสาวลักษณ์ เลิศดำรงค์เดช และคนอื่น ๆ (2525 : 1-3) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การสำรวจสุขภาพจิตเด็กวัยรุ่นในโรงเรียนขอนแก่นวิทยายน จังหวัดขอนแก่น พบว่า กลุ่มวัยรุ่นที่ไม่ได้อยู่กับบิดา มารดา มีแนวโน้มที่จะมีปัญหาสุขภาพจิตสูงกว่าวัยรุ่นที่อยู่กับบิดา มารดา นอกจากนี้อาจเป็นเพราะว่าถึงแม้นักเรียนจะอยู่กับบิดา มารดาที่อยู่ด้วยกัน แต่หากพ่อแม่ทะเลาะกัน อาจทำให้นักเรียนมีปัญหาและหาทางออกกับปัญหาในทางที่ผิดได้

8.2 สถานภาพบิดามารดาเป็นหม้าย ไม่มีความสัมพันธ์กับทักษะชีวิตของนักเรียน กล่าวคือ นักเรียนบางคนที่มีบิดา มารดา หย่าร้างกัน หรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเสียชีวิตแล้ว อาจมีทักษะชีวิตดี ทั้งนี้เพราะแม้บิดา มารดาจะหย่าร้างกันหรือเสียชีวิต นักเรียนก็ยังมีบิดาหรือมารดา และญาติพี่น้องคอยดูแลเอาใจใส่ ให้ความรัก ความอบอุ่นอย่างเพียงพอจนนักเรียนไม่รู้สึกว่าได้ขาดอะไรไป และนอกจากนี้อาจเนื่องมาจากครูได้ให้ความช่วยเหลือและเป็นผู้ให้คำปรึกษาเมื่อนักเรียนมีปัญหาต่างๆ และเมื่อนักเรียนรู้ปัญหา เข้าใจปัญหา

นักเรียนก็สามารถเผชิญกับปัญหานั้นได้ด้วยความมั่นใจ สามารถแก้ปัญหานั้นได้ และมีชีวิตอยู่อย่างมีความสุข

ในทางตรงข้ามนักเรียนที่มีบิดามารดาเป็นหม้าย อาจมีทักษะชีวิตไม่ดี เพราะนักเรียนอาจมีความรู้สึกเป็นปมด้อย ที่บิดา มารดาอย่าร้างกันหรือเสียชีวิต อีกทั้งอาจเพราะบิดา มารดาของนักเรียนเมื่อหย่าร้างแล้วก็ได้มีการสมรสใหม่ ทำให้นักเรียนไม่มีความสนิทสนมกับบิดา มารดาใหม่ของตน จึงเกิดความห่างเหิน ความไม่เข้าใจกัน เกิดความรู้สึกหวาดหวေး ขาดความอบอุ่น ไม่เห็นคุณค่าของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ สุชา และ สุรางค์ จันทรเอม (2529 : 166-167) ได้กล่าวว่า ถ้าเด็กมาจากครอบครัวที่แตกแยก กล่าวคือ บิดา มารดา หย่าร้างกัน จะทำให้เด็กขาดความสุข เกิดการเบื่อหน่ายบ้าน คิดว่าตนไม่เป็นที่ปรารถนาของครอบครัว จึงกลายเป็นเด็กที่มีปัญหาในที่สุด แลสอดคล้องกับ ชีรวัดน์ นิจนตร (2526 : 202) ได้ศึกษาสภาพเชิงจิตสังคม ในโรงเรียนกับสุขภาพของเด็กวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า วัยรุ่นที่มาจากครอบครัวแตกแยกมีสุขภาพจิตที่ต่ำ คือ มโนภาพแก่ตนเอง ซึมเศร้า วิตกกังวล และสุขภาพจิตรวมเสียมากกว่าวัยรุ่นที่มาจากครอบครัวปกติ

8.3 ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ไม่มีความสัมพันธ์กับทักษะชีวิตของนักเรียน กล่าวคือนักเรียนบางคนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำ อาจมีทักษะชีวิตดีทั้งนี้เพราะนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาส่วนใหญ่มีฐานะทางครอบครัวต่ำใกล้เคียงกัน นักเรียนมีสภาพคล้ายกัน นักเรียนมีความพยายาม และอดทนต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น และสามารถหาทางแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ อีกทั้งนักเรียนไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใด ๆ ทั้งสิ้น ในการเข้าเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา และนักเรียนสามารถขอความช่วยเหลือทางการเงินได้จากทางโรงเรียนในลักษณะของทุนการศึกษา ทุนอาหารกลางวัน และค่ายานพาหนะได้ ทำให้สามารถช่วยบรรเทาความเดือดร้อนและลดความวิตกกังวลในเรื่องค่าใช้จ่ายสำหรับการศึกษา จึงทำให้นักเรียนมีความมั่นใจในตนเอง เห็นคุณค่าในตนเอง และสามารถปรับตนเองให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ในทางตรงข้ามนักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำอาจมีทักษะชีวิตที่ไม่ดี เพราะนักเรียนขาดแรงจูงใจในการทำกิจกรรมต่าง ๆ มีความวิตกกังวลกับรายได้ของผู้ปกครองที่ไม่สามารถให้ในสิ่งที่ตนต้องการได้ เพราะผู้ปกครองมีรายได้น้อย อีกทั้งนักเรียนต้องช่วยเหลือผู้ปกครองในการหารายได้ เพื่อให้มีเงินมาใช้จ่ายในครอบครัว จึงทำให้นักเรียนเกิดความท้อแท้ เหนื่อยหน่ายต่อการดำเนินชีวิต ตลอดจนมีการปรับตัวเข้ากับเพื่อนไม่ดี เพื่อน ๆ ไม่ยอมรับเพราะความยากจนของครอบครัว และนักเรียนไม่มีเวลามาเข้ากลุ่มกับเพื่อน เพราะต้องทำงาน ทำให้เกิดเป็นปมด้อย ไม่เห็นคุณค่าของตนเอง ไม่มีความภาคภูมิใจในตนเอง การคิดการตัดสินใจไม่ดี ไม่มีความเห็นใจผู้อื่น เพราะต้องเห็นแก่ตนเองเป็นหลักเพื่อการมีชีวิตรอด จึงทำให้ทักษะชีวิตไม่ดีได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของการรินสันและคนอื่น ๆ (ศศิพันธ์ ทรงสัตย์, 2542 : 52 ; อ้างอิงจาก Garrison and other, 1964 : 403-407)พบว่าฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมเป็นสิ่งสำคัญที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน โดยนักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ ย่อมขาดประสบการณ์ต่าง ๆ ในอันที่จะส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ ทำให้นักเรียนเกิดปัญหา และเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาตนเองได้

นักเรียนบางคนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวปานกลาง อาจมีทักษะชีวิตที่ดีได้ ทั้งนี้เพราะนักเรียนไม่ต้องวิตกกังวลเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ของนักเรียนและครอบครัว เพราะบิดา มารดา หรือผู้ปกครองสามารถให้ความช่วยเหลือด้านการเงินได้ จึงทำให้นักเรียนเกิดความมั่นใจในตนเอง สามารถฝึกฝนตนและพัฒนาตนเองในทุกด้านได้อย่างเต็มความสามารถ

นักเรียนบางคนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวปานกลาง อาจมีทักษะชีวิตที่ไม่ดีได้ ทั้งนี้เพราะนักเรียนอาจเปรียบเทียบกับนักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวสูง ทำให้เกิดเป็นปมด้อย

ขาดความมั่นใจในตนเอง รู้สึกตนไม่มีคุณค่า ไม่สามารถช่วยเหลือสังคมได้อย่างเต็มที่ ทำให้นักเรียนมีทักษะชีวิตที่ไม่ดีได้

นักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวสูง อาจมีทักษะชีวิตที่ดี ทั้งนี้เพราะนักเรียนสามารถพัฒนาทักษะชีวิตของตนในทุกด้านได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากนักเรียนไม่มีความวิตกกังวลในเรื่องค่าใช้จ่ายของตนเองและครอบครัว ตลอดจนนักเรียนสามารถจัดซื้อสิ่งต่าง ๆ ที่ตนเองต้องการได้ เพราะบิดา มารดา หรือผู้ปกครองมีรายได้สูงสามารถจัดซื้อในสิ่งที่นักเรียนต้องการได้ ทำให้นักเรียนมีความมั่นใจในตนเอง กล้าแสดงออก เห็นคุณค่าของตนเอง และมีความภาคภูมิใจในตนเองที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีกว่าเพื่อน ๆ ตลอดจนนักเรียนอาจให้ความช่วยเหลือด้านกับเงินกับเพื่อนในบางโอกาส ทำให้เป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อน จึงทำให้นักเรียนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

นักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว อาจมีทักษะชีวิตที่ไม่ดี ทั้งนี้เพราะนักเรียนอาจไม่ได้รับความดูแลเอาใจใส่จากบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง เพราะบิดา มารดาหรือผู้ปกครองต้องทำงานไม่มีเวลาให้กับนักเรียนทำให้นักเรียนเกิดความหวาดหวั่น ขาดความอบอุ่น นักเรียนถูกชักจูงไปในทางที่ไม่ดีได้ง่าย ทำให้นักเรียนมีความคิดและการตัดสินใจที่ผิดพลาด และมีพฤติกรรมบางอย่างที่ไม่เหมาะสม เช่น ก้าวร้าว พุดจาโอ้อวด เอาแต่ใจตนเอง ทำให้เกิดปัญหาสัมพันธภาพระหว่างบุคคลอื่น จึงทำให้นักเรียนอยู่ในสังคมอย่างไม่มีความสุข มีแต่ปัญหาเข้ามาและไม่สามารรถแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง

8.4 อาชีพของบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง ไม่มีความสัมพันธ์กับทักษะชีวิตของนักเรียน กล่าวคือ ผู้ปกครองที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีการปฏิบัติตนที่ไม่แตกต่างกันกับนักเรียน เพราะผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความรัก ความห่วงใยและปรารถนาดีต่อบุตรของตนเอง ต้องการให้บุตรของตนดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข ดังนั้นความเอาใจใส่และการปฏิบัติตนต่อนักเรียนจึงไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของโครงการวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2523 : 71-76) ที่ศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพลขององค์ประกอบทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนที่มีต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งพบว่า อาชีพของบิดามารดา เป็นตัวแปรสำคัญตัวหนึ่งที่มีผลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของเสาวรัตน์ จุฬรัตน์ (2535 : 108) พบว่า นักเรียนที่บิดา มารดาหรือผู้ปกครองมีอาชีพแตกต่างกัน มีปัญหาด้านการปรับตัวแตกต่างกัน โดยบิดา มารดาหรือผู้ปกครองที่มีอาชีพค้าขาย มีปัญหาด้านการปรับตัวสูงกว่า ที่มีบิดา มารดา หรือผู้ปกครองทำอาชีพเกษตรกร

9. ตัวแปรที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 3 ตัวแปร โดยเรียงจากตัวแปรที่ส่งผลมากที่สุดไปยังที่ส่งผลน้อยที่สุด คือ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูส่งผลมากที่สุด เพราะ ครูมีความเป็นกันเองกับนักเรียน ให้ความรักและเอาใจใส่ดูแล เปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น กล้าแสดงออกและยอมรับซึ่งกันและกัน ส่งเสริมให้นักเรียนมีการพัฒนาทักษะชีวิตให้ดีขึ้น และนักเรียนให้ความเคารพเชื่อฟังครู ให้ความไว้วางใจ ทำให้นักเรียนเกิดความเชื่อมั่น อบอุ่น กล้าแสดงออก และมีความปลอดภัยในการดำเนินชีวิตประจำวันเนื่องจากนักเรียนมีความเชื่อมั่นว่าครูเป็นบุคคลสำคัญที่สามารถช่วยเหลือนักเรียนได้ นักเรียนจึงเกิดความมั่นใจในการเผชิญกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นและดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ดังนั้น สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู จึงมีความสำคัญมากที่สุดในการพยากรณ์ทักษะชีวิตของนักเรียน รองลงมาคือ เพศชาย นักเรียนชายในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษามีทักษะชีวิตที่ไม่ดี อาจเป็นเพราะนักเรียนชายมีปัญหาการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์หรือปัญหาที่เกิดขึ้นมากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับ กรรณิการ์ พิณศิริกุล (2521 : 57 – 58) ที่พบว่า

นักเรียนชายมีปัญหาทางการปรับตัวมากกว่านักเรียนหญิง จึงส่งผลทำให้ทักษะชีวิตของนักเรียนชายไม่ดี อันดับสุดท้ายคือ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน เพราะนักเรียนมีเพื่อนที่สามารถให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีเพื่อนคอยให้กำลังใจ และมีความไว้วางใจกันทำให้นักเรียนเกิดความอบอุ่นใจ มีความมั่นคง เกิดความเชื่อมั่นในตนเองในการที่จะปรับตัวเองให้เข้าสังคมได้อย่างมีความสุข จึงส่งผลต่อทักษะชีวิตของนักเรียนในทางที่ดี

ผลการพิจารณาทักษะชีวิตเป็นรายด้าน สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

9.1 ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ตัวแปรที่ส่งผลมากที่สุดไปยังที่ส่งผลน้อยที่สุด คือ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครองเป็นอันดับแรก เพราะความผูกพันระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีการถ่ายทอดความรู้ ความเชื่อ ความคิด ค่านิยมและทัศนคติของสังคมจากผู้ปกครอง ไปสู่นักเรียน (วริญญา อรรถยุติ .2543 : 53) ซึ่งสอดคล้องกับเฮอร์ล็อก (จรรยา สุวรรณทัต. 2533 : 113 ;อ้างอิงจาก Hurlock. 1964 : 661) ซึ่งมีความเห็นว่าพ่อแม่ที่ยอมรับเด็ก คือให้ความรัก ความสนใจ และสร้าง ความอบอุ่นที่เกิดขึ้นในบ้าน ผลที่ตามมาคือ ทำให้มีอารมณ์มั่นคง มีความคิดอย่างสมเหตุสมผลตามความจริง สามารถเผชิญชีวิต มีความมั่นใจและปรับตัวได้ดี รองลงมาคือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กล่าวคือ นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดี จะมีความมั่นใจ มีความภาคภูมิใจ กล้าคิด กล้าแสดงออก และมีความคิดอย่างมี วิจารณญาณ สามารถจำแนกความน่าจะเป็นของสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ และสรุปความจากข้อมูลหรือหลักฐาน ได้อย่างมีเหตุผล ทำให้นักเรียนไม่ถูกชักจูงไปในทางที่ผิดได้ง่าย ซึ่งตัวแปรทั้ง 2 ตัวนี้ สามารถอธิบายความแปรปรวนของทักษะชีวิตด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ได้ร้อยละ 6.40

9.2 ทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา ตัวแปรที่ส่งผลมากที่สุดไปยังที่ส่งผลน้อยที่สุด คือ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู และเพศชาย กล่าวคือ นักเรียนให้ความเคารพ เชื่อฟังครู ให้ความไว้วางใจครู กล้าที่จะปรึกษาครูทั้งเรื่องการเรียนและเรื่องส่วนตัว เพราะครูให้ความรัก ความเอาใจใส่ดูแลและให้ความเป็นกันเองกับนักเรียน และคอยช่วยเหลือนักเรียนเสมอเมื่อนักเรียนเดือดร้อน จึงทำให้นักเรียนกล้าที่จะเผชิญกับสถานการณ์ต่าง ๆ สามารถตัดสินใจและแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ รองลงมาคือ เพศชายส่งผลต่อทักษะชีวิตกล่าวคือ นักเรียนชายมัธยมศึกษาปีที่3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาได้ไม่ดี เพราะนักเรียนชายไม่สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ เมื่อเกิดปัญหาขึ้น นักเรียนตัดสินใจและแก้ปัญหาด้วยอารมณ์ และไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้ ซึ่งตัวแปรทั้ง 2 ตัวนี้ สามารถอธิบายความแปรปรวนของทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา ได้ร้อยละ 6.90

9.3 ทักษะชีวิตด้านความคิดสร้างสรรค์ ตัวแปรที่ส่งผลมากที่สุดไปยังที่ส่งผลน้อยที่สุด คือ ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวส่งผลมากที่สุด กล่าวคือ นักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวดีส่งผลให้นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ เพราะบิดามารดาหรือผู้ปกครองสามารถให้การสนับสนุนในสิ่งที่นักเรียนต้องการจะทำได้ และนักเรียนไม่มีความกังวลเกี่ยวกับเรื่องค่าใช้จ่าย ส่งผลให้นักเรียนกล้าคิด กล้าทำในสิ่ง ที่แปลกใหม่ รองลงมาคือสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน กล่าวคือ นักเรียนที่มีความสัมพันธ์กับเพื่อนดี จะมีความมั่นใจในตนเอง กล้าคิด กล้าแสดงออก กล้าทำในสิ่งแปลกใหม่ เพราะเพื่อนสามารถให้กำลังใจ ให้ความช่วยเหลือเกื้อหนุนและให้การยอมรับได้เป็นอย่างดี ซึ่งตัวแปรทั้ง 2 ตัวนี้ สามารถอธิบายความแปรปรวนของทักษะชีวิตด้านความคิดสร้างสรรค์ ได้ร้อยละ 5.20

9.4 ทักษะชีวิตด้านการตระหนักรู้ในตน ตัวแปรที่ส่งผลมากที่สุดไปยังที่ส่งผลน้อยที่สุด คือ

สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู ส่งผลมากที่สุด กล่าวคือ นักเรียนให้ความเคารพ ความไว้วางใจ และเชื่อฟังคำสั่งสอนของครู ครูคอยดูแล เอาใจใส่และเป็นທີ່ปรึกษาให้กับนักเรียนได้ และส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักตนเอง รู้จุดเด่น จุดด้อยของตนเอง และสอนให้นักเรียนยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ตลอดจนมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอนของชีวิต รองลงมาคือ เพศชาย กล่าวคือ นักเรียนชายมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ไม่รู้จักจุดเด่น จุดด้อยของตนเอง มีความสับสนกับจุดมุ่งหมายในชีวิตของตนเองและไม่ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งตัวแปรทั้ง 2 ตัวนี้ สามารถอธิบายความแปรปรวนของทักษะชีวิตด้านการตระหนักรู้ในตน ได้ร้อยละ 15.0

9.5 ทักษะชีวิตด้านความเห็นใจผู้อื่น ตัวแปรที่ส่งผลมากที่สุดไปยังที่ส่งผลน้อยที่สุด คือ

สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู ส่งผลมากที่สุดเพราะครูมีกิจกรรมการเรียนการสอนเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น ยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน อีกทั้งครูให้ความเมตตา คอยช่วยเหลือนักเรียน ส่งผลให้นักเรียนนำไปเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติตนเอง มีความเห็นใจผู้ที่เดือดร้อน รองลงมา เพศชาย กล่าวคือ นักเรียนชายมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษามีทักษะชีวิตด้านความเห็นใจผู้อื่นไม่ดี เพราะนักเรียนชายมีความสนใจตนเองมากกว่าผู้อื่น อีกทั้งบิดา มารดาไม่ค่อยให้ความสนใจ ดูแลเอาใจใส่กับบุตรชาย ทำให้นักเรียนต้องดำเนินชีวิตด้วยตนเอง ส่งผลให้นักเรียนมีความเห็นแก่ตน ทำทุกอย่างเพื่อให้ชีวิตตนเองมีความสุขสบาย จนไม่เห็นใจผู้ที่เดือดร้อนกว่า อันดับที่สามคือ ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว กล่าวคือ นักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี มีทักษะชีวิตด้านความเห็นใจผู้อื่นดี เนื่องจากตนเองไม่มีความวิตกกังวลกับการหารายได้ ทำให้สามารถเห็นความแตกต่างระหว่างการดำเนินชีวิตของบุคคลอื่นที่มีความทุกข์ยากมากกว่าตนเอง จึงทำให้เกิดความเห็นใจผู้อื่น พร้อมทั้งเข้าใจความรู้สึกของบุคคลอื่นได้ และอันดับสุดท้าย คือ บรรยากาศการเรียนการสอน กล่าวคือ ถ้าบรรยากาศการเรียนการสอนดี ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น กล้าแสดงออกและยอมรับซึ่งกันและกัน นักเรียนจะมีความเห็นใจและยอมรับข้อแตกต่างระหว่างบุคคลได้ดี ซึ่งตัวแปรทั้ง 4 ตัวนี้ สามารถอธิบายความแปรปรวนของทักษะชีวิตด้านความเห็นใจผู้อื่น ได้ร้อยละ 18.10

9.6 ทักษะชีวิตด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง ตัวแปรที่ส่งผลมากที่สุดไปยังที่ส่งผลน้อยที่สุด คือ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู ส่งผลมากที่สุดเพราะ ครูให้ความรัก ความห่วงใยและดูแลความเอาใจใส่ คอยช่วยเหลือนักเรียนเมื่อนักเรียนเดือดร้อน และนักเรียนเกิดความรักความผูกพัน ให้ความไว้วางใจครู สามารถปรึกษาครูได้ทุกเรื่องเหมือนครูเป็นพ่อแม่คนที่สอง ที่ให้ความอบอุ่นจนทำให้เกิดความรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า รองลงมาคือ บรรยากาศการเรียนการสอน กล่าวคือ ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความสามารถได้อย่างเต็มที่ ส่งเสริมให้กล้าแสดงออก ทำให้นักเรียนมีความมั่นใจและภาคภูมิใจในตนเอง จนทำให้นักเรียนเห็นคุณค่าของตนเอง และอันดับสุดท้ายคือ เพศชาย กล่าวคือ นักเรียนชายมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษามีทักษะชีวิตด้านการเห็นคุณค่าในตนเองไม่ดี อาจเป็นเพราะนักเรียนชายไม่ได้รับความรัก ความห่วงใยและการดูแลเอาใจใส่จากผู้ปกครองอย่างเพียงพอ ทำให้นักเรียนมีปมด้อย แสดงพฤติกรรมก้าวร้าวเพื่อให้นักเรียนรอบข้างสนใจ กลายเป็นคนที่มีปัญหา เป็นบุคคลที่สังคมไม่ยอมรับ จนทำให้เกิดความรู้สึกเหมือนคนไร้ค่าเป็นบุคคลที่สังคมไม่ต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของ มะลิ อุดมภาพ (2538 : 19) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความล้มเหลวกับความภาคภูมิใจในตนเอง พบว่ากลุ่มที่ประสบความสำเร็จจะมีความภาคภูมิใจในตนเองต่ำ ซึ่งตัวแปรทั้ง 3 ตัวนี้ สามารถอธิบายความแปรปรวนของทักษะชีวิตด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง ได้ร้อยละ 14.20

9.7 ทักษะชีวิตด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ตัวแปรที่ส่งผลมากที่สุดไปยังที่ส่งผลน้อยที่สุด คือ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู ส่งผลมากที่สุด เพราะ ครูเป็นบุคคลที่คอยช่วยเหลือนักเรียน ให้ความช่วยเหลือในทุก ๆ ด้าน นักเรียนเห็นว่าครูทำสิ่งต่าง ๆ เพื่อสังคม ทำให้นักเรียนปฏิบัติตามแบบอย่างที่ดีของครู อีกทั้งครูได้มีการมอบหมายงานให้นักเรียนช่วยกันรับผิดชอบดูแลความเรียบร้อยบริเวณโรงเรียน และคอยดูแลสายเดินทางกลับบ้านให้เป็นระเบียบ จึงทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกว่าตนเองสามารถทำประโยชน์ต่าง ๆ เพื่อสังคมได้ รองลงมาคือ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน เมื่อนักเรียนมีสัมพันธภาพกับเพื่อนดีทำให้นักเรียนและเพื่อนต่างก็มีการช่วยเหลือเกื้อหนุนซึ่งกันและกันทั้งด้านส่วนตัวและส่วนร่วม อันดับที่สามคือ เพศชาย กล่าวคือ นักเรียนชายมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษามีทักษะชีวิตด้านความรับผิดชอบต่อสังคมไม่ดี ทั้งนี้อาจเพราะนักเรียนชายมีความสนใจในตนเองมาก มุ่งแต่ผลประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนร่วม อีกทั้งไม่มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้มอบหมาย อันดับสุดท้ายคือ บรรยากาศการเรียนการสอน กล่าวคือ โรงเรียนจัดกิจกรรมการเรียนส่งเสริมให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย และให้การชมเชยเมื่อนักเรียนทำประโยชน์แก่ส่วนร่วม อีกทั้งนักเรียนได้รับรางวัลจากสังคมจึงส่งผลให้นักเรียนมีทัศนคติที่ต่อการบำเพ็ญประโยชน์แก่สังคมได้ ซึ่งสอดคล้องกับ ละเมียด ลิมอักษร (2519 : 23-28) กล่าวว่า โรงเรียนเป็นสถานที่ที่นักเรียนได้พบสิ่งแวดล้อมหลายอย่าง เช่น ได้มีการสมาคมติดต่อครูและเพื่อนนักเรียน ได้รับการอบรมสั่งสอนจากครู ได้เล่นและทำงานร่วมกับเพื่อนทำให้นักเรียนได้รู้จักหน้าที่ของตนเอง และการทำงานเพื่อประโยชน์ส่วนรวม จึงส่งผลต่อทักษะชีวิตด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งตัวแปรทั้ง 4 ตัวนี้ สามารถอธิบายความแปรปรวนของทักษะชีวิตด้านความรับผิดชอบต่อสังคมได้ร้อยละ 18.30

9.8 ทักษะชีวิตด้านการสื่อสารและการสร้างสัมพันธภาพ ตัวแปรที่ส่งผลมากที่สุดไปยังที่ส่งผลน้อยที่สุด คือ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู ส่งผลมากที่สุด เพราะ ครูให้ความเป็นกันเองกับเด็ก และเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ ยอมรับซึ่งกันและกัน นักเรียนกล้าพูดคุยกับครู จึงทำให้การสื่อสารและการสร้างสัมพันธภาพเป็นไปได้อย่างดี รองลงมาคือ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน กล่าวคือ นักเรียนได้รับการยอมรับนับถือจากเพื่อน เมื่อต้องอยู่กับเพื่อนนักเรียนจะมีความรู้สึกอบอุ่นใจ มีความมั่นคง เกิดความเชื่อมั่นและเมื่ออยู่กับกลุ่มเพื่อนฝูงที่ดีและมีความสุข นักเรียนย่อมมีความปรารถนาที่จะสร้างความสัมพันธ์กับคนอื่นเพิ่มขึ้น และมีทัศนคติต่อคนทั่ว ๆ ไป เมื่อเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ชีวิตในสังคมจะมีความสัมพันธ์กับผู้อื่นได้ดี (เสาวรัตน์ จุลรัตน์. 2535 : 116) ซึ่งตัวแปรทั้ง 2 ตัวนี้ สามารถอธิบายความแปรปรวนของทักษะชีวิตด้านการสื่อสารและการสร้างสัมพันธภาพ ได้ร้อยละ 16.10

9.9 ทักษะชีวิตด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด ตัวแปรที่ส่งผลมากที่สุดไปยังที่ส่งผลน้อยที่สุด คือ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู ส่งผลมากที่สุด เพราะครูพยายามทำความรู้จักกับนักเรียน ให้ความเห็นอกเห็นใจ เข้าใจความรู้สึกของนักเรียน รู้จักส่งเสริมให้นักเรียนกล้าแสดงออกอย่างถูกต้อง ให้ความเป็นกันเอง นักเรียนสามารถปรึกษาปัญหาทั้งด้านการเรียนและเรื่องส่วนตัว ทำให้นักเรียนไม่มีความกดดัน นักเรียนมีสุขภาพจิตที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับ ไทม์แมน (นลินี ธรรมอำนาจสุข.2541 : 77 ; อ้างอิงจาก Tiedman. 1942 : 657 – 664) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับครู ผลจากการวิจัยพบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาจะไม่ชอบครูแบบเผด็จการที่มีนิสัยข่มขู่ ปราศจากความเห็นอกเห็นใจ และการสอนแบบใช้อำนาจทั้งหลายนั้นเด็กยิ่งโตขึ้นเท่าไรก็จะมีความรู้สึกเป็นปฏิปักษ์ยิ่งขึ้นเพียงนั้น รองลงมาคือ บรรยากาศการเรียนการสอน กล่าวคือ การเรียนการสอน เปิดโอกาสให้นักเรียนสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ ครูให้ความเป็นกันเองในการเรียนการสอน โรงเรียนไม่เคร่งครัดกับกฎระเบียบมากเกินไป มีการยืดหยุ่น ทำให้

นักเรียนมีความสบายใจ และสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับ เลวิน และคนอื่น ๆ (เลวาร์ตน์ จูร์ตน์.2535 : 114; อ้างอิงจาก Lewin and others.1939 : 271-279) ได้ศึกษาเกี่ยวกับบรรยากาศในชั้นเรียนพบว่า นักเรียนที่อยู่ในชั้นเรียนแบบอัตตาธิปไตยมีแนวโน้มเป็นเด็กก้าวร้าว หยาบกระด้าง ส่วนชั้นเรียนที่แบบประชาธิปไตยนั้นกลับจะ ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักสามัคคีปรองดองกัน นักเรียนมีความสบายใจ ไม่เก็บกด อันดับสุดท้ายคือ เพศชาย กล่าวคือ นักเรียนชายมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษามีทักษะด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียดไม่ดี ทั้งอาจนักเรียนชายอาจมีปัญหาทางด้าน การปรับตัว จึงส่งผลให้นักเรียนมีความเครียดและจัดการกับอารมณ์ได้ไม่ดี ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของ โรบินเฟลด์ (ศศิพินต์ ทรงสัจย์. 2542 : 52 ; อ้างอิงจาก Rebinfeld. 1960 : 114) ได้ประเมินผลการให้คำปรึกษาปัญหาส่วนตัว ปัญหาสังคม และปัญหาการเรียนของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สหรัฐอเมริกาโดยออกแบบสอบถามนักเรียนที่เรียนสำเร็จจากโรงเรียน และถามนักเรียนที่ต้องออกจากโรงเรียนกลางคัน พบว่า นักเรียนชายต้องการความช่วยเหลือจากฝ่ายแนะแนวมากกว่านักเรียนหญิง ซึ่งตัวแปรทั้ง 3 ตัวนี้ สามารถอธิบายความแปรปรวนของทักษะชีวิตด้านด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด ได้ร้อยละ 12.70

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. ผลการวิจัยครั้งนี้ สามารถใช้เป็นข้อมูลให้ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ครูที่ปรึกษา ได้ทราบว่า มีตัวแปรใดบ้างที่มีความสัมพันธ์และสามารถพยากรณ์ทักษะชีวิตของนักเรียนได้ เพื่อที่ทุกฝ่ายจะได้ข้อมูลไปเป็นแนวทางในการวางนโยบายส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะชีวิตที่ดียิ่งขึ้น
2. จากการศึกษาค้นคว้าพบว่าตัวแปรที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตของนักเรียนคือ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู เพศชายและสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ดังนั้น ผู้บริหาร ครูผู้สอนและครูที่ปรึกษา ควรสร้างสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูทั้งในและนอกห้องเรียน และให้ความดูแล เอาใจใส่กับนักเรียนทั้งด้านการเรียนและด้านส่วนตัว รวมทั้งการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างนักเรียนกับเพื่อนทั้งในและนอกห้องเรียน เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนสร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน อันจะเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะชีวิตที่ดียิ่งขึ้น
3. จากการศึกษาค้นคว้าพบว่าตัวแปรที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตไปในทางลบคือ เพศชาย ดังนั้น ผู้บริหาร ครูผู้สอนและครูที่ปรึกษาควรให้ความรัก ความเข้าใจ เอาใจใส่ดูแลนักเรียนชายให้มากขึ้น และจัดกิจกรรมต่าง ๆ ส่งเสริมให้นักเรียนชายกล้าแสดงออก กล้าคิด กล้าทำ ในสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม อันจะเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนชายมีทักษะชีวิตที่ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยในเรื่องเดียวกันนี้ กับนักเรียนในระดับการศึกษาอื่น ๆ เช่น ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
2. ควรทำการวิจัยเชิงทดลองโดยใช้เทคนิคต่าง ๆ เช่น การควบคุมตนเอง และกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาทักษะชีวิต
3. ควรศึกษาตัวแปรเพิ่มขึ้น ในด้าน บุคลิกภาพ การเข้าร่วมกิจกรรม สุขภาพจิต และการเผชิญปัญหาของนักเรียนเป็นต้น

4. ควรศึกษาเปรียบเทียบทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกับโรงเรียนมัธยมสังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ และโรงเรียนเอกชน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์. (2528). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กระทรวงสาธารณสุข. (2541). *คู่มือการสอนทักษะชีวิตเพื่อการป้องกันเอดส์*. กรุงเทพฯ: กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข.
- (2541). *คู่มือดูแลสุขภาพจิตเด็กวัยเรียน*. กรุงเทพฯ : คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2541). *คู่มือดำเนินงานโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ.
- (2542). *สรุปผลการศึกษาคักยภาพของเด็กไทย ระยะที่ 1 (พ.ศ.2540)*. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- (2542). *รายงานผลการศึกษา เรื่อง การออกกลางคันของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ.
- กุลวรรณ วิทยาวงศรุจิ. (2506). *ความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัวกับการปรับตัว*. ปรินญา นิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ . ถ่ายเอกสาร.
- กำไลรัตน์ เย็นสุจิตร. (2540). "การพัฒนาทักษะชีวิต," ใน *วารสารสุขศึกษา*. หน้า 11-12.
- จิตรา ทองเกิด. (2540). "ทักษะชีวิตในโรงเรียน," *เอกสารประชุมวิชาการสุขศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 8*. นครปฐม : สถาบันพัฒนาสาธารณสุขอาเซียน.
- จรรยา สุวรรณทัต, ลาดทองใบ ภูอภิรมย์ และ กมล สดุดประเสริฐ. (2533). *รายงานการวิจัยเรื่องความสามารถในการควบคุมตนเองของเด็กไทย*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จรีวรรณ วิรัชกุล. (2524). *การศึกษาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในจังหวัดชลบุรี*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- จัญญ สุภาพ. (2520). *แบบเรียนสังคมศึกษา*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- เต็มศักดิ์ คทวนิช. (2540). *ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการเรียนและวิธีเผชิญปัญหาทางการเรียนของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ . ถ่ายเอกสาร.
- นวนันท์ กิจทวี. (2541). *ประสิทธิผลของโปรแกรมสร้างเสริมทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการเสพยาบ้าในนักเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนนทบุรี*. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- นิพนธ์ แจ้งเอี่ยม. (2519). *การศึกษามุคสิกภาพแสดงตัว ความเชื่อมั่นในตนเองและความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนชั้น ม.ศ.3 ในกรุงเทพมหานครและอุดรดิตถ์*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ .ถ่ายเอกสาร.
- นิลวรรณ ศิริอังกุล. (2535). *สุขภาพจิตของนักเรียนในชุมชนแออัด เขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ . ถ่ายเอกสาร.

- นีออน พิณประดิษฐ์ และคณะ. (2541). รายงานการวิจัยเรื่องปัจจัยทางจิตสังคมกับพฤติกรรมการติดสารเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษา และนักเรียนวิทยาลัยอาชีวศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. กรุงเทพฯ: สำนักพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด.
- ประกอบ กุปรัตน์. (2525). นิสิตศึกษาและกระบวนการกลุ่มในสถาบันอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : พีระพัฒนาการพิมพ์.
- ประภาเพ็ญ สุวรรณ และคณะ. (2541). พัฒนาทักษะชีวิตเพื่อพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันโรคไม่ติดต่อในเด็กและเยาวชน ม.ป.ท. กรุงเทพฯ: กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข.
- ประสาธ อิศรปริดา. (2538). สารัตถะทางจิตวิทยาการศึกษา. มหาสารคาม : โครงการตำรามหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ประเสริฐ ต้นสกุล และคณะ. (2538). ยุทธศาสตร์ในการฝึกอบรมทักษะชีวิต ; เอดส์ศึกษาแนวใหม่สำหรับประเทศไทย. กรุงเทพฯ : กรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ. ถ่ายเอกสาร.
- พิสมัย สุขอมรัตน์. (2540). การประยุกต์โปรแกรมทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการสูบบุหรี่ ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- เพ็ญพิสุทธิ์ เนคมานุรักษ์. (2537). การพัฒนารูปแบบความคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักศึกษาครู. วิทยานิพนธ์ ด.ด. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ระจิตกรแก้ว เล็กอุทัย. (2542). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความภาคภูมิใจในตนเองของนิสิตคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ . ถ่ายเอกสาร.
- ระพีพร นิมประยูร. (2537). ผลของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพที่มีต่อความรับผิดชอบต่อนหน้าที่การงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดดอนหวาย อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.ถ่ายเอกสาร.
- ลำไย สนั่นรัมย์. (2535). การเปรียบเทียบคุณภาพของแบบทดสอบด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่มีรูปแบบการตอบต่างกัน. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วริญญา อรรถยุดติ. (2543). การเปรียบเทียบทักษะชีวิตของวัยรุ่นชายที่ติดยาเสพติด และที่ไม่ติดยาเสพติด ในกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- วัลลภา ดันดีสุนทร. (2532). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่คัดสรรกับความเครียด และระหว่างความเครียดกับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลอุดรดิถี. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- วิลาส บุญทองขาว. (2527). บรรยากาศการเรียนการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามทัศนะของนักเรียนครู และผู้บริหาร เขตการศึกษา 4. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- ศศิพันธ์ ทรงสถิตย์. (2542). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สว่าง ยุคะล้ง. (2541). แรงจูงใจของผู้ปกครองในการให้นักเรียนเข้าศึกษาต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด ปีการศึกษา 2540. มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- สมพร พรหมจรรย์. (2540). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สมพิศ ไชยกิจ. (2536). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนราธิวาส. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุชา จันทร์เอม. (2538). จิตวิทยาวัยรุ่น. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุชา จันทร์เอม และสุรางค์ จันทร์เอม. (2528). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : แพร์พิตยา.
- สุทธิสารณ์ วัฒนมะโน. (2540). การประยุกต์โปรแกรมทักษะชีวิตเพื่อป้องกันโรคเอดส์ของนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดปราจีนบุรี. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- สุพัตรา สุภาพ. (2521). ปัญหาสังคม. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สุภาวรรณ ด้านสกุล. (2539). การเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและการพึ่งตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมตามวิธีการทางวิทยาศาสตร์กับการสอนตามคู่มือการจัดกิจกรรม. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุวิทย์ ดวงเวียง. (2538). ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีค่าการปรับตัวกับครอบครัวของผู้ติดยาเสพติดในสถานพักฟื้นประเวศ เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุวิทย์ สมานมิตร. (2516). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยศึกษาเฉพาะกรณีศึกษาคณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น 2515. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สำรวย ประโพธิ์. (2544). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้านการเรียนในระบบไตรภาคของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เสาวรัตน์ จุฬรัตน์. (2535). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ . ถ่ายเอกสาร.

อรรถวรรณ นิยะโต. (2536). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความรับผิดชอบต่อตนเอง และ ความรับผิดชอบต่อสังคม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษา โดยใช้การสอน แบบบูรณาการกับการสอนตามคู่มือครู*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

✓ อารี พันธุ์มณี. (2542). *คิดอย่างสร้างสรรค์*. กรุงเทพฯ : ดันอ้อ.

อุทัยวรรณ ศรีกนก. (2542). *การยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดอุดรธานี*. มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.

Branden, N. (1971). *The Psychology of Self-esteem*. New York : Bantoom Inc.

Bush, R.N. (1942). "Study of Student-Teacher Relationship," *Journal of Educational Research*. 35 : 645-656.

Coopersmith, S. (1981). *SEI : Self-esteem Inventories*. California : Psychologist, Inc.

Encore, S. (1987). *About Prevention Drug Abuse*. South Deerfield : Chaming L. Bete.

Friedman, M.M . (1986). *Family Nursing : Theory and Assessment*. New York : Appleton Century.

Gillbert, Wrenn C. (1968). *Study Habit Inventory*. Stanford : Stanford University Press.

Guilford, J.P. and Ralph ,Hoepfner. (1971). *The Analysis of Inteelligence*. New York : McGraw Hill Book Company.

Hurlock, Elizabeth B. (1964). *Development Psychology*. New York : Mc Graw Hill Book Company.

Kakkar, S.S. (1968). *Asjurement and Self-Acceptence*. Indiana : Indiana University.

✓ Maslow, Abraham M. (1970). *Motivation and Personallity*. New York : Harper & Row.

Orr, Kelly Kent. (1979). "The Relationship of Perceived Family Interpersonal Compatibility to Adolescent Adjustment," *Dissertation Abstracts Internatinal*.

Oetting, E.R. and Beauvais,F. (1987). "Peer cluster theory, socialization characteristic, and adolescent drug use : a path analysis," *Journal of Counseling Psychology*. 34(2) : 205-213.

Patterson, J. (1980). *Teaching Personalized Decision Making*. San Jose : Santa Clara Country K-12 Carrer Education Consortium.

Polito, Carolyn M. (1977). *How to Solve Jt*. New Jersey : Princeton University Press.

Reilly, R.R. and Lewis, E.L. (1983). *Educational Psychology*. New York : Macmillan Publishing Co.,Inc.

Watson ,G. and Edward ,Glaser M. (1964). *Watson-Glaser Critical Thinking Appraisal manual : Form YM and ZM*. New York : Harcourt Brace, and Word.

✓ World Health Organization. (1994). *The Development and Dissemination of Life Skill Education*. Geneva : World Health Organization.

———. (1996). *Life Skill Education Planning for Research*. Geneva : World Health Organization.

X ———. (1997). *Life Skill Education in Schools*. Geneva : World Health Organization.

Yamane, Taro. (1967). *Statistic : An Introductory Analysis*. New York : Harper and Row.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
หนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ที่ ทม 1012/ ส ๔ 66

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

5 สิงหาคม 2545

เรื่อง ขอความร่วมมือเพื่อการวิจัย

เรียน อาจารย์ใหญ่โรงเรียนบ้านเขายายกะตา

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นางสาวฉัญญา ผาดจันทิก นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำสารนิพนธ์ เรื่อง “ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี” โดยมี อาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขออนุญาตใช้สถานที่ และขอให้นักเรียนระดับมัธยมศึกษา ชั้นปีที่ 3 จำนวน 22 คน คอบแบบสอบถามตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี ในระหว่างเดือนสิงหาคม 2545

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวฉัญญา ผาดจันทิก ได้เก็บข้อมูลในการทำสารนิพนธ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์นภาพร หะวานนท์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5726, 5644

โทรสาร. 02-258-4119

ที่ ทม 1012/5667

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๕ สิงหาคม 2545

เรื่อง ขอความร่วมมือเพื่อการวิจัย

เรียน อาจารย์ใหญ่โรงเรียนวัดโพธิ์งาม

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นางสาวณัฏยา ผาดจันทิก นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำสารนิพนธ์เรื่อง “ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี” โดยมี อาจารย์วีไลลักษณ์ พงษ์โสภา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขออนุญาตใช้สถานที่ และขอให้นักเรียนระดับมัธยมศึกษา ชั้นปีที่ 3 จำนวน 8 คน คอบแบบสอบถามตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี ในระหว่างเดือนสิงหาคม 2545

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวณัฏยา ผาดจันทิก ได้เก็บข้อมูลในการทำสารนิพนธ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์นภาพรณี หะวานนท์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5726, 5644

โทรสาร. 02-258-4119

ที่ ทม 1012/ 5964

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

5 สิงหาคม 2545

เรื่อง ขอความร่วมมือเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านม่วงค่อม

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นางสาวณัฏยา ผาคจันทร์ นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำสารนิพนธ์เรื่อง "ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี" โดยมี อาจารย์วีไลลักษณ์ พงษ์โสภา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในกรณีนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขออนุญาตใช้สถานที่ และขอให้นักเรียนระดับมัธยมศึกษา ชั้นปีที่ 3 จำนวน 22 คน ตอบแบบสอบถามตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี ในระหว่างเดือนสิงหาคม 2545

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวณัฏยา ผาคจันทร์ ได้เก็บข้อมูลในการทำสารนิพนธ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์นภภรณ์ หะวานนท์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5726, 5644

โทรสาร. 02-258-4119

ที่ ทม 1012/5969

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๕ สิงหาคม 2545

เรื่อง ขอความร่วมมือเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเกาะรัง

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นางสาวณัฐยา ผาดจันทิก นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำสารนิพนธ์เรื่อง “ตัวแปรที่เกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี” โดยมี อาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขออนุญาตใช้สถานที่ และขอให้นักเรียนระดับมัธยมศึกษา ชั้นปีที่ 3 จำนวน 40 คน ตอบแบบสอบถามตัวแปรที่เกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี ในระหว่างเดือนสิงหาคม 2545

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวณัฐยา ผาดจันทิก ได้เก็บข้อมูลในการทำสารนิพนธ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์นภาพรณ์ หะวานนท์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5726, 5644

โทรสาร. 02-258-4119

ที่ ทม 1012/ 5970

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

5 สิงหาคม 2545

เรื่อง ขอความร่วมมือเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านท่าคินคำ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นางสาวณัฏยา ผาคันทิก นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำสารนิพนธ์เรื่อง “ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี” โดยมี อาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในกรณีนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขออนุญาตใช้สถานที่ และขอให้นักเรียนระดับมัธยมศึกษา ชั้นปีที่ 3 จำนวน 27 คน ตอบแบบสอบถามตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี ในระหว่างเดือนสิงหาคม 2545

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวณัฏยา ผาคันทิก ได้เก็บข้อมูลในการทำสารนิพนธ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์นภาพรณ์ หะวานนท์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5726, 5644

โทรสาร. 02-258-4119

ที่ ทม 1012/ 5971

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

5 สิงหาคม 2545

เรื่อง ขอความร่วมมือเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านบัวชุม

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นางสาวณัฏยา ผาดจันทิก นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำสารนิพนธ์ เรื่อง “ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี” โดยมี อาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขออนุญาตใช้สถานที่ และขอให้นักเรียนระดับมัธยมศึกษา ชั้นปีที่ 3 จำนวน 24 คน คอบแบบสอบถามตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี ในระหว่างเดือนสิงหาคม 2545

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวณัฏยา ผาดจันทิก ได้เก็บข้อมูลในการทำสารนิพนธ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์นภาพรณ์ หะวานนท์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5726, 5644

โทรสาร. 02-258-4119

ที่ ทม 1012/5972

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

5 สิงหาคม 2545

เรื่อง ขอความร่วมมือเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านซับตะเคียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นางสาวณัฐยา ผาคันทิก นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำสารนิพนธ์ เรื่อง “ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี” โดยมี อาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขออนุญาตใช้สถานที่ และขอให้นักเรียนระดับมัธยมศึกษา ชั้นปีที่ 3 จำนวน 4 คน ตอบแบบสอบถามตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี ในระหว่างเดือนสิงหาคม 2545

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวณัฐยา ผาคันทิก ได้เก็บข้อมูลในการทำสารนิพนธ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์นภาพรณ์ หะวานนท์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5726, 5644

โทรสาร. 02-258-4119

ที่ ทม 1012/5573

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

5 สิงหาคม 2545

เรื่อง ขอความร่วมมือเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองโกวิทยา

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นางสาวณัฏยา ผาคจันทร์ก นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำสารนิพนธ์เรื่อง “ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี” โดยมี อาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขออนุญาตใช้สถานที่ และขอให้นักเรียนระดับมัธยมศึกษา ชั้นปีที่ 3 จำนวน 12 คน คอบแบบสอบถามตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี ในระหว่างเดือนสิงหาคม 2545

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวณัฏยา ผาคจันทร์ก ได้เก็บข้อมูลในการทำสารนิพนธ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์นภภรณ์ หะวานนท์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5726, 5644

โทรสาร. 02-258-4119

ที่ ทม 1012/ 5974

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

5 สิงหาคม 2545

เรื่อง ขอความร่วมมือเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดสุนทรเทพคีรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นางสาวณัฏยา ผาดจันทิก นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำสารนิพนธ์เรื่อง “ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี” โดยมี อาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภณ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในกรณีนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขออนุญาตใช้สถานที่ และขอให้นักเรียนระดับมัธยมศึกษา ชั้นปีที่ 3 จำนวน 17 คน ตอบแบบสอบถามตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี ในระหว่างเดือนสิงหาคม 2545

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวณัฏยา ผาดจันทิก ได้เก็บข้อมูลในการทำสารนิพนธ์ ซึ่งจะ เป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์นภาพรณี หะวานนท์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5726, 5644

โทรสาร. 02-258-4119

ที่ ทม 1012/ 5975

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

5 สิงหาคม 2545

เรื่อง ขอความร่วมมือเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนนิคมลำนารายณ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นางสาวณัฏยา ผาดจันทิก นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำสารนิพนธ์ เรื่อง “ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี” โดยมี อาจารย์วีไลลักษณ์ พงษ์โสภา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขออนุญาตใช้สถานที่ และขอให้นักเรียนระดับมัธยมศึกษา ชั้นปีที่ 3 จำนวน 24 คน คอบแบบสอบถามตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี ในระหว่างเดือนสิงหาคม 2545

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวณัฏยา ผาดจันทิก ได้เก็บข้อมูลในการทำสารนิพนธ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์นภาพรณ์ หะวานนท์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5726, 5644

โทรสาร. 02-258-4119

ที่ ทม 1012/ 5976

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

5 สิงหาคม 2545

เรื่อง ขอความร่วมมือเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านใหม่สามัคคี

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นางสาวณัฏยา ผาดจันทิก นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำสารนิพนธ์ เรื่อง “ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี” โดยมี อาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขออนุญาตใช้สถานที่ และขอให้นักเรียนระดับมัธยมศึกษา ชั้นปีที่ 3 จำนวน 24 คน ตอบแบบสอบถามตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี ในระหว่างเดือนสิงหาคม 2545

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวณัฏยา ผาดจันทิก ได้เก็บข้อมูลในการทำสารนิพนธ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์นภภรณ์ หะวานนท์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5726, 5644

โทรสาร. 02-258-4119

ภาคผนวก ข
แบบสอบถาม

แบบสอบถาม

เรื่อง ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามมี 6 ตอน

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว

ตอนที่ 2 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง

ตอนที่ 3 แบบสอบถามบรรยากาศการเรียนการสอน

ตอนที่ 4 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู

ตอนที่ 5 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

ตอนที่ 6 แบบสอบถามทักษะชีวิต

แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ซึ่งนักเรียนสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ คำตอบของนักเรียนไม่มีข้อใดถูกหรือผิด ไม่มีผลกระทบต่อผลการเรียนของนักเรียน คำตอบทั้งหมดจะถูกเก็บไว้เป็นความลับ ไม่มีการเปิดเผยให้ผู้อื่นทราบ

จึงขอความกรุณาให้นักเรียนตอบให้ตรงกับสภาพความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด โปรดตอบให้ครบทุกข้อ

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้

นางสาวณัฏยา ผาดจันทิก

นิสิตปริญญาโท สาขาจิตวิทยาการศึกษา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

แบบสอบถาม

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่อง [] และเติมข้อความให้สมบูรณ์ตามข้อเท็จจริงของนักเรียน

1. เพศ

[] ชาย

[] หญิง

2. ระดับผลการเรียนเฉลี่ยสะสม.....

3. สถานภาพของผู้ปกครอง

[] คู่

[] หม้าย

4. ผู้ปกครองของนักเรียนมีรายได้ต่อเดือน บาท

5. อาชีพของผู้ปกครอง

[] รับจ้าง

[] ค้าขาย

[] เกษตรกร

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องคำตอบที่นักเรียนเห็นว่าตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนเพียง

1 แห่ง เท่านั้น

จริงที่สุด	หมายถึง ข้อเท็จจริงตรงกับนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง ข้อเท็จจริงตรงกับนักเรียนจริงพอสมควร
จริงบ้าง	หมายถึง ข้อเท็จจริงตรงกับนักเรียนบ้าง บางครั้งก็จริง บางครั้งก็ไม่จริง
จริงน้อย	หมายถึง ข้อเท็จจริงตรงกับนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง ข้อเท็จจริงตรงกับนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
1	เมื่อข้าพเจ้าไม่สบาย ผู้ปกครองจะดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด					
2	ผู้ปกครองแสดงให้เห็นว่าท่านรักและห่วงใยข้าพเจ้า					
3	ผู้ปกครองให้กำลังใจข้าพเจ้าเมื่อข้าพเจ้าท้อแท้ผิดหวัง					
4	ผู้ปกครองให้ข้าพเจ้าตัดสินใจเองในเรื่องส่วนตัว					
5	ผู้ปกครองมักให้โอกาสข้าพเจ้าอธิบายหรือชี้แจงก่อนจะดูหรือลงโทษ					
6	เมื่อข้าพเจ้าทำความผิด ผู้ปกครองมักจะย้อนพูดถึงความผิดพลาดครั้งก่อน ของข้าพเจ้าด้วย					
7	ผู้ปกครองไม่ใส่ใจข้าพเจ้าที่จะดูแลรักษาตัวเองได้					
8	ผู้ปกครองไม่เข้าใจปัญหาหรือความต้องการของข้าพเจ้า					
9	ในวันหยุด ผู้ปกครองมีเวลาร่วมกิจกรรมกับข้าพเจ้า					
10	ผู้ปกครองไม่อนุญาตให้ข้าพเจ้าไปเที่ยวกับเพื่อน					
11	ข้าพเจ้ารักและเคารพผู้ปกครองของข้าพเจ้า					
12	ข้าพเจ้าช่วยผู้ปกครองทำงานบ้านด้วยความเต็มใจเสมอ					

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
13	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าคุณปกครองไม่ยุติธรรมที่มอบหมายงานบ้านให้ข้าพเจ้ารับผิดชอบมากกว่าคนอื่น					
14	เมื่อมีปัญหาข้าพเจ้าสามารถขอคำปรึกษาจากผู้ปกครองได้เสมอ					
15	ข้าพเจ้ายอมรับฟังความคิดเห็นของผู้ปกครอง					
16	ข้าพเจ้าเคยประชดผู้ปกครอง ด้วยการหนีเรียนหรือไม่ยอมทำงานบ้าน					
17	เมื่อข้าพเจ้ากลับบ้านผิดเวลา ผู้ปกครองจะดุและว่าข้าพเจ้าทันที					
18	ข้าพเจ้าขออนุญาตผู้ปกครองก่อนออกนอกบ้านเสมอ					
19	ข้าพเจ้ามักมีเรื่องขัดแย้งกับผู้ปกครอง					
20	ข้าพเจ้ามักเล่าเรื่องของเพื่อนและกิจกรรมในแต่ละวันให้ผู้ปกครองฟังบ่อย ๆ					
21	ข้าพเจ้ารู้สึกอึดอัดกับกฎระเบียบในบ้านที่ผู้ปกครองกำหนดไว้					
22	เมื่อผู้ปกครองอารมณ์เสียท่านมักจะพาลกับข้าพเจ้า					
23	ถ้าข้าพเจ้าทำคะแนนสอบไม่ดี ผู้ปกครองคอยปลอบและให้กำลังใจข้าพเจ้าเสมอ					
24	ข้าพเจ้าไม่เคยให้ของขวัญหรือ บัตรอวยพรกับผู้ปกครองในวันพิเศษเลย					
25	ข้าพเจ้ามักไม่พอใจเมื่อผู้ปกครองไม่ให้ไปเล่นนอกบ้านกับเพื่อน					
26	ผู้ปกครองของข้าพเจ้ารักลูกเท่ากันทุกคน					
27	ข้าพเจ้าปฏิบัติตามคำสั่งสอนของผู้ปกครองอย่างเคร่งครัด					
28	ผู้ปกครองไม่เคยทะเลาะให้ข้าพเจ้าเห็น					
29	ข้าพเจ้ามักถูกผู้ปกครองตำหนิต่อหน้าบุคคลอื่น					
30	เมื่อข้าพเจ้าทำความผิด ผู้ปกครองชอบลงโทษด้วยวิธีที่รุนแรง					

ฉบับที่ 3 แบบสอบถามบรรยากาศการเรียนการสอน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องคำตอบที่นักเรียนเห็นว่าตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนเพียง 1 แห่ง เท่านั้น

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อเท็จจริงตรงกับนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อเท็จจริงตรงกับนักเรียนจริงพอสมควร
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อเท็จจริงตรงกับนักเรียนบ้าง บางครั้งก็จริง บางครั้งก็ไม่จริง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อเท็จจริงตรงกับนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อเท็จจริงตรงกับนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
1	<u>วิธีการสอนของครู</u> ครูมีวิธีการสอนที่ทำให้การเรียนน่าสนใจ					
2	ครูมุ่งแต่สอนเนื้อหาวิชาเพียงอย่างเดียว โดยไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น					
3	ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาที่เรียน					
4	ครูสอนเร็วจนนักเรียนฟังไม่ทัน					
5	ครูเข้มงวดมากทำให้บรรยากาศไม่น่าเรียน					
6	ครูไม่ตรวจการบ้าน					
7	ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสอดคล้องกับเนื้อหาวิชาที่สอน					
8	ครูให้การบ้านมากเกินไป					
9	ครูทบทวนบทเรียนก่อนเริ่มสอนบทเรียนใหม่ทุกครั้ง					
10	ครูจัดกิจกรรมการเรียนไม่น่าสนใจ					
11	<u>สถานที่เรียน</u> ห้องเรียนคับแคบ					
12	อากาศในห้องเรียนถ่ายเทดี					
13	สภาพห้องเรียนไม่มีความเป็นระเบียบ					
14	โต๊ะเก้าอี้มีไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน					
15	ห้องเรียนมีขนาดพอเหมาะกับจำนวนนักเรียน					

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
16	อากาศในห้องเรียนร้อนอบอ้าว					
17	แสงสว่างภายในห้องเรียนมีน้อย					
18	อาคารเรียนเก่าเกินไป					
19	ห้องเรียนสะอาด สวยงาม					
20	สภาพห้องเรียนมีกลิ่นต่าง ๆ เช่น กลิ่นกองขยะ ห้องน้ำ กลิ่นควันไฟ					
21	<u>สื่อและอุปกรณ์การเรียน</u> อุปกรณ์การเรียนการสอนที่ครูใช้มีสภาพที่ดีในการใช้งาน					
22	<u>สื่อและอุปกรณ์การเรียนมีความทันสมัย</u>					
23	อุปกรณ์การเรียนการสอนมีไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน					
24	นักเรียนมีโอกาสได้ใช้สื่อการเรียนการสอนอย่างเต็มที่					
25	ครูใช้สื่อการเรียนการสอนตรงกับวัตถุประสงค์ของการเรียน					

ฉบับที่ 4 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องคำตอบที่นักเรียนเห็นว่าตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนเพียง

1 แห่ง เท่านั้น

จริงที่สุด	หมายถึง ข้อเท็จจริงตรงกับนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง ข้อเท็จจริงตรงกับนักเรียนจริงพอสมควร
จริงบ้าง	หมายถึง ข้อเท็จจริงตรงกับนักเรียนบ้าง บางครั้งก็จริง บางครั้งก็ไม่จริง
จริงน้อย	หมายถึง ข้อเท็จจริงตรงกับนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง ข้อเท็จจริงตรงกับนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
1	ครูรับฟังความคิดเห็นของข้าพเจ้า					
2	ครูให้ความสนใจและดูแลเอาใจใส่ต่อข้าพเจ้าเสมอ					
3	ครูให้ความสนใจเฉพาะกับนักเรียนที่เรียนเก่ง					
4	ครูให้ความเป็นกันเองกับข้าพเจ้า					
5	เมื่อข้าพเจ้าไม่สบายครูให้ความดูแลอย่างใกล้ชิด					
6	ครูลงโทษเกินกว่าเหตุเมื่อข้าพเจ้าทำผิด					
7	ครูเปิดโอกาสให้ข้าพเจ้ามีส่วนร่วมในการเรียนการสอน					
8	เมื่อข้าพเจ้าทำผิด ครูจะลงโทษทันทีโดยไม่ฟังคำชี้แจงใด ๆ					
9	ครูให้คำแนะนำ สั่งสอนเรื่องต่าง ๆ ด้วยคำพูดที่สุภาพอ่อนโยน					
10	ครูชอบบ่น ตีตีสอนว่าข้าพเจ้าเสมอ					
11	ข้าพเจ้าให้ความเคารพครูทั้งในห้องเรียนและที่อื่น ๆ เมื่อพบเจอ					
12	ข้าพเจ้าแสดงความไม่พอใจเมื่อถูกครูด่าทรมาน					
13	ข้าพเจ้าทำงานที่ครูมอบหมายด้วยความเต็มใจ					
14	ข้าพเจ้าชอบตั้งสมญานามให้ครูในโรงเรียน					
15	ข้าพเจ้ารู้สึกท้อแท้ในการเรียนเพราะครูสนใจแต่นักเรียนที่เรียนเก่ง					

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
16	เมื่อข้าพเจ้ามีปัญหา ครูสามารถช่วยเหลือข้าพเจ้าได้					
17	ข้าพเจ้าไม่กล้าพูดซักถามครู					
18	ข้าพเจ้ายอมรับฟังคำสั่งสอนของครู ด้วยความเคารพ					
19	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าคุณเป็นคนถือตัวไม่เป็นกันเองกับนักเรียน					
20	ข้าพเจ้าคิดว่าครูเปรียบเสมือนพ่อแม่คนที่สองของข้าพเจ้า					

ฉบับที่ 5 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องคำตอบที่นักเรียนเห็นว่าตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนเพียง

1 แห่ง เท่านั้น

จริงที่สุด	หมายถึง ข้อเท็จจริงตรงกับนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง ข้อเท็จจริงตรงกับนักเรียนจริงพอสมควร
จริงบ้าง	หมายถึง ข้อเท็จจริงตรงกับนักเรียนบ้าง บางครั้งก็จริง บางครั้งก็ไม่จริง
จริงน้อย	หมายถึง ข้อเท็จจริงตรงกับนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง ข้อเท็จจริงตรงกับนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
1	ข้าพเจ้ามีเพื่อนสนิทที่สามารถปรึกษาหารือได้					
2	ข้าพเจ้ามักมีเรื่องทะเลาะกับเพื่อน					
3	เพื่อน ๆ มักไม่ยอมรับความคิดเห็นของข้าพเจ้า					
4	ข้าพเจ้าชอบทำงานคนเดียวมากกว่าทำงานเป็นกลุ่ม					
5	ข้าพเจ้ายอมรับความคิดเห็นของเพื่อน					
6	ข้าพเจ้ายินดีช่วยเหลือเมื่อเพื่อนเดือดร้อน					
7	ข้าพเจ้าไม่นินทาว่าร้ายเพื่อนทั้งต่อหน้าและลับหลัง					
8	เพื่อนที่โรงเรียนส่วนใหญ่เป็นคนเห็นแก่ตัว					
9	ข้าพเจ้าโดนเพื่อนแกล้งเป็นประจำ					
10	เมื่อข้าพเจ้าไม่เข้าใจในบทเรียน เพื่อนจะช่วยอธิบายให้					
11	เพื่อนเต็มใจให้ข้าพเจ้าเข้าร่วมกลุ่ม					
12	ข้าพเจ้าเป็นคนที่เพื่อนให้ความไว้วางใจ					
13	ข้าพเจ้ารู้สึกกว่าขาดเพื่อนที่สามารถช่วยปรับทุกข์ได้					
14	ข้าพเจ้ามักทำตามคำแนะนำของเพื่อนมากกว่าพ่อแม่หรือครู					
15	เพื่อนเคยชวนข้าพเจ้าหนีเรียนและ ข้าพเจ้ามักไม่ปฏิเสธ					

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
16	ข้าพเจ้าทนไม่ได้หากว่าเพื่อนจะเลิกคบ					
17	ข้าพเจ้าเกรงใจ เพราะเป็นหนี้บุญคุณกับเพื่อนบางคน ข้าพเจ้าจึงมักไม่ขัดใจเขา ไม่ว่าจะให้ทำอะไรก็ตาม					
18	เมื่อข้าพเจ้าทำงานผิดพลาด เพื่อนคอยปลอบใจและให้กำลังใจ					
19	เวลาเกิดขัดแย้งกับเพื่อน ข้าพเจ้ามักเป็นฝ่ายยอมเสมอ					
20	ข้าพเจ้าชื่นชมความสำเร็จของเพื่อนอย่างจริงใจ					
21	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าคุณไม่มีความจริงใจให้กัน					
22	ข้าพเจ้าปรับตัวเข้ากับเพื่อนในโรงเรียนไม่ได้					

ฉบับที่ 6 แบบสอบถามทักษะชีวิต แบ่งเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 แบบสอบถามการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้มีสถานการณ์กำหนดให้ 2 สถานการณ์ แต่ละสถานการณ์จะมีข้อคำถามสถานการณ์ละ 10 ข้อ รวม 20 ข้อ ใช้เวลาทำ 10 นาที
2. ให้นักเรียนอ่านสถานการณ์ที่กำหนดให้ แล้วพิจารณาตอบคำถามแต่ละข้อ โดยกาเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อที่เห็นว่าถูก และกาเครื่องหมาย X หน้าข้อที่เห็นว่าผิด

สถานการณ์ 1 : เราจำเป็นต้องประหยัดเวลาในการเดินทางไปจังหวัดแม่ฮ่องสอน ดังนั้นเราควรเดินทางโดยเครื่องบิน

จากสถานการณ์ที่กำหนดให้ ข้อสรุปที่น่าจะเป็นไปได้ต่อไปนี้ถูกหรือผิด

-1. ผู้พูดเลือกเดินทางโดยเครื่องบินเพื่อประหยัดเวลาในการไปจังหวัดแม่ฮ่องสอน
 -2. ผู้พูดไม่สามารถเดินทางไปจังหวัดแม่ฮ่องสอน
- ข้อความซึ่งเป็นเงื่อนไขในการเดินทางต่อไปนี้ถูกหรือผิด
-3. การเดินทางไปจังหวัดแม่ฮ่องสอน เดินทางได้เฉพาะทางเครื่องบิน
 -4. การเดินทางโดยเครื่องบินใช้เวลาในการเดินทางน้อยกว่าการเดินทางวิธีอื่น
- ข้อสรุปซึ่งเป็นผลจากความสัมพันธ์ของสถานการณ์ที่กำหนดให้ต่อไปนี้ถูกหรือผิด
-5. ผู้พูดยอมเสียค่าใช้จ่ายแพงในการเดินทางครั้งนี้
 -6. ผู้พูดไม่ยอมเดินทางไปจังหวัดแม่ฮ่องสอน
- หากสถานการณ์ที่กำหนดให้เป็นความจริงทั้งหมด ข้อสรุปที่มีเหตุผลต่อไปนี้ถูกหรือผิด
-7. ผู้พูดมีความจำเป็นต้องเดินทางไปจังหวัดแม่ฮ่องสอนกับบุคคลอื่นโดยด่วน
 - 8. ผู้พูดกลัวการเดินทางทางอากาศ
- หากพิจารณาตามเหตุผลให้มาในข้อความต่อไปนี้เป็นหลัก ข้อความต่อไปนี้ถูกหรือผิด
-9. ข้าพเจ้าเห็นด้วยกับการเดินทางโดยเครื่องบิน เพราะค่าใช้จ่ายถูกมาก
 -10. ข้าพเจ้าไม่เห็นด้วยกับการเดินทางโดยเครื่องบิน เพราะค่าใช้จ่ายแพงมาก

สถานการณ์ที่ 2 (สำหรับข้อ 11-20) : ในกลุ่มเยาวชนที่ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ต่างมีความเห็นว่าการเลือกตั้งเป็นสิ่งที่ดี และตระหนักในความสำคัญของการเลือกตั้ง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแม้จะมีทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับการเลือกตั้งแต่ไม่ได้หมายความว่าทัศนคติที่ดีจะทำให้พวกเขาไปใช้สิทธิ์เลือกตั้งเสมอไป อาจเป็นเพราะการไปใช้สิทธิเลือกตั้งอาศัยความตั้งใจที่จะไปอย่างจริงจัง หากไม่มีการเอื้ออำนวยให้การไปใช้สิทธิเลือกตั้งเป็นไปอย่างสะดวกสบายแล้ว ย่อมจะเป็นอุปสรรคในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งได้

จากสถานการณ์ที่กำหนดให้ ข้อสรุปที่น่าจะเป็นไปได้ต่อไปนี้ถูกหรือผิด

-11. หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญต่อการอำนวยความสะดวกให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีแรงจูงใจออกไปเลือกตั้งมากขึ้น
-12. การรณรงค์ให้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งไม่สามารถทำให้เยาวชนเกิดทัศนคติที่ดีต่อการเลือกตั้งจากสถานการณ์ที่กำหนดให้ข้อความซึ่งเป็นเงื่อนไขต่อไปนี้ถูกหรือผิด
-13. เยาวชนจะไปเลือกตั้งถ้ามีการอำนวยความสะดวกในการเลือกตั้งให้มากกว่าเดิม
-14. เยาวชนจะไปเลือกตั้งถ้าเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องมีทัศนคติที่ดีต่อการเลือกตั้ง
- ข้อสรุปซึ่งเป็นผลจากความสัมพันธ์ของสถานการณ์ที่กำหนดให้ต่อไปนี้ถูกหรือผิด
-15. กลุ่มเยาวชนไปใช้สิทธิเลือกตั้งไม่ถึงร้อยละ 50
-16. รัฐยังไม่สามารถทำให้เยาวชนมาใช้สิทธิเลือกตั้งได้ทุกคน
- หากสถานการณ์ที่กำหนดให้เป็นความจริงทั้งหมด ข้อสรุปที่มีเหตุผลต่อไปนี้ถูกหรือผิด
-17. เยาวชนเป็นกลุ่มที่ถูกชักจูงใจได้ยาก
- 18. เยาวชนบางคนตั้งใจจะไม่ไปเลือกตั้ง
- หากพิจารณาตามเหตุผลให้มาในข้อความต่อไปนี้เป็นหลัก ข้อความต่อไปนี้ถูกหรือผิด
-19. ข้าพเจ้าไม่เห็นด้วยที่จะต้องปรับปรุงเรื่องการอำนวยความสะดวกในการเลือกตั้ง เพราะคนไทยทุกคนมีหน้าที่ต้องไปเลือกตั้ง
-20. ข้าพเจ้าเห็นด้วยที่จะต้องปรับปรุงเรื่องการอำนวยความสะดวกในการเลือกตั้ง เพราะไทยเป็นประเทศประชาธิปไตย

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการตัดสินใจและการแก้ปัญหา

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้เป็นแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก เป็นสถานการณ์จำนวน 5 สถานการณ์ ซึ่งแต่ละสถานการณ์มีคำถามอยู่ 3 ข้อ รวมทั้งหมด 15 ข้อ
2. ให้นักเรียนอ่านสถานการณ์ที่กำหนดให้ แล้วตอบคำถามในแต่ละสถานการณ์ตามลำดับข้อ โดยทำเครื่องหมาย X ลงบนตัวอักษรข้อความที่เลือก หากตอบข้ออื่น ๆ ระบุ..... ให้เติมข้อความตามความคิดเห็นของนักเรียน

สถานการณ์ที่ 1 : พ่อแม่ไปธุระต่างจังหวัด 3 วัน มอบหมายให้พี่และนักเรียนดูแลบ้าน ทำงานบ้าน ปรากฏว่าพี่ไม่ยอมทำ เกียงให้นักเรียนทำงานบ้านคนเดียว

1. ปัญหาที่สำคัญคืออะไร
 - ก. พี่เอาเปรียบนักเรียน
 - ข. พี่ไม่เชื่อฟังพ่อ แม่
 - ค. นักเรียนบังคับให้พี่ช่วยงานไม่ได้
 - ง. ไม่มีคนช่วยนักเรียนทำงานบ้าน
2. สาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหา คือ
 - ก. พี่ไม่รับผิดชอบ
 - ข. พ่อแม่ไม่รับผิดชอบ
 - ค. การแบ่งหน้าที่ไม่มีความเป็นธรรม
 - ง. พ่อแม่ไปต่างจังหวัด
3. จากปัญหาที่เกิดขึ้น นักเรียนใช้วิธีแก้ปัญหาอย่างไร
 - ก. ยอมทำเองคนเดียว ไม่อยากมีเรื่องกับพี่
 - ข. สอบถามสาเหตุที่พี่ไม่ทำงานบ้าน หากมีเหตุผลสมควรนักเรียนยินดีทำแทน
 - ค. ทำส่วนของนักเรียน ไม่สนใจส่วนของพี่
 - ง. เมื่อพี่ไม่ทำ นักเรียนก็ไม่ทำด้วย รอรายงานพ่อ แม่

สถานการณ์ที่ 2 : เพื่อนคนหนึ่งมาขออาศัยพักกับนักเรียนที่บ้าน บอกว่าทะเลาะกับพ่อ แม่มา และขอร้องไม่ให้นักเรียนบอกพ่อ แม่ของเขา

4. ปัญหาที่สำคัญคืออะไร
 - ก. เพื่อนทะเลาะกับพ่อแม่
 - ข. เพื่อนหนีออกจากบ้าน
 - ค. เพื่อนขอความช่วยเหลือจากนักเรียน
 - ง. เพื่อนขอให้นักเรียนปิดบังพ่อแม่ของเขา
5. สาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหา คือ
 - ก. เพื่อนไม่ยอมกลับบ้าน
 - ข. เพื่อนทะเลาะกับพ่อ แม่
 - ค. เพื่อนขอให้ท่านปิดบังพ่อแม่ของเขา

- ง. นักเรียนอยู่บ้านโดยมีพ่อ แม่อยู่ด้วย
6. จากปัญหาที่เกิดขึ้น นักเรียนใช้วิธีแก้ปัญหาอย่างไร
- ก. ยอมให้เพื่อนพักด้วย แต่เกลี้ยกล่อมให้เขายอมกลับบ้าน
- ข. ยอมให้เพื่อนพักอยู่ด้วย แต่ปรึกษาพ่อ แม่ หรือครูของนักเรียนให้ช่วยหาวิธีให้เพื่อนเผชิญปัญหาอย่างถูกต้อง
- ค. ยอมให้เพื่อนพักอยู่ด้วย และช่วยเพื่อนปิดบังพ่อ แม่ของเขา
- ง. ไม่ยอมให้เพื่อนพักด้วย กลัวพ่อแม่ของนักเรียนและพ่อแม่ของเพื่อนจะตำหนิภายหลัง

สถานการณ์ที่ 3 : วันหยุดที่จะถึงนี้ พวกเพื่อน ๆ ชวนกันไปเที่ยวทะเล และค้าง 1 คืน ต้องใช้เงินช่วยค่าที่พัก ค่าอาหาร ค่ารถ ประมาณ 800 บาท นักเรียนอยากไปมาก แต่ไม่มีเงินเก็บไว้ และไม่กล้าขอพ่อ แม่ เพราะกลัวถูกดูว่าใช้เงินฟุ่มเฟือย

7. ปัญหาที่สำคัญคือ
- ก. เพื่อนชวนไปเที่ยว
- ข. ไม่กล้าขอเงินพ่อ แม่ไปเที่ยว
- ค. ไม่มีเงินพอจะเที่ยว
- ง. กลัวพ่อ แม่ดูเรื่องขอเงิน
8. สาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาคือ
- ก. ไม่ได้เก็บเงินสำรองไว้
- ข. อยากไปทะเล
- ค. อยากหาเงิน 800 บาท
- ง. กลัวเพื่อนดูถูกว่าไม่มีเงิน
9. จากปัญหาที่เกิดขึ้น นักเรียนเลือกใช้วิธีแก้ปัญหาอย่างไร
- ก. ไม่ไปเที่ยว โดยบอกเพื่อนว่าไม่มีเงินพอ
- ข. ขอเงินพ่อ แม่ โดยบอกว่าทางโรงเรียนพาไปทัศนศึกษา
- ค. ยืมเงินเพื่อนไปเที่ยว แล้วค่อย ๆ ผ่อนใช้
- ง. แอบหยิบเงินของคนในบ้านไปเที่ยว

สถานการณ์ที่ 4 : เป้ชอบเล่นฟุตบอลมาก แต่ไม่ค่อยมีเวลาซ้อมกับเพื่อน เนื่องจากต้องช่วยพ่อแม่ทำงาน วันหนึ่งเพื่อนมาชวนเป้เข้าร่วมทีมฟุตบอลหมู่บ้าน เพื่อแข่งขันในเดือนหน้า เป้ดีใจมากแต่กังวลเรื่องเวลาฝึกซ้อม เพราะกว่าจะช่วยพ่อแม่เสร็จก็เหนื่อยแล้ว เพื่อนจึงหาทางออกให้โดยให้เป้ใช้ยาคูชนิดหนึ่งซึ่งจะช่วยให้มีแรง ไม่เหนื่อยง่าย และสามารถซ้อมฟุตบอลได้นานขึ้น

10. ปัญหาที่สำคัญคือ
- ก. ไม่มีเวลาซ้อมฟุตบอล
- ข. ไม่มีแรงซ้อมฟุตบอล
- ค. ไม่อยากช่วยงานพ่อแม่จนเหนื่อย
- ง. การใช้ยาช่วยให้ร่างกายแข็งแรง

11. สาเหตุที่สำคัญของปัญหาคือ
- ช่วยพ่อ แม่ทำงาน
 - ต้องการแข่งฟุตบอล
 - เหนื่อยจากการทำงาน
 - อยากร่วมทีมฟุตบอล
12. ถ้านักเรียนเป็นเป้ นักเรียนเลือกใช้วิธีแก้ปัญหาอย่างไร
- ยอมใช้ยาช่วงฝึกซ้อม ตั้งใจว่าแข่งเสร็จก็จะหยุดใช้
 - ปฏิเสธการเข้าร่วมทีมแข่งขัน เพราะไม่พร้อม
 - ปฏิเสธไม่ยอมใช้ยา จะซ้อมเท่าที่มีเวลาให้
 - ปฏิเสธที่จะใช้ยา แต่จะปรึกษาพ่อ แม่เพื่อขอเวลาฝึกซ้อมให้มากขึ้น

สถานการณ์ 5 : เกียรติคบกับเพื่อนรุ่นเดียวกันเป็นแฟนมา 1 ปี ต่อมาวันหนึ่งมีเรื่องทะเลาะกันอย่างรุนแรง แฟนจึงทิ้งเกียรติไปมีแฟนใหม่ เกียรติยังรักแฟนอยู่พยายามตามง้อก็ไม่ได้ผล จึงรู้สึกท้อแท้ไม่อยากมีชีวิตอยู่ต่อไป ผลการเรียนก็ตกต่ำ สิ้นหวัง หันไปพึ่งสุราดับความกลุ้ม

13. ปัญหาที่สำคัญที่สุดคืออะไร
- แฟนไม่เข้าใจ
 - ไม่เอาใจแฟน
 - ทะเลาะกับแฟน
 - การทำร้ายตัวเอง
14. สาเหตุที่สำคัญของปัญหาคืออะไร
- แฟนของเกียรตินิสัยไม่ดี
 - เกียรตินิสัยไม่ดี
 - ผิดหวังในความรัก
 - การทะเลาะกับแฟน
15. ถ้านักเรียนเป็นเกียรติ นักเรียนเลือกใช้วิธีแก้ปัญหาอย่างไร
- หาแฟนใหม่ให้เร็วที่สุด เพื่อไม่ให้เสียหน้า
 - ปรึกษาพ่อ แม่ หรือครู ให้ท่านช่วยเหลือให้คืนดีกัน
 - ยอมรับความจริง ตั้งใจเรียน หากิจกรรมอื่นทำเพื่อไม่ให้คิดมาก
 - ทำแบบเดียวกับเกียรติ เพราะเสียใจมาก

ตอนที่ 3

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องคำตอบที่นักเรียนเห็นว่าตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนเพียง 1 แห่ง เท่านั้น

จริงที่สุด	หมายถึง ข้อเท็จจริงตรงกับนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง ข้อเท็จจริงตรงกับนักเรียนจริงพอสมควร
จริงบ้าง	หมายถึง ข้อเท็จจริงตรงกับนักเรียนบ้าง บางครั้งก็จริง บางครั้งก็ไม่จริง
จริงน้อย	หมายถึง ข้อเท็จจริงตรงกับนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง ข้อเท็จจริงตรงกับนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
1	ข้าพเจ้าอยากรู้อยากเห็นสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ					
2	ข้าพเจ้าชอบทำงานที่คนอื่นบอกว่ายุงยาก ซ้ำซ้อน เพราะทำทายนดี					
3	ข้าพเจ้ากล้าแสดงความคิดเห็น แม้ว่าไม่ตรงกับความคิดของพ่อ แม่ หรือครู					
4	ข้าพเจ้ารู้จักคนที่อยู่บ้านใกล้เคียงแทบทุกคน					
5	คนส่วนมากชื่นชมข้าพเจ้าว่าเป็นคนที่มีจินตนาการสูง					
6	หากมีคนมาแอบรื้อค้นห้องส่วนตัว หรือสมบัติส่วนตัวของข้าพเจ้า ๆ จะรู้ทันที					
7	ข้าพเจ้าชอบเสนอหรือออกความคิดเห็นแตกต่างจากคนอื่นเสมอ					
8	เมื่อข้าพเจ้าตั้งใจจะทำสิ่งใดแล้ว ข้าพเจ้าไม่เลิกล้มความคิดนั้นง่าย ๆ จนกว่าจะสำเร็จ					
9	ข้าพเจ้ามีจุดมุ่งหมายในชีวิตที่แน่นอน					
10	ข้าพเจ้ารู้จักข้อดีและข้อเสียของตนเองอย่างแท้จริง					
11	ข้าพเจ้าคิดก่อนทำ					
12	ข้าพเจ้าตระหนักดีว่าหากติดยาเสพติด จะทำให้เสียอนาคต					
13	ข้าพเจ้าเป็นคนเชื่อและคล้อยตามคนอื่นง่าย					
14	ข้าพเจ้ามีกำลังใจในการต่อสู้กับอุปสรรคต่าง ๆ					

ข้อที่	ข้อความ
15	ข้าพเจ้าเห็นว่าคนที่กล้ารับคำ ยาเสพติดเป็นคนเก่ง
16	ข้าพเจ้าไม่ยอมแพ้สิ่งต่าง ๆ
17	ถึงแม้ข้าพเจ้าไม่ตั้งใจเรียน กระทบต่อครอบครัว
18	ข้าพเจ้าเห็นว่าการคบเพื่อน ดีทำให้เรามีโอกาสใช้ยาเส
19	ข้าพเจ้ารู้ว่าข้าพเจ้าชอบและ
20	ข้าพเจ้าเปลี่ยนความตั้งใจได้
21	ข้าพเจ้าสามารถทราบความ สนทนาได้จากการสังเกตสี
22	ข้าพเจ้าเข้าใจความรู้สึกของ และบ่นว่าลูก เพราะท่านรัก
23	ข้าพเจ้ารู้สึกสงสารและเห็น อุทกภัยน้ำท่วม
24	ข้าพเจ้ายกย่องบุคคลที่สาร คดีได้
25	ข้าพเจ้าไม่ไว้วางใจบุคคลที่
26	ข้าพเจ้าเห็นว่าเป็นการเสีย ให้คำปรึกษาแก่ปัญหาของ
27	ข้าพเจ้าไม่สนใจกับความหู ข้าพเจ้าไม่รู้จัก
28	ข้าพเจ้าเห็นว่าบุคคลที่เคย รับโอกาสที่จะกลับตัวได้
29	ข้าพเจ้าไม่คบหาสมาคมกับ เสพติด เพราะเป็นบุคคล
30	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าผู้อื่น ชอบเรี ใจมากเกินไป
31	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าตนเองด้อย
32	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าตนเองมีความ ยอมแพ้สิ่งใดง่าย ๆ
33	ข้าพเจ้าเชื่อมั่นว่าสามารถ องได้
34	ข้าพเจ้ารู้สึกพอใจเมื่อได้ช่วย หรือบุคคลอื่น
35	ข้าพเจ้าไม่พอใจบุคลิกของ

	จริงที่ สุด	จริง	จริงบ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
บให้ลอง					
ก					
เสพติด					
บสิ่งใด					
เวลา					
งดู					
าง					
มที่จู้จี้					
ม่วงลูก					
ระสบ					
ยาเสพติด					
เสพติด					
งำในการ					
ใจแตก					
ผู้อื่นที่					
ใจควรได้					
ผู้ที่ใช้ยา					
ชื่อถือ					
ความสน					
าม ไม่					
องได้					
พ่อแม่					

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
36	ข้าพเจ้าคิดว่าครูและเพื่อนมองเห็นความสามารถของข้าพเจ้า					
37	ข้าพเจ้าพอใจในตนเองที่เรียน หรือเล่นกีฬาได้ดี โดยไม่ต้องพึ่งยาเสพติด					
38	ข้าพเจ้าไม่เคยทำให้พ่อ แม่เสื่อมชื่อเสียง					
39	ข้าพเจ้าแนะนำเพื่อนให้ทำสิ่งที่ถูกต้อง					
40	ข้าพเจ้ารู้สึกพอใจที่สามารถหลีกเลี่ยงการช่วยทำงานบ้าน					
41	ข้าพเจ้าไม่ละเลยในการให้ความช่วยเหลือเด็ก คนชราและผู้พิการ					
42	ข้าพเจ้าหนีเรียนหลายครั้ง					
43	ข้าพเจ้าอาสาช่วยงานครู อาจารย์					
44	ข้าพเจ้าไม่อยากเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เพราะเป็นเรื่องไม่มีประโยชน์					
45	ข้าพเจ้าระมัดระวังกริยาให้เหมาะสมอยู่เสมอ เมื่อแต่งชุดนักเรียนและอยู่ในที่สาธารณะ					
46	ข้าพเจ้าสามารถอธิบายสิ่งที่พบหรือรู้มา ให้คนอื่นฟังเข้าใจง่าย ๆ					
47	ข้าพเจ้าทำความรู้จักกับผู้อื่นได้ง่าย					
48	ข้าพเจ้าเลิกคบเพื่อนเพราะผิดใจกัน					
49	ผู้อื่นตีความคำพูดและกริยาท่าทางของข้าพเจ้าผิด					
50	ข้าพเจ้าต้องการปฏิเสธคำชักชวนของเพื่อนให้ทดลองใช้ยาเสพติด แต่ทำไม่ได้					
51	ข้าพเจ้าสามารถรักษามิตรภาพกับเพื่อนได้					
52	ข้าพเจ้าเขียนเรียงความหรือบทบรรยายต่าง ๆ ไม่เป็น					
53	ข้าพเจ้ามีวิธีต่อว่าผู้อื่นอย่างนุ่มนวล และทำให้เขายอมรับอย่างสงบ					
54	หากมีใครตำหนิข้าพเจ้า ข้าพเจ้าจะตอบโต้กลับทันที					
55	เมื่อถูกกล่าวโทษในสิ่งที่ไม่เป็นความจริง ข้าพเจ้ามักจะแอบนั่งเสียใจคนเดียว					

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
56	ข้าพเจ้าเคยคิดว่าตัวตายเพราะความผิดหวัง หรือน้อยใจมาแล้ว					
57	เมื่อข้าพเจ้านอนไม่หลับเนื่องจากกลุ่มใจหรือเครียด ข้าพเจ้าเคยกินยานอนหลับหรือยากล่อมประสาทช่วย					
58	ข้าพเจ้าคิดว่าการดื่มเหล้า หรือเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ สามารถช่วยลดความกุ่มใจหรือความเครียดได้ดี					
59	เมื่อมีเรื่องไม่สบายใจ หากข้าพเจ้าได้ฟังเพลง หรือไปเล่นกีฬา อารมณ์จะดีขึ้น					
60	ข้าพเจ้าเชื่อว่าการสูบบุหรี่ช่วยระบายความเครียดได้					
61	เวลาโกรธหรือเสียใจมาก ๆ ข้าพเจ้าจะชกกำแพง ชกกระจก หรือทำให้ตนเองเจ็บปวด เพื่อบรรเทาความโกรธ หรือเสียใจ					
62	เวลาที่ข้าพเจ้าหงุดหงิด หรืออารมณ์ไม่ดี หากใครมาพูดคุยหรือทำธุระกับข้าพเจ้า ข้าพเจ้ามักตวาดหรืออาละวาดกลับไป					
63	ข้าพเจ้าคิดว่าทุกปัญหามักมีทางออกเสมอ					
64	เมื่อมีเรื่องที่ทำให้เครียด ข้าพเจ้ามักปรับเปลี่ยนให้เป็นเรื่องสนุกสนานได้					
65	เมื่อถูกขัดใจ ข้าพเจ้ารู้สึกหงุดหงิดจนควบคุมอารมณ์ไม่ได้					

ภาคผนวก ค
คำอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่น

ตาราง 26 แสดงค่าอำนาจจำแนกรายชื่อของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง

ลำดับข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (t)	ลำดับข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (t)
1	6.72	16	5.54
2	8.13	17	3.66
3	7.76	18	5.60
4	5.89	19	9.83
5	7.32	20	3.74
6	2.95	21	5.45
7	2.65	22	8.15
8	6.23	23	5.71
9	3.05	24	3.63
10	2.11	25	6.59
11	5.08	26	7.73
12	5.21	27	5.33
13	4.55	28	3.05
14	7.48	29	5.96
15	8.79	30	9.28

ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .83

ตาราง 27 แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามบรรยากาศการเรียนการสอน

ลำดับข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (t)	ลำดับข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (t)
1	6.73	14	12.73
2	8.62	15	5.68
3	10.03	16	10.61
4	8.95	17	8.07
5	12.32	18	5.37
6	7.95	19	2.33
7	6.12	20	6.94
8	4.25	21	4.69
9	5.77	22	4.46
10	8.72	23	6.90
11	8.90	24	9.31
12	8.56	25	9.69
13	9.82		

ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .87

ตาราง 28 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู

ลำดับข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (t)	ลำดับข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (t)
1	9.27	11	7.34
2	5.96	12	10.99
3	8.31	13	7.38
4	10.75	14	7.59
5	6.15	15	8.19
6	11.28	16	7.55
7	4.60	17	3.61
8	10.82	18	6.21
9	11.90	19	7.70
10	8.16	20	5.06

ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .85

ตาราง 29 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อของแบบสอบทฤษฎีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

ลำดับข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (t)	ลำดับข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (t)
1	6.84	12	8.68
2	9.83	13	3.03
3	6.54	14	3.90
4	4.11	15	8.81
5	4.85	16	1.79
6	4.64	17	4.91
7	2.96	18	4.72
8	6.36	19	2.23
9	5.03	20	7.48
10	3.70	21	5.62
11	9.39	22	3.21

ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .81

ตาราง 30 ค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามของแบบสอบถามทักษะชีวิตด้าน
การคิดอย่างมีวิจารณญาณ

ลำดับข้อ	p	r	ลำดับข้อ	p	r
1	0.66	0.60	11	0.76	0.48
2	0.72	0.56	12	0.60	0.72
3	0.80	0.40	13	0.58	0.44
4	0.76	0.32	14	0.40	0.24
5	0.60	0.56	15	0.56	0.56
6	0.66	0.60	16	0.70	0.60
7	0.66	0.52	17	0.58	0.52
8	0.62	0.52	18	0.66	0.68
9	0.72	0.48	19	0.62	0.52
10	0.65	0.60	20	0.78	0.44

ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .60

ตาราง 31 ค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา

ลำดับข้อ	p	r	ลำดับข้อ	p	r
1	0.20	0.24	9	0.56	0.78
2	0.36	0.48	10	0.40	0.56
3	0.48	0.64	11	0.40	0.32
4	0.34	0.55	12	0.44	0.80
5	0.38	0.52	13	0.22	0.20
6	0.50	0.52	14	0.40	0.56
7	0.26	0.28	15	0.64	0.64
8	0.66	0.52			

ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามเท่ากับ .81

ตาราง 32 ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามทักษะชีวิต 7 ด้าน จำนวน 65 ข้อ

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก(t)	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก(t)	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก(t)
1	2.39	23	7.93	45	5.27
2	1.86	24	5.11	46	3.50
3	1.94	25	2.70	47	4.05
4	8.62	26	3.92	48	6.79
5	2.88	27	3.08	49	1.97
6	4.02	28	8.49	50	4.82
7	2.42	29	1.83	51	6.98
8	4.37	30	2.51	52	4.16
9	4.77	31	4.83	53	2.04
10	6.17	32	4.28	54	2.53
11	5.54	33	6.81	55	2.33
12	7.74	34	6.11	56	5.14
13	3.22	35	2.58	57	7.79
14	4.20	36	1.95	58	8.45
15	8.28	37	7.46	59	7.97
16	2.68	38	5.16	60	13.47
17	5.05	39	7.19	61	12.14
18	2.13	40	6.29	62	3.08
19	5.73	41	6.49	63	8.88
20	3.37	42	6.03	64	5.27
21	3.67	43	2.39	65	4.81
22	8.35	44	7.50		

ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามเท่ากับ .87

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ - สกุล	นางสาวณัฐยา ผาดจันทิก
วัน เดือน ปี เกิด	13 สิงหาคม 2518
สถานที่เกิด	อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	31 หมู่ 4 ตำบลลำনারายณ์ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี 15130
ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน	อาจารย์ 1 ระดับ 4
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนบ้านท่าดินดำ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2536	มัธยมศึกษาตอนปลาย (แผนกวิทย์ - คณิต) จากโรงเรียนชัยบาดาลวิทยา
พ.ศ. 2540	ครุศาสตร์บัณฑิต เอก คณิตศาสตร์ โครงการครูทายาท (เกียรตินิยมอันดับ 2) จากสถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
พ.ศ. 2545	การศึกษามหาบัณฑิต (จิตวิทยาการศึกษา) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ